

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 d §:n mukaisten sosiaaliturvan yleisrahastoon kuuluvien etuuksien tilapäiseen suorittamiseen saa käyttää muun saman rahaston etuuden maksamiseen varattua määrärahaa seuraavilta momenteilta: 33.10.50, 53, 54, 57, 60 ja 33.20.52.

Selvitysosa:

Toimintaympäristö

Suomalaisten hyvinvointi ja elämänlaatu ovat kehittyneet hyvin kuluneen kymmenen vuoden aikana. Polarisaation ja sosiaalisen eriarvoisuuden lisääntyminen on kuitenkin riski sekä yksilöiden hyvinvoinnin, että yhteiskunnan vakauden kannalta.

Teknologian voimakas kehitys lisää mahdollisuuksia tukea terveyttä ja hyvinvointia ennaltaehkäisevästi ja antaa vaikuttavampaa hoitoa ja palveluja. Myös tietoa voidaan hyödyntää entistä enemmän sekä yksilön että yhteiskunnan tasolla. Työllisyys, terveys ja hyvinvointi sekä niitä tukevat palvelut vahvistavat kansalaisten osallisuutta ja estävät syrjäytymistä. Työn murros tuo uusia tapoja osallistua työelämään. Niiden myötä muuttuu myös sosiaaliturvan rahoituksen perusta.

Sosiaalisen ja taloudellisen kestävyysasteena on korkea työllisyysaste, terveet ja toimintakykyiset kansalaiset sekä vaikuttavat ja tarpeenmukaiset sosiaali- ja terveystaloudet. Sosiaali- ja terveystalouksien uudistaminen edellyttää ja mahdollistaa uusien toimintatapojen käyttöön ottamisen. Digitalisaation mahdollisuudet hyödyntämällä toiminta tehostuu ja palvelujen saatavuus ja saavutettavuus lisääntyvät.

Sosiaali- ja terveystaloudella tuetaan työllisyysasteen nousua ja työn tuottavuutta huolehtimalla työntekijöiden terveydestä, hyvinvoinnista sekä toiminta- ja työkyvystä. Kansalaisten terveydentilan ja toimintakyvyn parantuessa sosiaali- ja terveystalouksien tarve muuttuu. Sosiaali- ja terveystaloudet on myös kasvua sekä teknologian ja palvelujen kehittämisen moottori.

Suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa sosiaali- ja terveystaloudet, eläkkeet ja muu sosiaaliturva on kyettävä tarjoamaan kaikille. Tämän hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus nojaa talouden tasapainoiseen kehitykseen, joka edellyttää talouskasvua ja rakenteellisia uudistuksia.

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Hallituksen tavoitteena on osallistava ja osaava Suomi, joka on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Yhteiskunnan uudistaminen ja tasa-arvon lisääminen on mahdollista vain vahvistamalla ihmisten luottamusta demokraattisen järjestelmän toimintakykyyn. Tähän liittyen hallitus on antanut kuusi lupaus, jotka lunastamalla on mahdollista saavuttaa sosiaalisesti, taloudellisesti sekä ekologisesti kestävä Suomi.

Taloustalouden päämääränä on hyvinvoinnin lisääminen. Se tarkoittaa ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä talouskasvua, korkeaa työllisyyttä ja kestävä julkista taloutta. Talouden vakauden ansiosta vältetään yllättävät, hyvinvointia heikentävät muutokset ihmisten elämässä.

Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi sekä Luottamuksen ja tasa-arvoisten työmarkkinoiden Suomi -strategiset kokonaisuudet asettavat rungon sosiaali- ja terveystaloudet toiminnalle. Sitä täydentävät ja tukevat muut hallitusohjelman strategiset kokonaisuudet. Merkittävänä uudistuksina valmistellaan sosiaali- ja terveystalouksien uudistus ja sosiaaliturvan uudistus.

Pääosa, kaksi kolmannesta, sosiaalimenoista rahoitetaan työnantajien ja työntekijöiden sosiaaliturvamaksuin, kuntien verovaroin sekä asiakasmaksuin. Sosiaali- ja terveystaloudet (STM) pääluokan osuus sosiaalimenoista on noin

viidennes. Pääluokan suurimmat menokohteet ovat eläkkeet (33 %), perhe- ja asumiskustannukset sekä toimeentulotuki (29 %), työttömyysturva (15 %) ja sairausvakuutus (14 %).

Strategiset tavoitteet hallituskaudelle

Sosiaali- ja terveysministeriön strategian Eheä yhteiskunta ja kestävä hyvinvointi 2030 mukaisesti ministeriön tavoitteena on turvata ihmisten toimintakykyä, toimeentuloa ja palveluja, jotta voimme elää yhdenvertaisessa, kestävässä ja vakaassa yhteiskunnassa. Tätä tehtävää toteutetaan säädösvalmistelun, monipuolisen ohjauksen sekä poikkihallinnollisen ja kansainvälisen yhteistyön avulla. Ministeriön työssä korostuvat tiedolla johtaminen, avoin viestintä, mahdollistavat säädökset, innovaatiot ja digitalisaatio.

Vaikuttavuustavoitteet 2020—2023:

Toimintakyky

- Hyvinvointi- ja terveyserot ovat kaventuneet
- Toiminta- ja työkyky on parantunut
- Elin- ja työympäristön terveellisyys ja turvallisuus on lisääntynyt

Toimeentulo

- Sosiaaliturva kannustaa työhön
- Köyhyyden ja syrjäytyneiden määrä on vähentynyt

Palvelut

- Vaikuttavat palvelut ja toimeentuloturva muodostavat yhteen toimivan kokonaisuuden
- Oikea-aikaiset ja luotettavat palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin
- Hyvinvointiala luo liiketoimintamahdollisuuksia ja vientiä

Sosiaali- ja terveysministeriö edistää näiden strategisten tavoitteiden toteutumista vuosina 2020—2023 poikkihallinnollisessa yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi suunnitelmallisesti hallituksen tasa-arvopolitiikkaa, edistää sukupuolten tasa-arvoa ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista kaikessa valtioneuvoston valmistelussa ja päätöksenteossa. Näitä tavoitteita edistetään ja ne huomioidaan tasa-arvo ja samapalkkaisuusohjelmassa sekä hallitusohjelman mukaisissa uudistuksissa kuten perusturvan ja eläkkeiden korotukset, työhyvinvoinnin ja työelämän kehittämisohjelma, työttömyysturvauudistusten valmistelu sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen rakenneuudistus ja sosiaaliturvauudistus.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteuttaa soveltuvin osin lakia alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista (7/2014) sekä lakia alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta (8/2014). Euroopan unionin rakennerahastovarojen kohdentamisessa neuvotellaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan valtakunnallisiin hankkeisiin tulevat voimavarat vastuuministeriön, työ- ja elinkeinoministeriö, kanssa.

Kestävä kehitys

Sosiaali- ja terveysministeriö toteuttaa valtioneuvoston kestävä kehityksen selontekoa osaltaan edistämällä painopistealueen yhdenvertainen, tasa-arvoinen ja osaava Suomi toimenpiteiden toteutusta. Vuonna 2020 painottuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, eriarvoisuuden vähentäminen, osatyökykyisten työllistymisen ja työssä pysymisen edistäminen, iäkkäiden toimintakyvyn vahvistaminen ja palvelujen turvaaminen sekä sukupuolten tasa-arvon edistäminen. Näitä tavoitteita toteutetaan vuonna 2020 erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen rakenneuudistuksen sekä

sosiaaliturvauudistuksen valmistelussa, perusturvan ja eläkkeiden korotuksissa, tasa-arvo ja samapalkkaisuusohjelmassa, työhyvinvoinnin ja työelämän kehittämissuunnitelmassa sekä työttömyysturvauudistuksen valmistelussa.

Seurantaindikaattori 2015—2020

	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2017 toteutuma	2018 toteutuma	2019 arvio	2020 arvio
Toimintakyky						
Hyvinvointi- ja terveyserot ovat ka- ventuneet						
Menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälil- lä 0-80 vuotta / 100 000 asukasta						
-- Yhteensä	6 443	6 354	6 321	6 258*	6 195	6 133
-- Miehet	8 774	8 610	8 514	8 429*	8 345	8 261
-- Naiset	4 182	4 166	4 190	4 194*	4 198	4 202
Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%), 20-64-vuotiaat						
-- Yhteensä	31,5	30,5	28,2	27,5	26	25
-- Miehet	32,6	31,0	29,0	28,1	27	25
-- Naiset	30,4	30,1	27,4	27,0	26	25
Kokee terveydentilansa keskinertai- seksi tai huonoksi, % 8. ja 9.luokan oppilaista						
-- Yhteensä	16,2	..	18,8	19*	19	19
-- Miehet	12,9	..	13,9	14*	14	14
-- Naiset	19,5	..	23,4	24*	24	24
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 20-64-vuotiaat						
-- Yhteensä	55,2	56,8	57,4	63,5	64	65
-- Miehet	55,1	55,4	54,5	60,9	62	63
-- Naiset	55,3	58,1	60,5	66,1	67	68
Toiminta- ja työkyky on parantunut Työkyvyttömyyseläkkeelle siirty- neet, lkm						
-- Yhteensä						
-- Kokoaikaiselle	16 156	16 080	15 145	14 691*	14 250	13 822
-- Osa-aikaiselle	4 824	5 224	5 594	6 042*	6 525	7 047
-- Alle 25-v.	1 883	2 108	1 933	1 972*	2 011	2 051
Miehet						
-- Kokoaikaiselle	8 733	8 585	7 926	7 530*	7 153	6 796
-- Osa-aikaiselle	1 514	1 619	1 695	1 797*	1 905	2 019
-- Alle 25-v	986	1 085	1 017	1 037*	1 058	1 079
Naiset						
-- Kokoaikaiselle	7 423	7 495	7 219	7 147*	7 075	7 005
-- Osa-aikaiselle	3 310	3 605	3 899	4 250	4 632	5 049
-- Alle 25-v	897	1 023	916	934*	953	972

	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2017 toteutuma	2018 toteutuma	2019 arvio	2020 arvio
Niiden osuus, jotka uskovat, etteivät to- dennäköisesti jaksa työskennellä van- huuseläkeikänsä saakka (%), 20-64-v						
-- Yhteensä	26,1	25,8	24,8	23,2	22	21
-- Miehet	26,2	24,8	26,2	24,5	24	24
-- Naiset	25,9	26,6	23,4	21,9	21	20
Itsestä huolehtimisesta vähintään suu- ria vaikeuksia kokevien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet						
-- Yhteensä	11,9	15,9	12,2	11,1	11	11
-- Miehet	10,9	15,1	12,3	10,5	11	11
-- Naiset	12,5	16,4	12,2	11,5	11	11
Elin- ja työympäristön terveellisyys ja turvallisuus on lisääntynyt						
-- Koti- ja vapaa-ajan tapaturmissa kuolleet, lkm	2 135	2 230	2 297	2 250	2 200	2 150
Poliisiin tietoon tulleet perhe- ja lähi- suhdeväkivaltatapaukset						
-- Yhteensä, lkm	9 741	9 905	9 546	9 886	9 850	9 800
-- Uhrina mies, %	30,2	29,2	29,8	30,9	30	30
-- Uhrina nainen, %	69,8	70,8	70,2	69,1	70	70
-- Työpaikkatapaturmataajuus	28,6	28,4	29	29,1*	29	29
-- Vesiepidemioiden lkm	3	3	1	2	3	3
Toimeentulo						
Sosiaaliturva kannustaa työhön						
Työllisyysaste						
20-29-v						
-- Yhteensä	63,6	65,1	66,0	67,5	68,4	68,9
-- Miehet	64,5	65,4	67,4	69,3	70,2	70,7
-- Naiset	62,7	64,4	64,4	65,9	66,8	67,3
20-70-v						
-- Yhteensä	66,3	66,8	67,6	69,6	70,6	71,1
-- Miehet	67,7	68,8	69,6	71,7	72,8	73,3
-- Naiset	64,8	64,8	65,6	67,5	68,5	69,0
55-64-v						
-- Yhteensä	60,0	61,4	62,6	65,4	66,4	66,8
-- Miehet	57,4	59,8	61,6	64,3	65,2	65,6
-- Naiset	62,3	62,9	63,3	66,5	67,4	67,9
Pitkäaikaistyöttömät, %-työvoimasta						
-- Yhteensä	4,2	4,7	4,0	2,9	2,6	2,3
-- Miehet	4,8	5,4	4,5	3,3	3,0	2,7
-- Naiset	3,5	4,0	3,4	2,5	2,3	2,1
Eläkkeellesiirtymisiän odote 25-vuoti- aalle						
-- Yhteensä	61,1	61,1	61,2	61,3	61,3	61,4
-- Miehet	61,2	61,3	61,5	61,6	61,6	61,7
-- Naiset	61,0	60,9	60,9	60,9	61,0	61,0

	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2017 toteutuma	2018 toteutuma	2019 arvio	2020 arvio
Köyhyyden ja syrjäytyneiden määrä on vähentynyt						
Pienituloisten osuus, %						
-- Koko väestö	11,7	11,5	12,1	12,0*	11,9	11,8
-- Alle 18-v	9,4	10,2	11,1	11,0*	10,9	10,8
-- Palkansaajat	1,4	1,4	1,7	1,5*	1,5	1,5
-- 65+	12,5	12,4	13,3	13,3*	13,2	13,1
-- Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18-24-vuotiaat, % vastaavanikäisistä	16,9	17*	17	16
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä						
-- Yhteensä	2,5	2,5	2,8	2,9	2,8	2,7
-- Miehet	2,8	2,8	3,0	3,1	3,0	2,9
-- Naiset	2,2	2,2	2,5	2,6	2,5	2,5
-- Tulottomat kotitaloudet, lkm	41 377	39 158	39 000	39 000
Ulkomaalaiset työttömät työnhakijat, % ulkomaalaisten työvoimasta						
-- Yhteensä	27,2	26,4	22,7	22*	22	22
-- Miehet	24,6	23,4	19,5	19*	19	19
-- Naiset	30,1	29,5	25,7	25*	25	24
Palvelut						
Vaikuttavat palvelut ja toimeentuloturva muodostavat yhteen toimivan kokonaisuuden						
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä						
-- Yhteensä	1,4	1,4	1,4	1,5	1,4	1,4
-- Miehet	1,4	1,4	1,5	1,6	1,5	1,5
-- Naiset	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4
Lapsiperhepalveluita riittämättömästi saaneiden osuus, (%) tarvinneista						
-- Yhteensä	36,6	36	25
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä						
-- Yhteensä	8,3	8,3	8,1	8,0*	8	8
-- Miehet	9,2	9,4	9,4	9,2*	9	9
-- Naiset	7,3	7,0	6,7	6,7*	7	7
Osasairauspäivärahan saajat, % kaikista sairauspäivärahan saajista						
-- Yhteensä	5,2	5,9	6,6	6,9	7	8
-- Miehet	3,5	3,8	4,2	4,4	5	5
-- Naiset	6,5	7,3	8,2	8,6	9	10

	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2017 toteutuma	2018 toteutuma	2019 arvio	2020 arvio
Rahanpuutteen vuoksi ruoasta, lääkeistä tai lääkärikäynneistä tinkimään joutuneiden osuus (%), 65 v. täytt.						
-- Yhteensä	11,1	12,7	9,4	10,5	11	11
-- Miehet	9,7	10,4	7,9	9,0	9	9
-- Naiset	12,1	14,4	10,7	11,6	12	12
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet						
-- Yhteensä	52,4	54,5	55,9	51,1	52	53
-- Miehet	54,1	58,2	57,3	50,6	52	53
-- Naiset	51,1	51,8	54,9	51,6	53	54
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä						
-- Yhteensä	90,6	90,9	91,1	91*	92	92
-- Miehet	93,4	93,5	93,6	94*	94	94
-- Naiset	88,9	89,2	89,5	90*	90	90
Oikea-aikaiset ja luotettavat palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin						
Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin kiireettömän käynnin odotusaika yli 7 pv yhteydenotosta, % toteutuneista käynneistä						
-- Yhteensä	50,3	55,3	55,0	55,9	50	45
-- Miehet	49,1	53,9	53,9	55,4	49	44
-- Naiset	51,2	56,3	55,8	56,2	51	46
Lääkärin vastaanottopalveluita riittävästi saaneiden osuus, (%) tarvinneista						
-- Yhteensä	15,8	15	14
-- Miehet	13,9	14	13
-- Naiset	17,3	17	16
-- Erikoissairaanhoidon yli 6 kk odottaneet 31.12, lkm	1 072	1 837	1 317	1 734	1 700	1 650
-- 1.10.-31.3 aikana lakisäätteen 3 kk:n kuluessa valmistuneet lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnit, %	91,7	94,5	93,6	93,1	93	93

*Arvio

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2018—2020

	v. 2018 tilinpäätös 1000 €	v. 2019 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2020 esitys 1000 €	Muutos 2019—2020	
				1000 €	%
01. Hallinto	92 763	90 540	99 380	8 840	10
01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	30 836	31 929	34 590	2 661	8
04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	422	547	542	-5	-1
05. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	664	601	596	-5	-1
06. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	18 491	19 105	19 121	16	0
07. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	8 188	8 334	8 607	273	3
25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät (siirtomääräraha 3 v)	11 000	7 000	10 700	3 700	53
29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	19 287	18 929	19 229	300	2
66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet (siirtomääräraha 2 v)	3 875	4 095	5 995	1 900	46
02. Valvonta	60 536	62 301	75 946	13 645	22
03. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	11 398	11 587	14 635	3 048	26
05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	11 021	11 940	13 038	1 098	9
06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	3 125	3 752	6 104	2 352	63
07. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 324	24 775	26 478	1 703	7
08. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietolupaviranomaisen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	—	5 200	5 200	0
20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)	10 668	10 247	10 491	244	2
03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta	141 976	86 982	117 821	30 839	35

	v. 2018 tilinpäätös 1000 €	v. 2019 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2020 esitys 1000 €	Muutos 2019—2020	
				1000 €	%
04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	53 252	53 708	55 747	2 039	4
05. Kansallisen genomikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	—	—	4 200	4 200	0
25. Kansalliset osaamiskeskittymät (siirtomääräraha 3 v)	7 400	5 200	7 000	1 800	35
31. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	51 500	—	18 000	18 000	0
50. Valtionosuus Työterveyslaitoksen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	23 222	23 222	27 372	4 150	18
63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)	6 602	4 852	5 502	650	13
10. Perhe- ja asumiskustannusten taseus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut	4 185 712	4 367 360	4 317 000	-50 360	-1
50. Perhe-etuudet (arviomääräraha)	9 360	11 500	1 617 500	1 606 000	13965
(51.) Lapsilisät (arviomääräraha)	1 362 200	1 369 900	—	-1 369 900	-100
(52.) Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet (arviomääräraha)	1 959	3 800	—	-3 800	-100
53. Sotilasavustus (arviomääräraha)	16 100	17 600	15 800	-1 800	-10
54. Asumistuki (arviomääräraha)	1 492 000	1 567 800	1 485 400	-82 400	-5
(55.) Elatustuki (arviomääräraha)	208 900	216 400	—	-216 400	-100
56. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut (arviomääräraha)	45 642	50 700	51 000	300	1
57. Perustoimeentulotuki (arviomääräraha)	719 811	751 900	699 000	-52 900	-7
60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)	329 741	377 760	448 300	70 540	19
20. Työttömyysturva	2 343 229	2 369 590	2 222 066	-147 524	-6
31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)	25 982	26 840	28 366	1 526	6
50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)	816 923	828 900	745 200	-83 700	-10
(51.) Valtionosuus peruspäivärahasta (arviomääräraha)	20 846	—	—	—	0
52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (arviomääräraha)	1 463 594	1 510 100	1 445 500	-64 600	-4
55. Valtionosuudet Työllisyysrahastolle (arviomääräraha)	3 280	3 750	3 000	-750	-20
(56.) Valtionosuus vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)	12 604	—	—	—	0

	v. 2018 tilinpäätös 1000 €	v. 2019 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2020 esitys 1000 €	Muutos 2019—2020	
				1000 €	%
30. Sairausvakuutus	2 113 127	2 425 900	1 982 900	-443 000	-18
60. Valtion osuus sairausvakuutus- laista johtuvista menoista (arvi- omääräraha)	2 113 127	2 425 900	1 982 900	-443 000	-18
40. Eläkkeet	4 535 334	4 660 171	4 975 671	315 500	7
50. Valtion osuus merimieseläkekas- san menoista (arviomääräraha)	58 700	63 271	60 700	-2 571	-4
51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	679 000	715 400	734 700	19 300	3
52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomäärä- raha)	252 951	292 100	326 200	34 100	12
53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläk- keestä (arviomääräraha)	7 445	11 500	12 571	1 071	9
54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustan- nuksista (arviomääräraha)	13 683	14 500	14 300	-200	-1
60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)	3 523 554	3 563 400	3 827 200	263 800	7
50. Veteraanien tukeminen	191 630	218 681	207 978	-10 703	-5
30. Valtion korvaus sodista kärsinei- den huoltoon (arviomääräraha)	702	1 250	1 050	-200	-16
50. Rintamalisät (arviomääräraha)	12 022	9 500	7 300	-2 200	-23
51. Sotilasvammakorvaukset (arvi- omääräraha)	71 228	85 378	62 000	-23 378	-27
52. Valtion korvaus sota- ja sotilasin- validien kuntoutus- ja hoitolaitos- ten kustannuksiin (siirtomäärära- ha 2 v)	40 000	38 000	25 000	-13 000	-34
53. Valtionapu sotainvalidien puoli- soiden kuntoutustoimintaan (siir- tomääräraha 2 v)	3 100	3 100	2 500	-600	-19
54. Rintama-avustus eräille ulkomaai- sille vapaaehtoisille rintamaso- tilaille (siirtomääräraha 2 v)	100	45	20	-25	-56
55. Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	3 500	3 500	2 500	-1 000	-29
56. Rintamaveteraanien kuntoutustoi- minnan menot (siirtomääräraha 2 v)	60 970	58 400	38 000	-20 400	-35
57. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomäärä- raha 2 v)	8	8	8	—	0

	v. 2018 tilinpäätös 1000 €	v. 2019 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2020 esitys 1000 €	Muutos 2019—2020	
				1000 €	%
58. Rintamaveteraanien kotiin vietävät palvelut (arviomääräraha)	—	19 500	69 600	50 100	257
60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto	283 765	202 366	307 016	104 650	52
30. Valtion korvaus terveydenhuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	500	500	500	—	0
31. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	500	2 450	1 600	-850	-35
32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)	21 000	23 800	27 800	4 000	17
33. Valtion korvaus sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutukseen (arviomääräraha)	92 860	96 000	96 000	—	0
34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista, potilassiirroista ja vakuutuslääketieteellisistä lausunnoista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	12 015	15 200	15 700	500	3
(35.) Valtion rahoitus Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön opiskeluterveydenhuoltoon (siirtomääräraha 2 v)	—	—	—	—	0
36. Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)	480	480	480	—	0
37. Valtion korvaus kunnille laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin (arviomääräraha)	21	5 346	5 346	—	0
(38.) Valtionavustus valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin	100 000	—	—	—	0
39. Palvelurakenteen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	—	—	99 000	99 000	0
40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 3 v)	28 990	28 990	28 990	—	0
52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)	17 550	19 550	21 550	2 000	10
63. Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)	3 000	2 950	2 950	—	0

	v. 2018 tilinpäätös 1000 €	v. 2019 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2020 esitys 1000 €	Muutos 2019—2020	
				1000 €	%
64. Valtion korvaus rikosasioiden so- vittelun järjestämisen kustannuk- siin (siirtomääräraha 3 v)	6 850	7 100	7 100	—	0
(65.) Lasten ja nuorten psykososiaali- sen tuen vahvistaminen (siirto- määräraha 2 v)	—	—	—	—	0
70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen	33 648	35 218	40 478	5 260	15
20. Rokotteiden hankinta (siirtomää- räraha 3 v)	26 390	28 990	33 250	4 260	15
21. Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)	680	650	650	—	0
22. Tartuntatautien valvonta (siirto- määräraha 2 v)	550	550	550	—	0
50. Terveyden edistäminen (siirto- määräraha 3 v)	2 200	2 200	2 200	—	0
51. Valtion korvaus työterveyshuol- lon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirto- määräraha 3 v)	2 900	1 900	2 900	1 000	53
52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	928	928	928	—	0
80. Maatalousyrittäjien ja turkis- tuottajien lomitustoiminta	149 610	154 990	140 040	-14 950	-10
40. Valtion korvaus maatalousyrittä- jien lomituspalvelujen kustannuk- siin (arviomääräraha)	131 170	134 700	122 750	-11 950	-9
41. Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	2 050	1 900	1 900	—	0
42. Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin (siirto- määräraha 2 v)	250	250	250	—	0
50. Valtion korvaus maatalousyrittä- jien ja turkistuottajien lomituspäl- velujen hallintomenoihin (siirto- määräraha 2 v)	16 140	18 140	15 140	-3 000	-17
90. Avustukset terveyden ja sosiaa- lisen hyvinvoinnin edistämiseen	357 975	361 850	380 000	18 150	5
50. Avustukset yhteisöille ja säätiöil- le terveyden ja sosiaalisen hyvin- voinnin edistämiseen (siirtomää- räraha 3 v)	357 975	361 850	380 000	18 150	5
Yhteensä	14 489 307	15 035 949	14 866 296	-169 653	-1
Henkilöstön kokonaismäärä ¹⁾	3 651	3 649	3 645		

¹⁾ Htv-määrä ei sisällä Työterveyslaitoksen osuutta. Vuonna 2020 maksullisen toiminnan osuus on 1 706 henkilötyövuotta ja yhteisrahoitteisen toiminnan osuus 235 henkilötyövuotta.

01. Hallinto

Selvitysosa: Luvun menot koostuvat sosiaali- ja terveysministeriön, sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten valtion mielisairaaloiden, lastensuojeluyksiköiden ja vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenoista, sekä eräistä muista menoista.

Pääluokkaperusteluissa on esitetty sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan toimintapoliittiset tavoitteet. Lähtökohtana on poliittisen tason ohjaus, joka on linjattu hallitusohjelmassa.

Sosiaali- ja terveysministeriö johtaa ja ohjaa sosiaaliturvan ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Ministeriö määrittelee sosiaali- ja terveyspolitiikan suuntaviivat, valmistelee keskeiset uudistukset ja ohjaa niiden toteuttamista ja yhteensovittamista. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan tavoitteena on tuottaa asiakkailleen kohtuullisessa ajassa oikeat, perustellut ja yhdenmukaiset päätökset. Valtion mielisairaalat tuottavat valtakunnallisia oikeuspsykiatrian erikoisalalan hoito- ja tutkimuspalveluja. Valtion lastensuojeluyksiköiden tehtävänä on lastensuojelulain mukainen avo-, sijais- ja jälkihuolto. Vankiterveydenhuollon yksikön tehtävänä on vastaavasti vankien terveydenhuollon järjestäminen.

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 34 590 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan järjestämiseen
- 2) lääkinnällisen pelastustoimen ja poikkeusolojen valmiudesta sekä näihin liittyvien laitteiden ja kalusteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 4) tasa-arvon tietopalvelun ylläpitoon liittyviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö toimeenpanee hallitusohjelman ja ministeriön strategisten linjausten tavoitteet käyttäen apuna virastojen ja laitosten asiantuntemusta tulossopimuksissa sovittujen tavoitteiden mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut toiminnalleen seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2020:

Toiminnallinen tehokkuus

— kehitetään yhteistyössä muiden hallinnonalojen kanssa laskentatointia, kustannuslaskentaa ja muuta seuranta mm. Kieku-tietojärjestelmän puitteissa ja hankintatointia Handi-periaatteiden mukaisesti

— maksullisen toiminnan, joka on suhteellisen vähäistä, tavoitteena on julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus ja liiketaloudellisten suoritteiden osalta kannattavuus.

Tuotokset ja laadunhallinta

— toteutetaan ja seurataan ministeriön vastuulla olevia hallitusohjelman ohjelmia ja muita hankkeita

— valmistellaan ja toimeenpannaan sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistuksen järjestämistä, rahoitusta, kehittämistä ja valvontaa koskevaa uudistusta

— lisätään tutkimus- ja kehittäislaitosten yhteistyötä

- jatketaan tasa-arvon valtavirtaistamista
- vahvistetaan lainsäädännön vaikutusten arviointia.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

— sosiaali- ja terveysministeriön henkilöstön ja henkilöstörakenteen kehittämistä jatketaan ministeriön tuottavuuden kehittämiseksi asetetut tavoitteet ja toimintamenojen supistuminen huomioon ottaen siten, että ministeriön ydintehtävissä tarvittavat voimavarat ja osaaminen varmistetaan.

Viraston tulosalueittaiset menot (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Ministeriön johto	523	555	593
Johdon tuki	2 510	2 661	2 844
Kansainvälisten asioiden yksikkö	2 565	2 719	2 906
Viestintä	1 416	1 501	1 604
Hallinto	2 840	3 011	3 218
Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjausosasto	1 684	1 785	1 907
Sosiaaliturva- ja vakuutusosasto	5 495	5 825	6 226
Hyvinvointi- ja palveluosasto	14 925	15 824	16 912
Työ- ja tasa-arvo-osasto	5 232	5 548	5 930
Yhteensä	37 190	39 429	42 140

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Bruttomenot	37 190	39 429	42 140
Bruttotulot	7 443	7 500	7 550
Nettomenot	29 747	31 929	34 590
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	8 809		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	9 898		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lainsäädäntötyön resurssien varmistaminen (HO 2019)	1 200
Ministeriön ohjaustehtävät (5 htv) ja asiantuntijapalveluiden hankinta (siirto momentilta 33.01.25)	1 000
STEA:n siirtymisen STM:ään, menojen tarkentuminen	-25
Suomen Geneven pysyvässä edustustossa olevan terveysalan erityisasiantuntijan kustannuksiin vv. 2018-2019 (siirto momentilta 24.01.01)	294
Suomen Geneven pysyvässä edustustossa olevan terveysalan erityisasiantuntijan kustannuksiin vv. 2020-2021 (siirto momentille 24.01.01)	-294
Tasa-arvo- ja samapalkkaisuusohjelma (HO 2019)	500
VAHVA tuottavuussäästö	-24
Vanhusten ja vammaisten palvelujen lainsäädännön valmistelu ja toimeenpano	80

Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-30
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-139
Lomarahojen alentaminen (Kiky)	392
Palkkausten tarkistukset	-53
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	81
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-71
Tasomuutos	-250
Yhteensä	2 661

2020 talousarvio	34 590 000
2019 I lisätalousarvio	60 000
2019 talousarvio	31 929 000
2018 tilinpäätös	30 836 000

04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 542 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tieteellisestä tutkimustyöstä ja yliopisto-opetuksesta aiheutuneiden menojen sekä muiden toimintamenojen maksamiseen
- 2) vaarallisten ja vaikeahoitoisten lasten ja nuorten psykiatrisen hoitoyksikön palvelujen kysynnän vaihtelusta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) maatalousavustuksia vastaavien menojen maksamiseen
- 4) sairaaloiden yleishallinnosta ja ohjauksesta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Valtion mielisairaaloiden menot katetaan pääasiassa kuntien maksamilla korvauksilla. Kunnilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien liiketaloudellisten perusteiden mukaisesti. Asiakasmaksut peritään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) mukaisesti.

Valtion mielisairaaloille asetettavat tulostavoitteet määritellään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja mielisairaaloiden välisissä tulossopimuksissa vuodelle 2020.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Sairaaloiden toiminnassa painottuu oikeuspsykiatrinen erityisosaaminen ja hoitotoimintaa tukevaa tieteellistä tutkimustyötä tehdään ja hyödynnetään jatkuvasti. Hoidon laatuun ja hoidon tulosten seurantaan kiinnitetään edelleen huomiota terapeuttisia valmiuksia lisäämällä. Hoitoa kehitetään siten, että pakkotoimia tarvittaisiin mahdollisimman vähän. Lisäksi parannetaan toiminnan mittausmenetelmiä ja seurantajärjestelmiä.

Toiminnan tuottavuutta parannetaan kehittämällä muun muassa erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksia vastaavaa moniammatillista työskentelyä sekä työnjohtoa. Valtion mielisairaalat toimivat tehokkaasti ja taloudellisesti huolehtien samalla toimintansa laadun kehittämisestä. Maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan kustannukset.

Valtion mielisairaaloiden rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2018		2019		2020	
	toteutuma	htv	arvio	htv	arvio	htv
Toimintamääräraha	422	5	547	1	542	1
Liiketaloudelliset suoritteet	58 404	821	60 474	838	61 517	838
Ulkopuolinen rahoitus yhteensä	488	9	326	7	293	7
Yhteensä	59 314	835	61 347	846	62 352	846

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2018	2019	2020
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	59 695	61 894	62 894
Bruttotulot	59 314	61 347	62 352
Nettomenot	381	547	542
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	509		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	550		

Mielisairaaloiden tuottavuuden (laskutettujen hoito- ja mielentilatutkimuspäivien määrä/henkilötyövuodet) kehitys

	2018	2019	2020
	toteutuma	arvio	arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	195,42	193,96	187,82
Niuvanniemen alaikäisten hoitoyksikkö	110,12	105,58	105,60
Vanhan Vaasan aikuisosastot	176,24	173,24	173,24

Mielisairaaloiden taloudellisuuden (kokonaiskustannukset/laskutetut hoito- ja mielentilatutkimuspäivät) arvioitu kehitys

	2018	2019	2020
	toteutuma	arvio	arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	351,71	368,78	385,16
Niuvanniemen alaikäisten hoitoyksikkö	819,29	857,66	857,76
Vanhan Vaasan aikuisosastot	381,01	393,73	393,73

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2018	2019	2020
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	58 328	60 454	61 224
— muut tuotot	1 487	893	961
Tuotot yhteensä	59 815	61 347	62 185

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	59 567	61 142	62 134
— osuus yhteiskustannuksista	248	265	270
Kustannukset yhteensä	59 815	61 407	62 404
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	120	60	52
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

Mielisairaaloiden arvioidaan tuottavan asiakkailleen mm. seuraavat suoritteet

	2018 toteutuma	2019 arvio	2020 arvio
Hoitopotilaiden hoitovuorokausia (aik.os)	145 455	145 017	141 914
Mielentilatutkimushoitovuorokausia (aik.os.)	4 358	4 364	4 362
Mielentilatutkimuksia (aik.os.)	65	69	69
Alaikäisten hoitoyksikön hoitopäiviä	4 538	4 562	4 563
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimusvuorokausia	66	110	110
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimuksia	1	2	2

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön uudistumista ja työkykyä tuetaan kehittämällä muun muassa erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksiin entistä paremmin sopivia hoitomenettelyjä sekä tehostamalla työhönohjausjärjestelmää ja työhyvinvointiohjelmia. Tavoitteena on vähentää sairauspäiviä ja parantaa työterveysindeksiä. Henkilöstön kehittämisessä voimavaroja suunnataan henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaan perustuvaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen, jonka keskeisiä teemoja ovat muun muassa psykologisten valmiuksien koulutukset, biologiset ja farmakologiset koulutukset sekä pakkokeinojen vähentämiseen tähtäävä koulutus. Koulutuksen rahoitus tulee pääosin maksullisen toiminnan tuotoista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

JTS-miljardin tuottavuussäästö	-2
Omakustannuseriaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-3
Yhteensä	-5
2020 talousarvio	542 000
2019 talousarvio	547 000
2018 tilinpäätös	421 554

05. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 596 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) koulukotien sekä vankilan perheosaston sisällölliseen kehittämiseen, toiminnan tukemiseen ja toimintaympäristön kehittämiseen

- 2) oppilashoitopaikka- ja koulupaikkakysynnän sekä vankilan perheosaston paikkakysynnän vuosittaisen vaihtelun tasaamiseen
- 3) alueellisten ja kansainvälisten yhteistyöverkostojen kehittämiseen
- 4) koulukotien ja vankilan perheosaston yleishallinnosta ja ohjauksesta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 5) koulukotioppilaille tarkoitettun kuukausirahan ja heidän vanhemmilleen tarkoitettun ateriakorvauksen maksamiseen
- 6) koulukotien toimitilojen kehittämiseen.

Selvitysosa: Valtion koulukotien menot katetaan pääasiassa kuntien maksamilla korvauksilla. Koulukodeissa annettavan perusopetuksen ja muun opetustoimen piiriin kuuluvan toiminnan rahoitukseen sovelletaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) säädöksiä. Rahoitusjärjestelmä perustuu laskennallisiin yksikköhintoihin, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö määrää ja valtioneuvosto vahvistaa ennalta seuraavaa vuotta varten. Oppilaille ja heidän vanhemmilleen maksettavat korvaukset perustuvat lastensuojelulakiin (417/2007) ja sosiaalihuoltolakiin (1301/2014).

Kunnilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämin liikeloudellisin perustein.

Valtion koulukodeille asetettavat tavoitteet määritellään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen, Opetushallituksen ja koulukotien välisissä tulossopimuksissa vuodelle 2020.

Vaikuttavuus

Valtion koulukotitoiminnan vaikuttavuutta lisätään hallinnollisen rakenteen konserninomaisuutta kehittämällä sekä uudistamalla palvelujen tuottamisen toiminnallisia ja fyysisiä rakenteita. Vaikeasti käytöshäiriöisten, päihdeongelmaisten sekä mielenterveyden häiriöistä kärsivien lasten ja nuorten tarpeita vastaavia palveluita kehitetään lastensuojelun, terveydenhuollon ja vaativan erityisen tuen perusopetuksen integroituna kokonaispalveluna, turvaamalla määrällisesti riittävät henkilöstöresurssit sekä jatkuvalla henkilöstön erityisosaamista vahvistavalla koulutuksella. Koulukotien tutkimus- ja kehittämistyö ohjaa ja todentaa toiminnan vaikuttavuuden arviointia. Tutkimus- ja kehittämishankkeista saaduilla tiedoilla vaikutetaan lastensuojelun kehittämiseen niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Toiminnan laatua ja laatuajattelua kehitetään hyödyntäen sähköistä laadunhallintajärjestelmää sekä asiakasjärjestelmään sisältyvää vaikuttavuusmittaria. Vankilan perheosastolla turvataan sijoitettujen lasten mahdollisuus turvallisiin varhaisen vuorovaikutuksen kokemuksiin sekä hyvään hoitoon ja huolenpitoon. Perheosaston työn vaikuttavuutta seurataan muun muassa asiakaspalautetta keräämällä ja toimintaa kehitetään palvelujen ostajien eli kuntien muuttuvia tarpeita vastaavaksi.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Koulukodit toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranevat. Maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan kustannukset.

Valtion koulukotien rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2018 toteutuma	2019		2020		
		htv	varsinainen talousarvio	htv	esitys	htv
Toimintamääräraha	1 106	-	601	-	569	-
Liiketaloudelliset suoritteet (sisältää ope- tushallituksen rahoitusosuuden)	21 133	320	22 608	330	22 608	330
Yhteensä	22 239	320	23 209	330	23 204	330

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019		2020 esitys
		varsinainen talousarvio	2019 varsinainen talousarvio	
Bruttomenot		22 239	23 209	23 204
Bruttotulot		21 670	22 608	22 608
Nettomenot		569	601	596
Siirtyvät erät				
— siirtynyt edelliseltä vuodelta		1 011		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle		1 106		

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon ulkopuolisena rahoituksena saatavat maatalousavustukset.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019	
		varsinainen talousarvio	2020 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	20 574	20 118	20 118
— muut tuotot	2 391	2 490	2 490
Tuotot yhteensä	22 965	22 608	22 608
— tästä toimintamomentille nettouttamattomat tuotot	1 307	1 365	1 365
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	21 665	21 212	21 212
— osuus yhteiskustannuksista	1 568	1 383	1 383
Kustannukset yhteensä	23 233	22 595	22 595
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-268	13	13
Kustannusvastaavuus, %	99	100	100

Koulukotien maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan 100 % niiden kustannuksista. Koulukotien arvioidaan tuottavan maksullisina palveluina muun muassa seuraavat palvelut asiakkailleen:

Eräitä koulukotien maksullisen toiminnan asiakassuoritteita

	2018 toteutuma	2019 arvio	2020 arvio
Hoitovuorokausi	38 158	32 557	32 557
Hoitovuorokausi erityisessä huolenpidossa	8 623	7 534	7 534
Koulupäivä	20 064	20 530	20 530
Jälkihuoltovuorokausi	1 582	1 500	1 500
Vankilan perheosasto	2 911		

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön jaksamista vahvistetaan säännöllisellä työnohjauksella ja tukemalla koulutukseen hakeutumista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

JTS-miljardin tuottavuussäästö	-2
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-3
Yhteensä	-5

2020 talousarvio	596 000
2019 talousarvio	601 000
2018 tilinpäätös	664 322

06. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 19 121 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) vankiterveydenhuollon palvelujen kysynnän vaihtelusta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) ostopalveluna hankittavien vankien terveydenhoidon palvelujen maksamiseen
- 3) vankiterveydenhuollon yleishallinnosta (sisältäen talous-, henkilöstö- ja tietohallinto sekä tukipalvelut) ja ohjauksesta Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 4) vankiterveydenhuollon ja sen toimintaympäristön kehittämiseen
- 5) tieteellisestä tutkimustyöstä aiheutuneiden menojen maksamiseen
- 6) alueellisten ja kansainvälisten yhteistyöverkostojen kehittämiseen.

Selvitysosa: Vankiterveydenhuollon yksikkö vastaa vankien terveyspalvelujen järjestämisestä. Vankiterveydenhuollon yksikkö tuottaa itse pääosan perusterveydenhuollon, suun terveydenhuollon ja psykiatrisen erikoissairaanhoidon palveluista. Erikoissairaanhoidon ja päivystyksen palvelut hankitaan pääosin ostopalveluina. Vankiterveydenhuollon yksikön tuloina otetaan huomioon sen maksullisesta palvelutoiminnasta saatavat tulot sekä yhteistoiminnasta virastojen, laitosten ja talousarvion ulkopuolisten osapuolien kanssa saatavat tulot.

Vaikuttavuus

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on käynnistänyt hallinnon siirron jälkeen vankiterveydenhuollon kehittämissuunnitelman, jolla mm. pyritään lisäämään entisestään vankien saamien terveyspalvelujen vaikuttavuutta ja laatua, tiivistä-

mään yhteistyötä vankiloiden psykologien, sosiaali- ja päihdetyön tekijöiden kanssa sekä varmistamaan hoidon jatkuvuus vangin vapautumisen jälkeen.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Bruttomenot	18 011	19 324	19 339
Bruttotulot	287	219	218
Nettomenot	17 724	19 105	19 121
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	-		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	767		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Seksuaalirikollisuuden ennaltaehkäisy ja torjunta (siirto momentilta 25.40.01)		26
Tasokorotus vastaamaan toiminnan menoja		600
Vankiterveydenhuollon potilastietojärjestelmähanke (v. 2019 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)		-750
Lomarahojen alentaminen (Kiky)		157
Palkkausten tarkistukset		-22
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)		39
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)		-34
Yhteensä		16
2020 talousarvio		19 121 000
2019 talousarvio		19 105 000
2018 tilinpäätös		18 491 000

07. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 607 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta on sosiaalivakuutuksen erikoistuomioistuimeen rinnastettava muutoksenhakuelin, joka toimii toimialansa ensimmäisenä muutoksenhakuasteena kaikissa kansaneläkeasioissa ja Kansaneläkelaitoksen käsittelemissä kuntoutusasioissa ja yleistä asumistukea, eläkkeen saajan asumistukea, lapsilisiä, lasten kotihoidon tukea ja yksityisen hoidon tukea, elatustukea, sotilasavustusta, äitiysavustusta, sairausvakuutusta, takuueläkettä, vammaisten tulkkauspalvelua, ansiopäivärahaa, peruspäivärahaa, työmarkkinatukea, vuorottelukorvausta, työttömyyskassan jäsenyyttä, aikuiskoulutustukea, ammattitutkintostipendiä, palkkaturvaa,

työnantajan omavastuumaksua ja työttömyysvakuutusmaksun perintää koskevissa asioissa. Lisäksi muutoksenhaku-
lautakunnassa käsitellään lainvoimaisten päätösten poistamista koskevat hakemukset samoissa asiaryhmissä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2020 arvio
Tuottavuus ja taloudellisuus	
Päätöksen hinta (euroa/ratkaisu)	203
Työn tuottavuus (ratkaisu/htv)	400
Tulokset ja laadunhallinta	
Vireille tulleet valitusasiat	40 000
Ratkaistut asiat	42 000
Valitusten käsittelyaika (kk)	6,0

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Käsittelymäärien kasvu ja kohtalaisen käsittelyajan turvaaminen	200
Lomarahojen alentaminen (Kiky)	82
Palkkausten tarkistukset	-12
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	22
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-19
Yhteensä	273
2020 talousarvio	8 607 000
2019 talousarvio	8 334 000
2018 tilinpäätös	8 188 000

25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 10 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) korvauksen maksamiseen Kansaneläkelaitokselle sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsitte-
lystä annetun lain (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukaisesti Kanta-palvelujen
(kansallinen potilastietojen sähköinen arkistointipalvelu, reseptikeskus, kansallinen sosiaalihuollon arkistointipalvelu
sekä kansalaisen omien sähköisten resepti- ja asiakastietojen katselu- ja asiointipalvelu, potilaan tiedonhallintapalve-
lu, lääkemääräysten kirjoituspalvelu ja kansalaisille suunnattujen sähköisten palvelujen ja tietovarannon) kehittämi-
seen, sellaisten jatkuvien tehtävien ja ylläpidon kustannusten kattamiseen, joita ei voida periä sosiaali- ja terveyden-
huollon palvelunantajilta tai apteekkeilta käyttömaksuina sekä Kanta-palveluihin liittyvien kansallisen määrittelyjen
tekemiseen ja ylläpitoon (Kela)

2) muiden viranomaisten sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden suunnitteluun ja
kehittämiseen

3) valtionavustusten myöntämiseen sosiaali- ja terveydenhuollon paikallisen ja alueellisen tietojärjestelmäinfrastruk-
tuurin tehostamiseksi (STM, THL)

4) Sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatiohankkeiden ohjaukseen sekä digitalisaation toteutumisen arviointiin ja seurantaan (STM).

Selvitysosa: Kansaneläkelaitoksen tehtävänä on valtakunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäpalvelujen toteuttaminen ja toteutuksia varten tarvittavien määrittelyjen laatiminen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukaisesti.

Määrärahaa on tarkoitus käyttää myös valtionavun maksamiseen kunnille ja kuntayhtymille sekä tarvittaessa muille tahoille sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäkokonaisuuden paikallisen ja alueellisen infrastruktuurin selkiyttämiseen ja tehostamiseen. Valtionapuviranomaisina voivat toimia THL ja STM.

Määrärahaa voidaan käyttää myös sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatiohankkeiden ohjaukseen sekä digitalisaatiokehityksen arviointien ja seurannan toteuttamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahatason kertaluonteisen tarkistuksen palautus	4 000
Soutu-hankkeen jatkon turvaaminen	2 500
STM:n tiedonhallinnan ohjaustehtävät (-5 htv) ja asiantuntijapalveluiden hankinta (siirto momentille 33.01.01)	-1 000
THL:n tiedonhallinnan ohjaustehtävät (-20 htv) (siirto momentille 33.03.04)	-1 800
Yhteensä	3 700
2020 talousarvio	10 700 000
2019 talousarvio	7 000 000
2018 tilinpäätös	11 000 000

29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 19 229 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös lähialueyhteistyöhön käytettyjen ja kotimaasta hankittujen palvelujen ostoihin sisältyvien arvonlisäveromenojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	300
Yhteensä	300

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2020 talousarvio	19 229 000
2019 talousarvio	18 929 000
2018 tilinpäätös	19 287 335

66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 5 995 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kansainvälisten järjestöjen ja laitosten jäsenmaksujen, maksuosuuksien ja erityisohjelmien tukemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa muun muassa Suomen jäsenmaksusta WHO:lle, jonka rahoituksesta 25 % katetaan jäsenmaksuilla ja loppu jäsenmaiden vapaaehtoisrahoituksella. WHO:lta on edellytetty vahvempia toimia maiden taloutta ja turvallisuutta horjuttavien pandemioiden ja kriisien yhteydessä. Suomen rooli vaihtuu järjestössä meneillään oleviin uudistuksiin korostuu vuosina 2018—2020 hallintoneuvostojäsenyyden myötä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Suomen maksuosuudesta kansainvälisen terveysturvaohjelman sihteeristön osalta	150
WHO:n vapaaehtoisrahoitus	1 750
Yhteensä	1 900
2020 talousarvio	5 995 000
2019 talousarvio	4 095 000
2018 tilinpäätös	3 875 000

02. Valvonta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan lakisääteistä valvontaa harjoittavien laitosten toimintamenoista, työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenoista ja oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menoista. Valvontalaitoksia ovat Säteilyturvakeskus, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus, Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen käyttöä hallinnoiva lupaviranomainen ja aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet. Oikeuslääkinnän tehtävät hoitaa Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. Valvontalaitosten toiminta kohdistuu hallituskauden strategisista tavoitteista seuraaviin:

- Elin- ja työympäristön terveellisyys ja turvallisuus on lisääntynyt
- Oikea-aikaiset ja luotettavat palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin

Vaikuttavuus

- yhdenvertaisuuden, oikeusturvan ja muiden perusoikeuksien sekä lainsäädännön noudattamisen varmistaminen
- valvonnan painopiste on turvallisuutta, palveluiden järjestämistä ja omavalvontaa edistävissä ennakoivassa, riskiperusteisessa sekä laadultaan ja laajuudeltaan merkittävän toiminnan valvonnassa.

03. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 14 635 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös EU-rahastojen tuella toteuttavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määrärahasta saa käyttää myös enintään 1 500 000 euroa Suomen ja Venäjän tai muiden Suomen lähialueeksi luettavien maiden kanssa tehtävään säteily- ja ydinturvallisuuden yhteistyöhön:

- 1) ensisijaisesti Venäjän Federaation ydinturvallisuusviranomaisen ja toiminnanharjoittajien kanssa toteutettaviin ydin- ja säteilyturvallisuutta edistäviin hankkeisiin

2) muiden Suomen lähialueeksi luettavien valtioiden viranomaisten kanssa toteutettaviin ydin- ja säteilyturvallisuutta edistäviin hankkeisiin

3) ydin- ja säteilyturvallisuusyhteistyöhön liittyvien valtion siirtomenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Säteilyturvakeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2020. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuustavoitteet ja toiminnalliset tavoitteet:

Säteilyturvakeskuksen tulee aloittaa toimenpiteet, joilla alas ajetun tutkimuksen uudelleen käynnistäminen voidaan varmistaa. Se vaatii pitkäjänteistä työtä ja siirtyviä määrärahoja tulee tähän tarkoitukseen suunnata. Jo aloitettua verkottumista Cores-yhteistyön puitteissa muiden suomalaisten säteilyturvallisuustutkijoiden kanssa tulee tukea.

Säteilyturvakeskuksen tulee käynnistää toimenpiteet, joilla voidaan varmistaa uuden Säteilylain (859/2018) mukainen omavalvonta-aikaan siirtyminen. Säteilyturvallisuuden valvonta tulee muun ympäristöterveydenhuollon valvonnan tapaan muuttamaan vanhakantaisesta tarkastustoiminnasta omavalvontaan. Tämä tarkoittaa työtapojen perusteellista muutosta niin valvojalta kuin valvottavaltakin.

Säteilyturvakeskuksen tulee valppaana huomioida työssään tekniikan kehitys. Uudet tekniikat yleistyvät ja ionisoivan ja ionisoimattoman säteilyn käyttö lisääntyy jatkuvasti ja uusilla tekniikoilla voi olla ei-toivottuja vaikutuksia säteilyturvallisuudelle niin terveydenhuollossa kuin kuluttajilla myytävillä palveluilla.

Säteilyturvakeskus jatkaa valvonnan ja sisäisten prosessien digitalisointia varmistaen näin uuden tekniikan mahdollisuudet parantaa toiminnan tehokkuutta ja laatua.

Säteilyturvakeskus varmistaa riittävät voimavarat, joilla valmistellaan muuttoa nykyisistä toimitiloista Vantaan Jokiniemeen vuoden 2022 kesällä. Säteilyturvakeskuksen tulee varmistaa toiminnan tehokkuudella, että vuokratilustuksen nousu ei johda vastaavasti nettobudjetoidun valvonnan kulujen kohtuuttomaan nousuun.

Säteilyturvakeskuksen rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2018		2019		2020	
	toteutuma	htv	varsinainen talousarvio	htv	esitys	htv
Budjettirahoitus	10 728	93	11 587	97	14 635	98
Maksullinen toiminta	27 822	222	28 313	220	27 900	218
Yhteisrahoitteinen toiminta	528	7	500	7	500	7
Yhteensä	39 078	322	40 400	324	43 035	323

Säteilyturvakeskuksen tulosalueittaiset kustannukset (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2018		2019		2020	
	toteutuma	htv	arvio	htv	arvio	htv
Ydinenergia	21 354	91	21 500	91	22 335	89
Säteilytoiminta	6 126	25	6 200	25	6 500	25
Valmiustoiminta	2 252	7	2 300	7	2 600	7
Tutkimus ja kehitys	1 200	5	1 600	7	2 000	8
Asiantuntijapalvelut	3 765	14	4 200	12	4 500	12
Viestintä	1 247	5	1 400	5	1 600	5
Ympäristö	3 134	9	3 200	9	3 500	9

	2018 toteutuma	htv	2019 arvio	htv	2020 arvio	htv
Yhteiset palvelut ja tukitehtävät		107		107		107
Lomat		59		61		61
Yhteensä	39 078	322	40 400	324	43 035	323

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Bruttomenot	39 078	40 400	43 035
Bruttotulot	28 350	28 813	28 400
Nettomenot	10 728	11 587	14 635
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta		9 925	
— siirtynyt seuraavalle vuodelle		11 485	

Julkisoikeudellisen ja muun maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (ydinturvallisuusvalvonta, 1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntitulot	17 664	21 396	21 265
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	17 817	21 396	21 265
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-153	-	-
Kustannusvastaavuus, %	99	100	100

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (erillislakien mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntitulot	3 293	589	635
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	2 987	589	635
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	306	-	-
Kustannusvastaavuus, %	110	100	100

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	77	100	100
— EU:lta saatava rahoitus	122	150	150
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	57	-	-
Tuotot yhteensä	256	250	250
Hankkeiden kokonaiskustannukset	548	500	500
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-292	-250	-250
Omarahoitusosuus, %	53	50	50

Ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyö

Ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyö Venäjän federaation kanssa on kohdistunut seuraaviin aihepiireihin: Leningradin ydinvoimalaitos, Kuolan ydinvoimalaitos, ydinturvallisuusvalvonta, radioaktiiviset jätteet, ympäristön säteilyvalvonta ja onnettomuusvalmius sekä ydinmateriaalivalvonta. Pääosa resursseista on kohdistettu mainittujen kahden ydinvoimalaitoksen turvallisuuden kohentamiseen siten, että pääkohde on Leningradin ydinvoimalaitos, jonka sijainti ja Tšernobyl-tyyppiset reaktorit korostavat jatkuvan parantamisen tarvetta. Hankkeisiin sisältyy muun muassa koulutustoimintaa, turvallisuusanalyysyjä, teknisiä turvallisuusparannuksia, laiteoimituksia sekä laitteistojen tarkastustekniikan kehittämistä. Leningradin ja Kuolan laitoksen ympäristön säteilyvalvontajärjestelmät on toteutettu tämän yhteistyön puitteissa.

Muiden lähialueeseen kuuluvien maiden kanssa ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyö kohdistuu vastaavasti suomalaisten turvallisuuden kannalta merkittävimpiin kohteisiin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen leikkauksen palautus	3 000
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-16
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-44
Lomarahojen alentaminen (Kiky)	125
Palkkausten tarkistukset	-18
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	28
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-24
Tasomuutos	-3
Yhteensä	3 048

2020 talousarvio	14 635 000
2019 talousarvio	11 587 000
2018 tilinpäätös	11 397 739

05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 038 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto edistää väestön terveyttä ja toimintakykyä valvonnan edellyttämän ohjauksen sekä ennakoivan ja jälkikäteisen valvonnan keinoin.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2020. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— kärkihankkeiden tavoitteiden toteutumisen tukeminen: palvelut asiakaslähtöisiksi sisältäen mm. julkisen palvelulupauksen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja eriarvoisuuden vähentäminen, lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma, ikäihmisten kotihoidon kehittäminen ja digitalisaatio

— reformien toimeenpanon tukeminen: sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentäminen, alue- ja keskushallinnon uudistus

— valvonnan painopisteen siirtäminen ennakoivaan ja omavalvontaan sekä toiminnan ohjauksen vahvistaminen tähän suuntaan

— lupa- ja valvontaprosessien sujuvoittaminen

— normien purkuun osallistuminen ja hallinnollisen taakan keventäminen sekä näistä johtuvien lainsäädäntöuudistusten toimeenpano.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston talousarvio perustuu osittaiseen nettobudjettiin. Bruttobudjetoidut tulot on budjetoitu momentille 12.33.02. Toimintamomentille kirjattavat tulot ovat terveydenhuollon ja sosiaali- ja terveysalan ammattihenkilöiden ammattioikeuksia koskevia päätöksiä sekä valtakunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon yksityisten palvelunantajien lupia koskevien suoritteiden maksuja sekä viraston suoritteista liiketaloudellisin perustein määrättäviä maksuja. Lisäksi aluehallintovirastot suorittavat osan yksityisiltä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajilta saamista vuosimaksuista Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle yksityisten palvelunantajien rekisteristä aiheutuvia ylläpitokustannuksia vastaavasti.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Bruttomenot	17 754	15 940	16 788
Bruttotulot	6 065	4 000	3 765
Nettomenot	11 689	11 940	13 023
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	6 380		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 712		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	7 418	5 200	4 965
— muut tuotot	0	400	0
Tuotot yhteensä	7 418	5 600	4 965

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
— tästä toimintamenomomentille nettouttamattomat tuotot	1 353	1 200	1 200
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset yhteensä	5 334	3 700	3 565
— osuus yhteiskustannuksista yhteensä	2 048	1 500	1 400
Kokonaiskustannukset yhteensä	7 382	5 200	4 965
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	36	-	-
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

*Tuotokset ja laadunhallinta***Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston käsiteltäväksi saapuvien asioiden määriä**

	2018 toteutuma	2019 ennuste	2020 ennuste	2019/2020 muutos-%
Terveydenhuollon ammatinharjoittamista koskevat päätökset	20 311	20 000	20 000	0,0
Sosiaalihuollon ammatinharjoittamista koskevat laillistamispäätökset	21 401	10 000	10 000	0,0
Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta-asiat	1 426	1 450	1 500	3,5
Raskauden keskeyttämistä koskevat luvat	742	970	970	0,0

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Toimintaympäristön muutoksessa, Sote-uudistuksen ja Valtion lupa- ja valvontavirasto Luovan valmistelun raukeamisen jälkeinen tilanne edellyttää johdolta uudenlaista suunnan näyttöä sekä henkilöstön sitouttamista päivitettyihin tavoitteisiin. Viraston perustehtävien ohella on Luova-valmisteluun viime vuosina panostettu merkittävällä työpanoksella, nyt vapautuvaa resurssia kohdennetaan viraston perustehtäviin sekä oman toiminnan kehittämiseen. Henkilöstösuunnittelun merkitys korostuu entisestään viraston toiminnan jatkuessa.

Yhteistyö kaikkien Luovan valmistelutyöhön osallistuneiden ministeriöiden ja virastojen kanssa on luonut hyvät asiantuntijaverkostot ja tiiviin yhteistyön. Toimintaympäristön muutoksessa on tärkeää vahvistaa nykyisiä asiantuntijavoimavaroja, hyödyntää verkostoja ja tukea henkilöstön osaamisen kehittämistä kohti uusia tarpeita. Tätä toteutetaan hyödyntämällä tulos- ja kehityskeskusteluja sekä laatimalla toimintaa tukeva koulutus suunnitelma. Muutosta edesauttaa toimintatapojen ja työmenetelmien uudistaminen mm. digitaalisten työkalujen avulla.

Työhyvinvoinnista huolehtiminen luo perustaa henkilöstön toimintakyvylle. Suuri työmäärä, virkatehtävien suorittamiseen liittyvät vastuut sekä jatkuva muutostilanne ovat työhyvinvoinnin kannalta haasteellisia. Työhyvinvointia seurataan säännöllisin kyselyin ja tulosten analysointiin sekä kehittämistoimenpiteiden toteuttamiseen ja niiden seurantaan panostetaan, esimiestyötä tuetaan virastolle räätälöidyllä valmennuksella. Johto ja esimiehet kiinnittävät yhä enemmän huomiota esimiestyöhön, työtehtävien organisointiin ja henkilöstön tukemiseen sekä osaamisen kehittämiseen. Työntekijöiden työn ja vapaa-ajan yhtensovittamista tuetaan joustavia etätyökäytäntöjä kehittämällä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Alkoholielinkeinorekisterin uudistushanke (ALLU) (v. 2019 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-800
Alkoholielinkeinorekisterin uudistushanke (ALLU) (v. 2020 rahoitus) (siirto momentilta 28.70.20)	1 200
Alkoholilain mukaiset valvontaresurssit	280
EU MD/IVD asetuksen toimeenpano ja tehtävät (4 htv) (siirto momentille 33.02.06)	-280

Sote-toimintaympäristön voimakkaaseen muutokseen (3 htv)	240
Terveystieteiden ja tarvikkeiden valvonta (siirto momentille 33.02.06)	-700
Tietojärjestelmien valvontaresurssit	140
TUKIJA/uusi eettinen toimikunta	400
Tupakkalain toimeenpanon resursointi	210
Vanhusten ja vammaisten palvelujen ohjauksen ja valvonnan voimavarojen vahvistaminen	240
Varhaiskasvatuksen valvontaresurssien vahvistaminen	100
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-7
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-23
Lomarahojen alentaminen (Kiky)	145
Omakustannuseriaa toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-28
Palkkausten tarkistukset	-24
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	33
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-28
Yhteensä	1 098

2020 talousarvio	13 038 000
2019 I lisätalousarvio	280 000
2019 talousarvio	11 940 000
2018 tilinpäätös	11 021 000

06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 6 104 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen hyväksymien, viraston ulkopuolella toteutettavien tutkimus-, koulutus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 2) viraston monitoimipaikkaisen toimintamallin vahvistamisesta aiheutuvien lisämenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksella on tarvittaessa toimitiloja toiminnan kannalta keskeisissä kaupungeissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2020. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

- tuottavuuden parantaminen toimintatapojen uudistamisella ja prosessien tehostamisella
- lääkkeiden hoidollisen ja taloudellisen arvon arviointitoiminnan (HTA-toiminta) vahvistaminen
- lääketietovarannon kehittäminen
- EU-lainsäädännön valmisteluun ja implementointiin osallistuminen
- Fimeaan siirtyvien terveysteknologian valvontatehtävien häiriötön haltuunotto, uusiin tehtäviin varautuminen sekä tutkimus- ja innovaatiotoiminnan tukeminen
- vaikuttavuuden parantaminen lääkitysturvallisuus- ja valvontatoiminnassa lisäämällä eri toimijoiden yhteistyötä ja ennakoivaa ohjausta
- lääkeinnovaatioiden ja tutkimuksen edistäminen ohjauksen ja valvonnan keinoin

- varautuminen kansallisen ja kansainvälisen (mm. Brexit) toimintaympäristön muutosten vaatimuksiin
- tiedon tuottaminen rationaalisen lääkehoidon ja lääkepoliittisen päätöksenteon tueksi.

Toiminnallinen tehokkuus (taloudellisuus, tuottavuus, kannattavuus, kustannusvastaavuus)

Tavoitteena on, että viraston maksullisen toiminnan suoritteet tuotetaan kustannusvastaavasti. Keskus seuraa tuottavuuden kehitystä Tilastokeskuksen määrittelemien tuottavuusindikaattorien avulla.

Toiminnan tehokkuus (indeksi 100 = vuosi 2011)

	2018 toteutuma	2019 tavoite	2020 tavoite
Työn tuottavuusindeksi	88,7	> 100	> 100
Kokonaistuottavuusindeksi	82,5	> 100	> 100

Viraston henkilötyövuodet

	2018 toteutuma	2019 arvio	2020 arvio
Maksullinen toiminta	223	241	241
Ei-maksullinen toiminta	27	29	43
Yhteensä	250	270	284

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Bruttomenot	26 648	28 582	31 176
Bruttotulot	24 485	24 830	25 072
Nettomenot	2 163	3 752	6 104
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 879		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 841		

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen rahoitusrakenne (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Budjettirahoitus	3 125	3 752	6 104
Maksullisen toiminnan tuotot yhteensä	23 523	24 830	25 072
— julkisoikeudelliset suoritteet	21 263	22 500	22 742
— liiketaloudelliset suoritteet	18	-	-
— erillislakien mukaiset suoritteet	1 920	2 080	2 080
Muut tuotot	322	250	250

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Edelliseltä vuodelta siirtynyt	3 879	-	-
Yhteensä	30 527	28 582	31 176

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (maksuperustelain mukaiset suoritteet, 1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	21 281	23 140	22 742
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	12 195	14 365	13 872
— osuus yhteiskustannuksista	11 151	8 775	8 870
Kustannukset yhteensä	23 346	23 140	22 742
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-2 065	-	-
Kustannusvastaavuus, %	91	100	100

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (erillislakien mukaiset suoritteet, 1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntitulot	1 920	2 080	2 080
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	987	1 335	1 335
— osuus yhteiskustannuksista	674	745	745
Kustannukset yhteensä	1 661	2 080	2 080
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	259	-	-
Kustannusvastaavuus, %	116	100	100

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen henkilöstön osaamista ja työkykyä ylläpidetään, tuetaan ja kehitetään.

Tunnusluvut	2018 toteutuma	2019 tavoite	2020 tavoite
Henkilöstön hyvinvointi			
— työtyytyväisyysindeksi	3,67	> 3,7	yli valtion keskitason
— sairauspoissaolot pv/htv vähenevät	8,2	< 7,5	alle valtion keskitason

Määräraha on tarkoitettu 150 000 euroa tutkimushankkeiden rahoittamiseen. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina maksullisen toiminnan tuloina maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista saadut tulot ja lääkelain (595/2009) 84 b §:ssä tarkoitettut tulot.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen talousarvio perustuu nettobudjetointiin. Menot katetaan pääasiassa valvonta- ja palvelutoiminnasta perittävillä maksuilla. Maksullisen toiminnan palvelut tuotetaan omakustannushintaan. Suoritteista perittävät maksut ovat maksuperustelain mukaisia. Lääkkeiden laadunvalvonnan kustannukset kateetaan lääkelain (395/1987) 84 b §:n mukaisella maksulla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EU MD/IVD asetuksen toimeenpano ja tehtävät (4 htv) (siirto momentilta 33.02.05)	280
Kertaluonteisen leikkauksen palautus	500
Lääkehoitojen arviointitoiminnan voimavarojen vahvistaminen	450
Terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden valvonta (siirto momentilta 33.02.05)	700
Terveysteknologian ja geenitekniikan rekisterien uudistushanke (v. 2019 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-470
Terveysteknologian ja geenitekniikan rekisterien uudistushanke (v. 2020 rahoitus) (siirto momentilta 28.70.20)	370
Terveysteknologian valvonnan ja ohjauksen kehittäminen sekä tutkimus- ja innovaatiotoiminnan tukeminen	500
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-8
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-3
Lomarahojen alentaminen (Kiky)	42
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-3
Palkkausten tarkistukset	-7
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	10
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-9
Yhteensä	2 352

2020 talousarvio	6 104 000
2019 talousarvio	3 752 000
2018 tilinpäätös	3 125 357

07. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 26 478 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 15 §:n ja 20 §:n mukaisista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden toiminnan tavoitteena on osaltaan vaikuttaa työpaikkojen turvallisuuden johtamiseen ja työolosuhteisiin siten, että työpaikkatapaturmat, ammattitaudit, haitallinen kuormitus ja työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen vähenevät. Lisäksi työsuojelun vastuualueiden toiminnalla vaikutetaan myös siihen, että työsuhteen ehtoja noudatetaan paremmin ja harmaan talouden määrä vähenee.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Varmistaakseen toimintansa asiakaslähtöisyyden työsuojeluhallinto antaa seuraavan palvelulupauksen:

Työsuojelun vastuualueet toimivat yhteiskunnan antamin valtuuksin siten, että työstä ihmisen terveydelle aiheutuvat vaarat ja haitat ovat asianmukaisesti hallinnassa. Työsuojelun vastuualueiden toiminta on riippumatonta, puolueetonta ja asiantuntevaa. Kaikilta toimialoilta ja työpaikoilta tulevaan asiakaskysyntään vastataan kattavasti sovittuja toimitus- ja saatavuusaikoja noudattaen. Työsuojelun vastuualueet kehittävät toimintaansa keräämäänsä asiakaspalautetta hyödyntäen.

Työsuojeluviranomaiset suuntaavat viranomaisaloitteista toimintaa pääasiassa sellaisiin asiakokonaisuuksiin ja ilmiöihin, joihin liittyen on havaittu esiintyvän merkittävimpiä riskejä. Tavoitteena on, että työsuojeluvalvonta tukee ja edistää työpaikan omaa turvallisuustoimintaa. Valvonnalla varmistetaan, että työnantajat ja muut vastuutahot noudattavat työsuojelulainsäädäntöä.

Valvonnan kohteena oleviin asiakokonaisuuksiin ja ilmiöihin liittyen määritellään ne valvonnan keinot, joita yhdistelemällä viranomaistoiminnalle saadaan mahdollisimman suuri vaikuttavuus. Sen varmistamiseksi, että valvonta tavoittaa ne työnantajat, jotka pyrkivät tietoisesti välttelemään työnantajavelvoitteidensa täyttämistä, varmistetaan riittävä työpaikkatarkastusten kattavuus.

Toiminnallinen tehokkuus

Tarkastustoiminnalle asetetaan seuraavat määrätavoitteet:

Toiminnallinen tehokkuus

	2018 toteutuma	2019 tavoite	2020 tavoite
Kokonaistarkastusmäärä	26 420	27 500	27 500

Työsuojelun aluehallinnon kokonaiskustannukset (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet tulosalueittain

Tulosalue	2018			2019			2020		
	toteutu- ma	%-osuus	htv	tavoite	%-osuus	htv	tavoite	%-osuus	htv
Viranomaisaloitteinen toiminta	18 861	78	311	16 016	65	266	17 211	65	283
Asiakasaloitteinen toiminta	3 144	13	52	4 504	18	73	4 766	18	78
Hallinto- ja tukitoiminnot	2 176	9	36	4 255	17	69	4 501	17	74
Yhteensä	24 181	100	399	24 775	100	408	26 478	100	435

Tuotokset ja laadunhallinta

Työsuojeluvalvonta on riskiperusteista. Työsuojelun vastuualueet käyttävät vaikutuksia aikaansaavia ja yhtenäisiä valvontaotteita ja -menetelmiä. Vastuualueiden yhteistyöllä, viranomaisten välisellä tietojen vaihdolla ja hyvien käytäntöjen levittämällä varmistetaan vaikuttava työsuojeluvalvonta.

Sidosryhmäyhteistyö ja viestintä tukevat tehokkaasti työsuojelun vastuualueiden toimintaa.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Työsuojelun vastuualueilla varmistetaan osaamisen ja henkilöstövoimavarojen tarkoituksenmukainen sijoittuminen. Henkilöstön osaamisen kehittämistä ja ammattitaidon ylläpitämistä tuetaan ja työhyvinvoinnista huolehditaan toimintaympäristön muutokset huomioon ottaen. Erityisosaamista kehitetään ja hyödynnetään tehokkaammin valtakunnallisesti.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Bruttomenot	24 461	24 945	26 648
Bruttotulot	280	170	170
Nettomenot	24 181	24 775	26 478

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 251		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 394		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Työsuojeluvalvonnan ja ulkomaisen työvoiman valvonnan resurssien lisääminen (HO 2019)			1 500
JTS-miljardin tuottavuussäästö			-131
Lomarahojen alentaminen (Kiky)			392
Palkkausten tarkistukset			-65
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)			90
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)			-78
Tasomuutos			-5
Yhteensä			1 703
2020 talousarvio			26 478 000
2019 talousarvio			24 775 000
2018 tilinpäätös			24 324 000

08. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietolupaviranomaisen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) kysynnän vuosittaisen vaihtelun tasaamiseen
- 2) lupaviranomaisen yleishallinnosta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään tietolupaviranomaisen peruspalvelujen ja infrastruktuurin kehittämiseen ja ylläpitoon. Tietoluvan saajat maksavat luvista maksun ja tarvitsemistaan palveluista, kuten tietojen kokoamisesta, yhdistelystä, muokkaamisesta ja luovuttamisesta aiheutuvista kustannuksista valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määrittämien perusteiden ja lupaviranomaisen ohjausryhmän päätösten mukaisesti. Lupaviranomainen korvaa rekisterinpitäjälle perityistä maksuista sille kuuluvan osuuden. Tietolupaviranomaisen tehtävistä säädetään laissa sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä (552/2019).

Toiminnalle on asetettu seuraavat tavoitteet nelivuotiskaudelle 2020—2023:

- lupaviranomaisen neuvontapalvelun sekä lupaprosessin sekä tietojen kokoamis- ja käsittelyprosessin kehittäminen ja käyttöönotto
- tietoluvan edellyttämän tutkimuksen eettisen käsittelyn liittäminen osaksi lupaprosessia
- kansallisen sähköisen käyttöportaalien ja lupakäsittelyn asianhallintajärjestelmän kehittäminen ja käyttöönotto tietojen yhdistämisen ja luovutuspalvelun sekä koodiavainten säilytyspalvelun kehittäminen ja käyttöönotto
- tietoturvallisen teknisen käyttöympäristön kehittäminen tietojen luovuttamiseksi
- lupaviranomaisen ja rekisterinpitäjien yhteistoiminnan kehittäminen.

Sosiaali- ja terveysministeriö asettaa lupaviranomaiselle ja sen toiminnalle tulostavoitteet lupaviranomaisen ohjausryhmän esitysten pohjalta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluontoiset investoinnit	3 000
Toimintamenot	1 500
Yleiskustannukset hallinnon tukipalveluihin ja infrastruktuuriin	700
Yhteensä	5 200

2020 talousarvio	5 200 000
2019 I lisätalousarvio	2 500 000

20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 10 491 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain (459/1973) 12 §:n mukaisen oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menojen maksamiseen
- 2) oikeuslääkeopillisista tutkimuksista suoritettavista korvauksista annetun asetuksen (862/2004) mukaisten palkkioiden ja korvausten maksamiseen
- 3) yliopistoilta ostopalveluna tehtävän oikeuslääketieteen erikoislääkärikoulutuksen menojen maksamiseen
- 4) oikeuslääketieteellisen ruumiin avaukseen määrättyjen ruumiiden kuljetuksista tai poliisin tilaamista ruumiiden kuljetuksista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 5) oikeuslääkäreille virka-ajan ulkopuolella tehtävästä päivystyksestä aiheutuvien päivystyspalkkioiden tai -palkkojen maksamiseen enintään kahta henkilötyövuotta vastaavasti sekä muiden päivystystoiminnan menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Vuonna 2018 oikeuslääketieteellisiä ruumiinavauksia tehtiin 8 551, vuonna 2019 arvioidaan tehtävän 8 100 ja vuonna 2020 arviolta 8 000 ruumiinavausta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Oikeuslääkeopillisista tutkimuksista maksettaviin palkkioihin ja korvauksiin 23 % korotus	244
Yhteensä	244

2020 talousarvio	10 491 000
2019 talousarvio	10 247 000
2018 tilinpäätös	10 668 257

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus-, kehittämis-, tilasto-, rekisteri- ja asiantuntijatoiminnasta, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenoista ja valtionavusta Työterveyslaitoksen menoihin

Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa hallinnonolansa tutkimus- ja kehittämisselitytikasta. Sen tavoitteena on tuottaa sellaista tutkimustietoa, joka on systemaattisesti hyödynnettävissä sosiaali- ja terveyspolitiikan erilaisissa kehittämistoimenpiteissä, kuten lainsäädännön valmistelussa ja toimeenpanossa, erilaisissa ohjelmissa ja projekteissa sekä muussa ministeriön päätöksenteossa.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta on johtamisen väline ja edellytys strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tutkimus- ja kehittämispelitytika on strategista päätöksentekoa, lainsäädännön ja budjetin valmistelua ja niiden toimeenpanoa sekä informaatio-ohjausta tukeva investointi. Hallinnonalan tutkimuslaitoksilla on myös tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulosten käytäntöön viemiseen liittyvää toimintaa, kuten asiantuntijapalveluja, tiedonvälitystä ja koulutusta. Lisäksi niillä on lakisääteisiä tai ministeriön kanssa sovittuja erityistehtäviä, esimerkiksi valvontaan, tilastointiin ja erityisiin vaaratilanteisiin varautumiseen liittyen.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta kohdistuu hallinnonalan strategisista tavoitteista erityisesti seuraaviin:

- Hyvinvointi- ja terveyserot ovat kaventuneet
- Toiminta- ja työkyky ovat parantuneet
- Elin- ja työympäristön terveellisyys ja turvallisuus on lisääntynyt
- Oikea-aikaiset ja luotettavat palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin
- Hyvinvointiala luo liiketoimintamahdollisuuksia ja vientiä

Vaikuttavuus

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan vaikuttavuutta haetaan

- päätöksenteon tuella, mm. hyvinvointi- ja terveysvaikutusten arvioimisella
- tietotuotannon parantamisella
- tutkitun tiedon välittämisellä yhteiskunnalliseen keskusteluun ja kansalaisten käyttöön

04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 55 747 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) toimintaan liittyvien kansainvälisten ja kotimaisten järjestöjen jäsenmaksuista, biopankkien osuuskunnan osuuden merkintään ja vuosijäsenmaksuihin, yhteisrahoitteisten hankkeiden rahoitusosuuksista, ulkomailta toteutettavien projektien, täydennyskoulutuksen avustuksen ja yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen

2) EU:n hyväksymien hankkeiden rahoitukseen liittyvien menojen maksamiseen

- 3) Alkoholitutkimussäätiöön, Käypä hoito -suositusten laadintaan, syöpä- ja näkövammarekisterin tekniseen ylläpitoon Suomen Syöpäyhdistys ry:lle ja Näkövammaisten Keskusliitto ry:lle sekä Hoitotyön tutkimussäätiön ja sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon kehittämishankkeisiin liittyvien valtionavustusten ja muiden menojen maksamiseen
- 4) nettobudjetoidun yhteisrahoitteisen toiminnan tuloihin välittömästi liittyvien apurahojen maksamiseen
- 5) Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen itse toteuttamiin terveyden edistämisen hankkeisiin
- 6) Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen itse toteuttamiin tartuntatautien ehkäisyyn ja valvontaan liittyviin hankkeisiin
- 7) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän ohjauksen ja arviointitoiminnon menoihin
- 8) sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan ohjaustehtäviin, valtakunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon tietotekniikan kehittämiseen ja ylläpitoon sekä muihin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007), sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) sekä lain sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista (254/2015) mukaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävänä on väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ehkäiseminen sekä sosiaali- ja terveystalouden kehittäminen. Laitos toteuttaa tehtävänsä tutkimuksen, seurannan ja arvioinnin, kehittämistyön, asiantuntijavaikuttamisen ja viranomaistehtävien sekä kansainvälisen yhteistyön avulla. Lisäksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos toimii alansa tilastoviranomaisena sekä huolehtii tehtäväalueensa tietoperustasta ja sen hyödyntämisestä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos vastaa myös sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon ohjaustehtävistä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toiminnan perusta on laki terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta sekä sosiaali- ja terveysministeriön strategiseen visioon eheästä yhteiskunnasta ja kestävästä hyvinvoinnista. Laitoksen strategisissa päälinjauksissa tavoitteina ovat uudistuminen, tietoaineiston tehokas käyttöönnotto, ennakointi, priorisointi ja työyhteisöön panostaminen.

Laitoksen toiminnassa korostuu asiantuntijalaitoksen rooli tiedon käytön edistämässä päätöksenteon kaikilla tasoilla. Tätä tukee laitoksen tavoite tietovarantojen kehittämisestä ja niiden käytön helpottamisesta.

Toiminnallinen tehokkuus

Voimavarojen supistuessa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on tarkistanut toimintaansa siten, että hallitusohjelman toimeenpanoon ja asiantuntija- ja viranomaistehtävien hoitoon liittyvät riskit on minimoitu. Laitosta koskevan kehyspäätöksen mukainen rahoitustaso tulevaisuudessa edellyttää sopeutusten jatkamista lähivuosina. Sopeutusten yhtenä kohdentamisperusteena on uusi laadittava strategia. Ydintoiminnot toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakas-suuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranevat. Laitoksen tuottavuus kasvaa ja maksullisen toiminnan ylijäämä käytetään tuotekehitykseen ja investointeihin. Laitoksen tieto- ja tilastotuotanto sekä verkkopalvelut ja portaalit ovat yhdessä toimiva kokonaisuus ja palvelevat asiakkaiden tietotarpeita. Laitoksen organisaatio toimii kokonaisuutena ja organisaatorakenne tukee laitoksen strategian linjauksia. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen hallinto- ja toimintatavat edistävät sukupuolten välisen tasa-arvon valtavirtaistumista. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen rahoitusrakenne on tarkoituksenmukainen.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kehittää ja uudistaa osaamisväkensä. Laitoksen henkilöstön toimintavalmiutta ja osaamista kehitetään laitoksen strategian mukaisesti. Johtamistehtävissä toimivien osaamista kehitetään, jotta johtaminen on ammattimaista ja kannustavaa. Henkilöstön hyvinvointia tuetaan ja työnantajakuvaa kehitetään. Henkilöstösuunnittelun ennakoivuutta ja pitkäjänteisyyttä parannetaan.

Tulot harvinaisten rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

Määräraha arvioidaan käytettävän avustuksiin (euroa)

Alkoholitutkimussäätiölle	350 000
Käypä hoito -suositusten laadintaan	925 000
Suomen Syöpäyhdistykselle	899 000
Näkövammaisten keskusliitolle	136 000
Hoitotyön tutkimussäätiölle	396 000
Yhteensä	2 706 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Bruttomenot	83 286	85 926	87 145
Bruttotulot	33 070	32 218	31 398
Nettomenot	50 216	53 708	55 747
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	7 804		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	10 839		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— myyntituotot	9 023	9 000	9 000
— muut tuotot	-	-	-
Tuotot yhteensä	9 023	9 000	9 000
— tästä toimintamenomomentille nettouttamattomat tuotot	-	20	20
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	5 228	5 300	5 300
— osuus yhteiskustannuksista	2 117	2 200	2 200
Kustannukset yhteensä	7 345	7 500	7 500
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 678	1 500	1 500
Kustannusvastaavuus, %	123	120	120

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	13 145	13 000	13 000
— EU:lta saatava rahoitus	3 672	3 500	3 500

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	772	700	700
— yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	6 310	6 000	6 000
Tuotot yhteensä	23 899	23 200	23 200
Hankkeiden kokonaiskustannukset	42 221	40 700	40 700
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-18 322	-17 500	-17 500
Omarahoitusosuus, %	43	43	43

THL:n toiminnan kokonaiskustannukset (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet osastoittain

	2018		2019		2020	
	toteutuma	htv	arvio	htv	tavoite	htv
Hyvinvointi	14 182	155	13 811	155	14 007	158
Kansanterveysratkaisut	20 448	218	19 237	215	19 510	218
Järjestelmät	8 302	85	7 793	87	7 902	89
Valtion sosiaali- ja terveyspalvelut	13 622	141	16 968	184	17 211	185
Terveysturvallisuus	15 073	167	14 996	167	15 207	169
Tietopalvelut	11 660	118	13 120	124	13 308	126
Yhteensä	83 286	884	85 926	932	87 145	945

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eduskunnan lisäys laaturekisteriin, peruutus	-1 200
Eduskunnan lisäys väsymysoireyhtymä, peruutus	-200
Erikoistuvien oikeuslääkäreiden palkkoihin	100
Ihmiskaupan uhrien asumispalvelun valvonta- ja ohjaustehtävä (3 htv) (HO 2019)	300
Käypähoitosuosituksen käännökset ruotsinkielelle (HO 2019)	600
Lastensuojelun sijaishuollon seuranta, tutkimus, ohjaus ja kehittäminen (1 htv)	80
SERI-keskusten satelliittikeskusten perustamisen arviointi.(HO 2019)	700
Tiedonohjaustehtävät (20 htv) (siirto momentilta 33.01.25)	1 800
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-90
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-192
Lomarahojen alentaminen (Kiky)	651
Omakustannuseriaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-425
Palkkausten tarkistukset	-105
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	149
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-129
Yhteensä	2 039

2020 talousarvio	55 747 000
2019 II lisätalousarvio	—
2019 I lisätalousarvio	250 000
2019 talousarvio	53 708 000
2018 tilinpäätös	53 252 000

05. Kansallisen genomikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) genomitiedon tallentamiseen
- 2) kertaluonteiseen investointiin
- 3) yleishallinnosta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen.

Selvitysosa: Kansallinen genomikeskus tukee terveysalan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan vauhdittamista sekä yksilöllistetyn terveydenhuollon edistämistä. Genomikeskus on yksi täsmälääketieteen peruspilareista, joilla Suomi rakentuu täsmälääketieteen ja genomitiedon hyödyntämisen edelläkävijämaaksi ja kansainvälisesti halutuksi yhteistyökumppaniksi genomitietoa hyödyntävälle terveydenhuollolle, huippututkimukselle ja globaalille liiketoiminnalle.

Kansallinen genomikeskus toimii eriyttynä yksikkönä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) yhteydessä. Sosiaali- ja terveysministeriö asettaa Kansalliselle genomikeskukselle tulostavoitteet osana THL:n tulosohjausta.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi genomikeskuksen perustamisesta ja toiminnasta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Toiminnan käynnistäminen	4 200
Yhteensä	4 200

2020 talousarvio 4 200 000

25. Kansalliset osaamiskeskittymät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) julkisten biopankkien toimintojen yhtenäistämisestä ja yhteisen toimijan valmistelusta ja perustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) kansallisen syöpäkeskuksen valmistelusta ja perustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) kansallisen neurokeskuksen valmistelusta ja perustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen sekä kliinisen tutkimuksen ja hoidon pilottihankkeisiin
- 4) kansallisen lääkekehityskeskityksen valmistelusta ja perustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 5) hankkeiden valmistelusta ja toimeenpanosta aiheutuvien valtionavustusten maksamiseen kunnille, kuntayhtymille, korkeakouluille, yleishyödyllisille yhteisöille ja biopankkien muodostamalle osuuskunnalle
- 6) enintään kymmentä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Täsmälääketieteen peruspilareina Kansalliset osaamiskeskittymät (genomi-, lääkekehitys-, neuro- ja syöpäkeskus sekä biopankkitoiminnan yhtenäistäminen) tukevat terveysalan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan vauhdittamista sekä yksilöllistetyn terveydenhuollon edistämistä. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa valmistelusta ja toimeenpanosta yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön ja muiden toimijoiden (sairaanhoitopiirit, korkeakoulut, asiantuntijalaitokset) kanssa. Osaamiskeskuksista genomikeskus on siirretty momentille 33.03.05.

Tavoitteet ovat seuraavat:

- tehostetaan julkisten biopankkien toimintoja yhtenäistämällä toimintatavat ja varmistetaan tehokas yhteistyö eri osaamiskeskittymien ja etenkin genomikeskuksen kanssa
- perustetaan kansallinen syöpäkeskus, kansallinen neurokeskus ja kansallinen lääkekehityskeskus
- edistetään yksilöllistetyn lääketieteen (täsmälääketieteen) kehittymistä osaksi sosiaali- ja terveysalaa ja parannetaan ihmisten hyvinvointia ja palveluita tutkimuksen, osaamisen, kehittämisen, innovaatiotoiminnan, investointien ja uuden liiketoiminnan avulla
- tuetaan terveysalan kasvustrategian tavoitteiden toteutumista ja Suomen aseman vahvistumista kilpailukykyisenä toimintaympäristönä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Genomikeskuksen perustamiskustannukset (TA 2019) perutaan	-1 200
Julkiset biopankkien toimintojen yhtenäistämiskulujen peruutus	-300
Kansallinen syöpäkeskus ja genomikeskus, peruutus	-700
Kansallisen lääkekehityskeskukseen perustamiseen	1 000
Sosiaali- ja terveysalan kasvustrategian tukeminen (HO 2019)	3 000
Yhteensä	1 800

Momentin nimike on muutettu.

2020 talousarvio	7 000 000
2019 talousarvio	5 200 000
2018 tilinpäätös	7 400 000

31. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 18 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaprosessien uudistamiseen hallituksen strategisten tavoitteiden mukaisesti
- 2) lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman toteuttamiseen mm. tukemalla perhekeskusten kehittämisen jatkotyötä, vahvistamalla varhaista tukea kuten esim. vanhemmuuden ja parisuhteen palveluita sekä luomalla alueelliset osaa- mis- ja tukikeskukset erityisen tuen ja avun tarpeessa oleville, vaikeasti oireileville lapsille ja nuorille
- 3) hankkeiden toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen, toimeenpanoa tukevien tutkimus-, kehittämis- ja kokei- luhankkeiden sekä käynnistämisyhteistyön maksamiseen sekä toimeenpanoon liittyvien valtionavustusten ja rahoitus- avustusten maksamiseen kunnille, kuntayhtymille, kansaneläkelaitokselle, yleishyödyllisille yhteisöille ja yrityksille
- 4) hankkeiden valvontaan ja tarkastukseen

5) enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa valmistelu-, toimeenpano- ja hallinnointitehtäviin

6) hankkeiden valtionavustusten hallinnointiin liittyvistä valtakunnallisista tehtävistä suoritettavien korvausten maksamiseen.

Selvitysosa: Pääministeri Antti Rinteen hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan lapsiperheiden tukemiseksi hyvinvointia edistäviä sekä ongelmia ehkäiseviä ja korjaavia toimia. Madalletaan lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden saamisen kynnyksiä, parannetaan oikea-aikaisuutta ja saatavuutta osana peruspalveluja. Tiivistetään niiden yhteyttä olemassaoleviin lasten ja perheiden palveluihin ja muihin palvelurakenteisiin.

Lisäksi jatketaan lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman toteutusta. Ohjelman tavoitteena on levittää perhekeskustoimintamallia ja kehittää neuvoloita, vahvistaa parisuhdetyötä ja vanhemmuuden tukea esimerkiksi kasvatus- ja perheneuvolapalveluita parantamalla sekä vahvistaa sosiaalihuoltolain mukaisia perheiden ennalta ehkäiseviä palveluita ja helpottaa perheiden kotipalvelunsaamis- ja myöntö edellytyksiä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lapsi- ja perhepalvelut ja muutosohjelman jatkaminen (HO 2019)	18 000
Yhteensä	18 000
2020 talousarvio	18 000 000
2018 tilinpäätös	51 500 000

50. Valtionosuus Työterveyslaitoksen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 27 372 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 §:n nojalla suoritettavan valtionosuiden maksamiseen

2) EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden rahoittamiseen.

Määrärahasta saa käyttää enintään 350 000 euroa työterveydenhuollon koulutuksesta ja työterveyshenkilöstön kehittämiseen liittyvien hankkeiden toteuttamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Työterveyslaitos on itsenäinen, sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimiva julkisoikeudellinen yhteisö, joka edistää työn terveellisyttä ja turvallisuutta osana hyvää elämää. Työterveyslaitoksen tavoitteet noudattavat sosiaali- ja terveysministeriön strategiaa ja ne vahvistetaan ministeriön ja Työterveyslaitoksen väliseen tulossopimukseen.

Työterveyslaitoksen toiminnan rahoittamiseksi suoritetaan valtion vuotuisessa tulo- ja menoarviossa hyväksytyn toiminnan laajuuden mukaan vuosittain valtionosuutena neljä viidesosaa sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymän laitoksen talousarvion mukaisista kustannuksista. Tulo- ja menoarvion rajoissa Työterveyslaitokselle voidaan työsuojelu- ja työterveysalan tutkimus- ja palvelutoimintaan liittyvien erityistehtävien suorittamista tai erityistä tukea tarvitsevia toimintoja varten antaa lisättyä valtionosuutta.

Valtionosuuteen oikeuttavien kustannusten arvioidaan olevan 33,4 miljoonaa euroa. Valtionosuuteen oikeuttavan toiminnan tulojen arvioidaan olevan 10,1 milj. euroa. Toiminnasta saatavien tulojen arvioidaan ylittävän yhden viideso-

san valtionosuuteen oikeuttavien kustannusten määrästä. Ylimenevät tulot käytetään Työterveyslaitoksen tutkimus- ja kehittämistoimintaan, johtamiseen ja asiantuntijatyöhön.

Työterveyslaitoksen kokonaismenoihin, joiden arvioidaan vuonna 2020 olevan 52 000 000 euroa, myönnetään valtionapua 23 372 000 euroa. Toiminnan laajuus tulosalueittain arvioidaan 2020 seuraavaksi:

Työterveyslaitoksen toiminnan laajuus tulosalueittain vuosina 2018—2020 (1 000 euroa)

	Menot			Oma rahoitus			Valtionapu		
	2018 tot.	2019 arvio	2020 arvio	2018 tot.	2019 arvio	2020 arvio	2018 tot.	2019 arvio	2020 arvio
Tutkimus & kehittäminen	16 934	18 000	18 000	8 288	9 000	8 850	8 646	9 000	13 150
Asiantuntijatyö	7 149	7 000	7 000	1 202	1 100	1 100	5 947	5 900	5 900
Johtaminen	8 984	8 322	8 322	355	0	0	8 629	8 322	8 322
Liiketoiminta	17 464	19 178	18 678	17 464	19 178	18 678	0	0	0
Yhteensä	50 531	52 500	52 000	27 309	29 278	28 628	23 222	23 222	27 372
Rahoitusosuus, %				54	56	51	46	44	49

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistus	150
Työelämän ja työhyvinvoinnin kehittämisohjelma (HO 2019)	4 000
Yhteensä	4 150

Momentin nimike on muutettu.

2020 talousarvio	27 372 000
2019 talousarvio	23 222 000
2018 tilinpäätös	23 222 000

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 502 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittämiseen tietoteknologian avulla ja tietoteknologian hyödyntämisen edellyttämän infrastruktuurin rakentamiseen
- 2) hankkeen läpiviemisen edellyttämään koulutus- ja kehittämistoimintaan sosiaali- ja terveysministeriön erikseen määräämin perustein
- 3) valtionavustusten ja rahoitusavustusten maksamiseen
- 4) sosiaali- ja terveysministeriön strategista ja toiminnallista suunnittelua ja päätöksentekoa tukevien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 5) ministeriön toimialaan liittyvien ohjelmien ja kokeilujen toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen ja rahoitusavustusten maksamiseen
- 6) EU:n hyväksymien puite- ja aihealueittaisten ohjelmien mukaisten hankkeiden rahoittamiseen

- 7) hankkeiden tarkastuksista ja valvonnoista aiheutuviin menoihin
- 8) sosiaali- ja terveydenhuollon nuorten palvelujen toimintaprosessien uudistamiseen nuorisotakuun mukaisesti
- 9) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahalta tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden verkottumista ja yhteen toimivien tietojärjestelmien kehittämistä ennen muuta toteuttamalla kansallisen tason palveluja, jotka tukevat hallinnon tietohallintopalvelujen yhdenmukaista kehitystä. Tavoitteena on tietoteknologian hyväksikäyttöä tehostamalla parantaa myös palvelujen tasavertaista saatavuutta ja laatua sekä tukea omatoimisuutta, kotona asumista ja itsenäistä suoriutumista. Tavoitteena on myös varmistaa, että uuden tietoteknologian käyttöönotto toteutuu tasapuolisesti koko maassa, mm. toteuttamalla kansalaisten terveysverkkopalvelu.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin kolme viidesosaa ja kulutusmenojen osuudeksi noin kaksi viidesosaa. Vaihtelu osuuksissa aiheutuu käynnissä olevien hankkeiden sisällöstä ja toteutustavasta, sekä niille asetetuista tavoitteista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eduskunnan kertaluonteinen lisäys avustajakoira-toiminnan kehittämiseen	-150
Eduskunnan kertaluonteinen lisäys ruoka-aputoimintaan	-1 200
Päihdeäitien palvelujen turvaaminen vv. 2018-2019 (Pidä-kiinni -hanke)	-3 000
Pidän kiinni -hankkeen jatkaminen (HO 2019)	3 000
Saattohoidon ja palliatiivisen hoidon vahvistaminen (HO 2019)	2 000
Yhteensä	650
2020 talousarvio	5 502 000
2019 talousarvio	4 852 000
2018 tilinpäätös	6 602 000

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat lähinnä äitiysavustuksesta, lapsilisistä, sotilasavustuksesta, yleisestä asumistuesta, elatustuesta, tulkkauspalvelujen järjestämisestä ja perustoimeentulotuesta sekä Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista.

Äitiysavustuksen, adoptiotuen ja lapsilisien tarkoituksena on tasata lasten syntymästä ja elatuksesta sekä kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvia kustannuksia lapsiperheiden ja muiden kotitalouksien välillä. Kyseiset etuudet suoritetaan lapsiperheille lapsikohtaisina perheen tuloista tai varallisuudesta riippumatta.

Lasten kotihoidon tukea maksetaan ulkomaille EY-asetuksen 883/2004 mukaisissa tilanteissa. Tavoitteena on estää työntekijän ja hänen perheensä jääminen sosiaaliturvan ulkopuolelle liikkumisvapauden käyttämisen seurauksena.

Sotilasavustusta maksetaan asevelvollisuuslain tai siviilipalveluslain nojalla palveluksessa olevan asevelvollisen omaiselle edellyttäen, että palvelus on heikentänyt omaisen toimeentulon mahdollisuuksia ja että hän on avustuksen tarpeessa.

Asumistuella edistetään kohtuullisen asumistason saavuttamista ja säilyttämistä alentamalla tuen tarpeessa olevien lapsiperheiden ja muiden ruokakuntien asumismenoja.

Elatustuen tavoitteena on turvata lapsen oikeus riittävään elatukseen tilanteissa, joissa lapsen yksityisoikeudellinen elatus ei tule turvatuksi. Elatustuen suuruudesta ja saamisedellytyksistä säädetään elatustukilaissa (580/2008).

Tulkkauspalvelujen järjestämisen tavoitteena on tarjota kuulonäkövammaisille, kuulovammaisille tai puhevammaisille henkilöille heidän tarvitsemansa tulkkauspalvelut.

Toimeentulotuki on viimesijainen sosiaaliturvaetus. Perustoimeentulotuen myöntää ja maksaa Kansaneläkelaitos, jolle suoritetaan ennakot etuuden maksatusta varten valtion varoista täysimääräisesti. Kuntien osuus perustoimeentulotuen menoista on 50 % ja se huomioidaan vähennyksenä kuntien peruspalvelujen valtionosuusmomentilta. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen valtionosuus sisältyy momentilta 28.90.30 maksettavaan laskennallisesti määrytyvään kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen.

Edellä mainitut etuudet ovat saajalleen verovapaita. Luvun menot maksetaan kokonaisuudessaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2018—2020

	2018 toteutunut	2019 arvio	2020 arvio
Äitiysavustus			
Äitiysavustusten (lasten) lukumäärä	45 849	44 500	47 400
Äitiysavustuksen euromäärä	170	170	170
Kansainvälinen adoptio			
Adoptiokorvausten (lasten) lukumäärä	47	100	100
Lapsilisät			
Lapsia vuoden lopussa	990 925	982 500	976 000
Yksinhuoltajien lapsia keskimäärin	168 319	166 900	165 800
Lapsilisää saavia perheitä	542 049	536 900	533 800
Ulkomailla asuville korvattava lasten kotihoidon tuki			
Tukea saavia perheitä keskimäärin kuukausittain	400	500	500
Sotilasavustus			
Avustuksen saajien lukumäärä	8 743	8 700	8 700
Avustuksen määrä keskimäärin euroa/kk (kotitalous)	347,00	359,00	350,00
Yleinen asumistuki			
Asumistuen saajien lukumäärä (ruokakuntia)	376 019	367 500	356 500
Keskimääräinen tuki euroa/kk	319,44	324,00	330,00
Elatustuki			
Lapset, joista elatustuki maksettu	105 548	107 000	108 400
— täysimääräisenä	87 634	89 000	90 800
— elatusapua täydentävänä tai muutoin alennettuna	21 936	21 150	20 650
Täysi elatustuki euroa/kk	158,74	156,09	168,23
Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut			
Tulkkauspalveluun oikeutetut	6 093	6 190	6 290

	2018 toteutunut	2019 arvio	2020 arvio
Perustoimeentulotuki			
Saajia vuoden aikana	400 745	404 000	403 000
Kotitalouksia vuoden aikana	276 646	279 000	278 000

50. Perhe-etuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 617 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) äitiysavustuslain (477/1993) mukaisten äitiysavustusten suorittamiseen, äitiyspakkauksiin liittyvien arvonlisäverojen ja yleiskulujen sekä pakkauksen suunnittelu- ja kehittämiskulujen maksamiseen
- 2) tuen maksamiseen kansainvälisestä adoptiosta aiheutuviin kustannuksiin
- 3) lapsilisälain (796/1992) mukaisten lapsilisien maksamiseen
- 4) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 9 §:n mukaisten korvausten maksamiseen
- 5) elatustukilain (580/2008) mukaisten elatustukien maksamiseen.

Selvitysosa: Äitiysavustuksen perhe voi ottaa joko rahana tai äitiyspakkauksena ja se suoritetaan korotettuna perheelle, johon syntyy tai adoptoidaan samanaikaisesti useampi lapsi. Noin 68 % ottaa avustuksen äitiyspakkauksesta muiden nostaessa avustuksen rahana.

Kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvista kustannuksista osa korvataan adoptiovanhemmalle valtion varoista. Jos samalla kertaa nimetään tai sijoitetaan useampia lapsia samaan perheeseen, toisesta tai sitä useammasta lapsesta maksetaan kustakin 30 % edellä mainituista tuista.

Lapsilisää maksetaan alle 17-vuotiaista lapsista. Lapsilisät on porrastettu siten, että niiden määrä lasta kohti suurenee perheen lapsiluvun kasvaessa. Yksinhuoltajalle lapsilisä maksetaan korotettuna.

Lasten kotihoidon tukea maksetaan ulkomaille EY-asetuksen 883/2004 mukaisissa tilanteissa. Valtio korvaa ulkomaille maksetut tuet.

Elatusvelvollisilta perittävät takautumissaatavat ja takaisinperinnät tuloutetaan momentille 12.33.98.

Elatustuen ja lapsilisän osalta määräraha ei koske Ahvenanmaan maakuntaa.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen sairausvakuutuslain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta siten, että perusturva korotetaan, 4. ja 5. lapsen lapsilisää sekä lapsilisän yksinhuoltajakorotusta ja elatustukea korotetaan.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Äitiysavustus	10 600 000
Valtion tuki kansainväliseen adoptioon	500 000
Lapsilisä	1 375 500 000

Ulkomaille maksettava lasten hoidon tuki	3 400 000
Elatustuki	227 500 000
Yhteensä	1 617 500 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

4. ja 5. lapsen lapsilisään 10 euron korotus (HO 2019)	6 000
Elatustuen korotus 7 eurolla (HO 2019)	9 000
Lapsilisän yh-korotukseen 10 euron korotus (HO 2019)	22 000
Perhe-etuuksien yhdistäminen (siirto momentilta 33.10.51)	1 347 500
Perhe-etuuksien yhdistäminen (siirto momentilta 33.10.52)	3 400
Perhe-etuuksien yhdistäminen (siirto momentilta 33.10.55)	218 500
Tarvearvion muutos	-400
Yhteensä	1 606 000

Momentin nimike on muutettu.

2020 talousarvio	1 617 500 000
2019 talousarvio	11 500 000
2018 tilinpäätös	9 360 000

(51.) *Lapsilisät* (arviomääräraha)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Perhe-etuuksien yhdistäminen (siirto momentille 33.10.50)	-1 347 500
Tarvearvion muutos	-22 400
Yhteensä	-1 369 900

2019 talousarvio	1 369 900 000
2018 tilinpäätös	1 362 200 000

(52.) *Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet* (arviomääräraha)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Perhe-etuuksien yhdistäminen (siirto momentille 33.10.50)	-3 400
Tarvearvion muutos	-400
Yhteensä	-3 800

2019 talousarvio	3 800 000
2018 tilinpäätös	1 958 878

53. *Sotilasavustus* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 15 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sotilasavustuslain (781/1993) mukaisten sotilasavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Asevelvollisen omaiselle suoritettava avustus koostuu perusavustuksesta, asumisavustuksesta sekä erityisavustuksesta. Asevelvolliselle itselleen sotilasavustuksena maksetaan opintolainojen korot, jotka erääntyvät maksettaviksi palvelusaikana sekä erityisestä syystä asumisavustus hänen käytössään olevasta asunnosta aiheutuviin menoihin. Avustuksen saajista on varusmiesten ja siviilipalvelusmiesten omaisia noin 4 % vuosittain. Perusavustusten määrä omaisille on vuositasolla yhteensä noin 1 000 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-1 800
Yhteensä	-1 800

2020 talousarvio	15 800 000
2019 talousarvio	17 600 000
2018 tilinpäätös	16 100 000

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 485 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) mukaisten asumistukien maksamiseen.

Selvitysosa: Yleinen asumistuki perustuu kokonaisvuokraan ja lineaarisen omavastuun määrittelyyn. Asumistuen tarpeeseen vaikuttavat tuensaajien lukumäärässä sekä tuensaajien asumismenoissa ja tuloissa tapahtuvat muutokset. Ahvenanmaan asumistuet rahoittaa Ahvenanmaan valtionvirasto.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aktiivimallin leikkurin poisto (HO 2019)	-4 000
Perusturvan korotus (HO 2019)	-8 400
Pitkäaikaistyöttömien eläketuki	-4 900
Tarvearvion muutos	-67 100
Yleiseen asumistukeen oikeutettujen opiskelijoiden piiriä laajentavat opintotukeen tehtävät lakimuu- tokset	2 000
Yhteensä	-82 400

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2020 talousarvio	1 485 400 000
2019 talousarvio	1 567 800 000
2018 tilinpäätös	1 492 000 000

(55.) Elatustuki (arviomääräraha)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Perhe-etuuksien yhdistäminen (siirto momentille 33.10.50)	-218 500
Tarvearvion muutos	2 100
Yhteensä	-216 400

2019 talousarvio	216 400 000
2018 tilinpäätös	208 899 755

56. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 51 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista annetun lain (133/2010) mukaiseen tulkkauspalvelujen järjestämiseen.

Selvitysosa: Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelujen järjestämisestä vastaa Kansaneläkelaitos.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tulkkauksen tarpeen lisääntyminen	300
Yhteensä	300

2020 talousarvio	51 000 000
2019 talousarvio	50 700 000
2018 tilinpäätös	45 641 598

57. Perustoimeentulotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 699 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaisten ennakoiden maksamiseen perustoimeentulotuen kustannuksiin.

Selvitysosa: Perustoimeentulotuki sisältää perusosan ja muut perusmenot, joihin kuuluu asumistukilain 6 §:ssä tarkoitettut asumismenot, taloussähköstä aiheutuvat menot, kotivakuutusmaksu sekä vähäistä suuremmat terveydenhuoltomenot. Toimeentulotuen perusosan suuruus määritellään toimeentulotukilain (1412/1997) 9 §:ssä, jonka mukaan perusosan määriä tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään. Perusosan suuruus vuonna 2019 on yksinasuvan aikuisen osalta 491,21 euroa kuukaudessa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aktiivimallin leikkurin poisto (HO 2019)	-8 000
Elatustuen korottaminen 7 eurolla (HO 2019)	-700
Kuntoutusraha nuoren osallistumistulona	-2 300
Perusturvan korotus (HO 2019)	-6 400
Pienten eläkkeiden korottaminen (HO 2019)	-5 300

Pitkäaikaistyöttömien eläketuki	-1 810
Tarvearvion muutos	-28 390
Yhteensä	-52 900

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2020 talousarvio	699 000 000
2019 talousarvio	751 900 000
2018 tilinpäätös	719 811 107

60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 448 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 12 d §:n mukaisten sosiaaliturvan yleisrahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuviin toimintakuluihin
- 2) sairausvakuutuslain (1224/2004) 18 luvun 10 §:n mukaisten sairausvakuutusrahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvien toimintakulujen valtion osuuden maksamiseen
- 3) kansaneläkelain (568/2007) 98 §:n, takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 36 §:n, vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 53 §:n, eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 57 §:n, rintamasotilaseläkelain (119/1977) 15 §:n ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) 9 §:n mukaisten kansaneläkerahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuviin toimintakuluihin
- 4) rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) 27 §:n mukaisen yhteyspisteen toimintakuluihin.

Selvitysosa: Sosiaaliturvarahastojen osuudet Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista määräytyvät Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 f §:n mukaisesti etuuksien toimeenpanosta aiheutuvien toimintakulujen suhteessa. Sosiaaliturvan yleisrahaston osuus Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista on arviolta 48 %, sairausvakuutusrahaston osuus 40 % ja kansaneläkerahaston osuus 12 % vuonna 2020. Valtio rahoittaa 43,6 % sairausvakuutusrahaston toimintakuluista.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Sosiaaliturvan yleisrahaston toimintakulut	274 902 000
Sairausvakuutusrahaston toimintakulut	96 900 000
Kansaneläkerahaston toimintakulut	66 700 000
Yhteyspisteen toimintakulut	700 000
Yhteensä	438 902 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eläkekulujen kasvu	1 900
Kilpailukykysojimuksen vaikutukset (kiky)	3 100
Liikkumavara	10 000
Opiskelijoiden terveydenhuolto	-860
Palkantarkistukset	7 800
Pysyvät resurssitarpeet	12 726

Sairaanhoitoetuuksien rahoitusosuuksien muutos (siirto momentilta 33.30.60)	31 700
Toimitilojen perusparannukset	4 300
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-125
Omakustannuseriaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-1
Yhteensä	70 540

2020 talousarvio	448 300 000
2019 II lisätalousarvio	15 000 000
2019 talousarvio	377 760 000
2018 tilinpäätös	329 741 000

20. Työttömyysturva

Selvitysosa: Työttömäksi jääneen toimeentulon turvaavat työttömyysturvalain perusteella maksettava työttömyyspäiväraha sekä työmarkkinatuki. Työttömyyspäivärahaa maksetaan joko peruspäivärahana tai ansiopäivärahana. Päivärahan edellytyksenä on työssäoloehdon täyttäminen, joka edellyttää 26 viikon työhistoriaa. Myös Suomesta toiseen EU- tai ETA-maahan työnhakijaksi lähtevä työtön voi saada työttömyyspäivärahaa kolmen kuukauden ajan. Työmarkkinatuki turvaa niiden Suomessa asuvien työttömien toimeentulon, jotka eivät työssäoloehdon puuttumisen vuoksi ole oikeutettuja päivärahaan tai joiden oikeus päivärahaan on päättynyt.

Työttömyysturvan tavoitteena on kohtuullisen taloudellisen toimeentulon takaaminen kaikille työttömille. Kohtuullinen toimeentulo määritellään vähimmäistoimeentulona ja suhteessa aikaisempiin tuloihin. Työttömyysturvaa on kehitetty siten, että se kannustaa aktiivisuuteen ja työllistymiseen. Työllistymisen edistämiseksi työttömyysturvassa on 300 euron suojaosa. Sen ylittävät työtulot sovitellaan työttömyysetuuden kanssa siten, että puolet tulosta vähennetään etuudesta. Etuus yhdessä työtulojen kanssa voi enimmillään olla etuuden perusteena olevien tulojen suuruinen. Lisäksi on helpotettu yritystoiminnan aloittamista työttömyyden aikana siten, että yrittäjyyden päätoimisuutta ei arvioida ensimmäisten neljän kuukauden aikana.

Työttömyysetuutta maksetaan paitsi työttömyyden myös työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Tällöin hakijalle maksetaan sitä työttömyysetuutta, johon hänellä työttömänä ollessaan olisi oikeus. Työttömiä, irtisanottuja ja lomautettuja kannustetaan osallistumaan koulutukseen tai muihin työllistymistä tukeviin toimiin, jotta mahdollisuudet nopeaan uudelleen työllistymiseen paranevat. Ansio-osaa maksetaan korotettuna työllistymistä edistävien toimien ajalta. Työllistymistä edistävien toimien ajalta maksetaan lisäksi kulukorvausta. Lisäksi työttömiä kannustetaan ammatillisten valmiuksien parantamiseen tai yritystoiminnan aloittamista tukeviin opintoihin mahdollistamalla lyhytkestoinen päätoiminen opiskelu työttömyyden aikana.

Työelämän muutoksiin vastaamiseksi ammattitaitoa on pidettävä yllä ja tarvittaessa on varauduttava sen muokkaamiseksi uusiin tehtäviin sopivaksi. Työssä oleville maksettavan aikuiskoulutustuen tavoitteena on edistää työssä olevien työelämän tarpeista lähtevää osaamista ja elinikäistä oppimista, jolla samalla ennaltaehkäistään työttömyyttä. Palkansaajan aikuiskoulutustuki muodostuu peruspäivärahan suuruudesta perusosasta ja ansio-osasta. Työllisyysrahasto rahoittaa palkansaajan aikuiskoulutustuen kokonaisuudessaan. Yrittäjän aikuiskoulutustuki maksetaan perusosan suuruusena, jonka valtio rahoittaa. Lisäksi valtio suorittaa valtion palveluksessa olevan henkilöstön osalta Työllisyysrahastolle sen tilinpäätöksessä vahvistetut valtion henkilöstölle myönnettyistä ammattitutkintostipendeistä aiheutuneet kustannukset.

Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena on henkilön työkyvyn säilyttäminen tai palauttaminen. Kunta järjestää pitkään työttömänä olleille työmarkkinatukea ja toimeentulotukea saaville henkilöille kuntouttavaa työtoimintaa työllistymisen edistämiseksi.

Ikääntyvän työvoiman työssä pysymistä on edistetty nostamalla lisäpäiväoikeuden ikäraja 61 vuoteen vuonna 1957 tai sen jälkeen syntyneillä.

Vuorottelukorvausta maksetaan työntekijälle, joka siirtyy vuorotteluvapaalle työnantajan palkatessa työttömän henkilön vastaavaksi ajaksi.

Toiminnan laajuus 2018—2020

	2018 toteutunut	2019 arvio	2020 arvio
Työttömyysaste (%)	7,4	6,3	6,1
Kuntouttava työtoiminta			
Toimintaan osallistuvat henkilöt keskimäärin vuodessa	35 000	40 000	42 000
Toimintapäiviä keskimäärin vuodessa/osallistuja	70	70	70
Ansiopäiväraha			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	118 900	101 200	98 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	30,7	26,1	25,3
— työttömyysajalta	27,5	23,4	22,7
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta yht.	3,2	2,7	2,6
Keskimääräinen päiväraha (€/pv)	61,9	62,5	63,5
Peruspäiväraha			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	28 300	25 000	22 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	7,6	6,5	5,7
— työttömyysajalta	6,5	5,6	4,9
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	1,1	0,9	0,8
Keskimääräinen päiväraha (€/pv)	30,8	30,8	31,1
Työmarkkinatuki			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	189 700	187 000	175 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	49,9	48,6	45,4
— työttömyysajalta	33,6	32,2	30,1
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	16,2	16,4	15,3
Keskimääräinen työmarkkinatuki (€/pv)	34,7	34,7	35,1
Vuorottelukorvaus			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	2 157	2 000	2 000
Korvauspäiviä ansioturvassa, milj. kpl	0,8	0,8	0,8
Korvauspäiviä perusturvassa, milj. kpl	0,0	0,0	0,0
Keskimääräinen korvaus ansioturvassa (€/pv)	54,6	55,0	55,8
Keskimääräinen korvaus perusturvassa (€/pv)	21,6	21,6	21,8

31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 28 366 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä

2) julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista tarjoamista ja työelämäkokeilua koskevasta kokeilusta annetun lain (505/2017) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen kunnille työelämäkokeilun järjestämisestä.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Kunnalle maksettava korvaus on 10,09 euroa toimintapäivää ja toimintaan osallistujaa kohti. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvia arvioidaan olevan vuonna 2020 noin 42 000 henkilöä ja toimintapäiviä arvioidaan olevan keskimäärin 70 osallistujaa kohti. Valtion korvausta maksetaan jokaisesta kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvasta niiltä päiviltä, joina henkilö osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan, kuitenkin enintään neljältä päivältä viikossa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Asiakasmäärän kasvu	1 526
Yhteensä	1 526
2020 talousarvio	28 366 000
2019 talousarvio	26 840 000
2018 tilinpäätös	25 981 961

50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 745 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen ansiopäivärahan rahoittamiseen siten kuin työttömyysetuuksien rahoittamisesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyyskassalaissa (603/1984) on säädetty valtion osuudesta

2) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) tarkoitettujen kulukorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti

3) työttömyyskassojen hallintokuluosuuden maksamiseen työttömyyskassalain (603/1984) mukaisesti

4) työttömyysturvalain (1290/2002) 8 luvun perusteella maksettavaan liikkuvuusavustukseen

5) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen valtion osuuden maksamiseen siten, kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään valtioneosuudesta.

Määrärahaa saa käyttää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain perusteella valtiolle työllistämisen, työnantajalle maksettavan palkkatuen ja yrittäjäksi ryhtyvälle maksettavan starttirahan työttömyyspäivärahan valtioneosuutta vastaavan osuuden maksamiseen.

Siirtomenoista palkkatuki ja starttiraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Ansiopäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Ansiopäivärahan rahoittavat Työllisyysrahasto, työttömyyskassat ja valtio. Palkansaajien päivärahoista työttömyyskassojen osuus on pääsääntöisesti 5,5 % kuitenkin siten, että ansioturvan korotusosat ja muutosturvalisät Työllisyysrahasto rahoittaa kokonaan. Valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja rahasto loppuosan. Valtio ei osallistu lomautusajalta eikä ns. lisäpäiviltä maksettavien päivärahojen eikä myöskään lapsikorotusten rahoitukseen. Yrittä-

jien päivärahoista valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja lapsikorotukset, yrittäjäkassat rahoittavat loppuosan. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat kulukorvaukset.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen perusturvan korottamisesta 20 eurolla kuukaudessa.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen aktiivimallin leikkurin poistamisesta.

Vuorottelukorvaus rahoitetaan samoin kuin vastaavat työttömyysetuudet. Valtionosuus kassan jäsenille maksetuista korvauksista vastaa peruspäivärahan osuutta täydestä ansiopäivärahasta.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtionosuus maksetuista päivärahoista	
— työttömyysajalta	568 900 000
— työllistymistä edeltävien palvelujen ajalta	75 500 000
Palkkatuet ja starttirahat	50 000 000
Kulukorvaukset	15 000 000
Liikkuvuusavustus	5 000 000
Valtionosuus hallintokuluihin	14 000 000
Vuorottelukorvaus	16 800 000
Yhteensä	745 200 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aktiivimallin leikkurin poisto (HO 2019)	11 300
Karenssin lyhentäminen 90 päivästä 60 päivään	1 900
Perusturvan korotus (HO 2019)	16 800
Tarvearvion muutos	-113 700
Yhteensä	-83 700

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2020 talousarvio	745 200 000
2019 talousarvio	828 900 000
2018 tilinpäätös	816 922 684

(51.) Valtionosuus peruspäivärahasta (arviomääräraha)

2018 tilinpäätös	20 846 289
------------------	------------

52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 445 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) työttömyysturvalain (1290/2002) sekä kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) perusteella maksettavien peruspäivärahan tai työmarkkinatuen ja niihin liittyvien lapsikorotusten ja työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavien korotusosien maksamiseen siten kuin työttömyysturvalaissa on säädetty valtion osuudesta

2) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaisten lakisääteisten kulukorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti

3) työttömyysturvalain (1290/2002) 8 luvun perusteella maksettavaan liikkuvuusavustukseen

4) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen valtion osuuden maksamiseen siten, kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään valtiosuudesta.

Määrärahaa saa käyttää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain perusteella valtiolle työllistämisen, työnantajalle maksettavan palkkatuen ja yrittäjäksi ryhtyvälle maksettavan starttirahan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen valtiosuutta vastaavan osuuden maksamiseen.

Siirtomenoista palkkatuki ja starttiraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Peruspäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Peruspäiväraha ja siihen liittyvä lapsikorotus sekä korotusosa rahoitetaan valtion varoista ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat kulukorvaukset. Työttömyysvakuutusmaksu, joka peritään työttömyyskassoihin kuulumattomilta henkilöiltä, tilitetään Kansaneläkelaitokselle.

Kunnat ja valtio rahoittavat puoliksi työttömyyden perusteella vähintään 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden henkilöiden työttömyysaikaisen työmarkkinatuen. Kuntien rahoitusosuus on 70 prosenttia työmarkkinatukea yli 1 000 päivää saaneiden työttömyysaikaisen työmarkkinatuen osalta. Muun työmarkkinatuen valtio rahoittaa kokonaan. Lisäksi valtio huolehtii Kansaneläkelaitoksen maksuvalmiudesta työmarkkinatuen osalta (maksuvalmiussuoritus).

Vuorottelukorvaukset rahoitetaan kuten vastaavat työttömyysetuudet. Kasaan kuulumattomien henkilöiden vuorottelukorvaukset valtio rahoittaa kokonaan.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen työttömyysetuuksista annetun lain muuttamisesta, jolla vahvistetaan työttömyysvakuutusmaksut vuodelle 2020.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Työmarkkinatuet	
— työttömyysajalta	1005 300 000
— kuntien rahoitusosuus	-369 800 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	554 800 000
— kulukorvaukset	75 800 000
— liikkuvuusavustus	2 000 000
— korotusosa	27 500 000
Työmarkkinatuki yhteensä	1 295 600 000
Peruspäiväraha	
— työttömyysajalta	154 600 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	23 400 000
— korotusosa	2 900 000
— kulukorvaus	4 800 000
Palkansaajan tt-maksun osuus	-180 900 000

Peruspäiväraha yhteensä	4 800 000
Perusturvan palkkatuki	145 000 000
Vuorottelukorvaus	100 000
Yhteensä	1 445 500 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aktiivimallin leikkurin poisto (HO 2019)	14 400
Karenssin lyhentäminen 90 päivästä 60 päivään	1 500
Kuntoutusraha nuoren osallistumistulona	-2 100
Palkansaajan maksuosuuden muutos	-26 000
Perusturvan korotus (HO 2019)	33 200
Pitkäaikaistyöttömien eläketuki	-9 000
Tarvearvion muutos	-76 600
Yhteensä	-64 600

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2020 talousarvio	1 445 500 000
2019 talousarvio	1 510 100 000
2018 tilinpäätös	1 463 594 162

55. Valtionosuudet Työllisyysrahastolle (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikuiskoulutusetuuksista annetun lain (1276/2000) mukaisen valtionosuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Momentilta maksetaan yrittäjien aikuiskoulutustuki. Lisäksi valtio suorittaa valtion palveluksessa olevan henkilöstön osalta Työllisyysrahastolle sen tilinpäätöksessä vahvistetut valtion henkilöstölle myönnettyistä ammattitutkintostipendeistä aiheutuneet kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-750
Yhteensä	-750

2020 talousarvio	3 000 000
2019 talousarvio	3 750 000
2018 tilinpäätös	3 279 749

(56.) Valtionosuus vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)

2018 tilinpäätös	12 604 167
------------------	------------

30. Sairausvakuutus

Selvitysosa: Sairausvakuutus täydentää julkista terveydenhuoltoa korvaamalla väestölle osan avohoidon lääke- ja matkakustannuksista sekä turvaamalla väestölle mahdollisuuden hankkia terveystalveta yksityiseltä sektorilta

kohtuullisin kustannuksin. Lisäksi turvataan riittävä toimeentulo tasaamalla lyhytaikaisesta sairaudesta sekä vanhempainvapaasta aiheutuvaa työtulojen menetystä.

Sairausvakuutuksen rahoitus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen.

Sairaanhoitovakuutuksesta korvataan osa avohoidon lääkemenosta, matkakuluista, ylioppilaiden perusterveydenhuollon kustannuksista sekä Kansaneläkelaitoksen järjestämän kuntoutuksen kustannuksista. Sairaanhoitovakuutuksesta korvataan myös osa yksityisen terveydenhuollon lääkärin ja hammaslääkärin palkkioista sekä lääkärin määräämistä tutkimuksista ja hoidoista.

Työtulovakuutuksesta maksetaan sairauspäivärahaa, kuntoutusrahaa, erityishoitorahaa sekä äitiys-, isyys-, vanhempain- ja erityisäitiysrahaa sekä työnantajille maksettavaa perhevapaakorvausta. Lisäksi työtulovakuutuksesta korvataan osa työnantajien ja yrittäjien järjestämän työterveyshuollon kustannuksista sekä vanhempainloma-ajalta kertyvistä vuosilomakustannuksista.

Toiminnan laajuus 2018—2020

	2018 toteutunut	2019 arvio	2020 arvio
Päivärahat			
Sairauspäivärahan saajat	294 633	297 700	297 300
Vanhempainpäivärahan saajat	144 027	137 900	141 100
Keskimääräinen sairauspäiväraha (€/pv)	52,84	53,80	56,00
Keskimääräinen vanhempainpäiväraha (€/pv)	64,94	66,70	68,30
Sairaus- ja vanhempainpäivärahan vähimmäistaso (€/pv)	24,64	27,86	28,98
Lääkkeet			
Lääkkeiden omavastuukerrat (1 000 kpl)	29 500	30 000	30 400
Sairausvakuutuksen korvaama osuus peruskorvatuista lääkkeistä (%)	38,3	38,3	38,3
Lääkkeiden lisäkorvausraja (€)	605,13	572,00	578,37
Lääkkeiden lisäkorvausta saaneet henkilöt	235 892	288 300	292 400
Sairaanhoitokorvaukset			
Vuonna 2018 sairausvakuutus korvasi kustannuksista lääkärinpalkkioiden osalta 15,5 %, hammaslääkärinpalkkioista 14,2 %, tutkimuksen ja hoidon osalta 13,4 % sekä matkojen osalta 77,6 %.			

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 982 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sairausvakuutuslain (1224/2004) sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaisten valtion osuuksien maksamiseen
- 2) maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain (859/1984) mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 3) rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) mukaisten korvausten maksamiseen.

Kansaneläkelaitos saa käyttää Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaiseen harkinnanvaraiseen yksilökohtaiseen kuntoutukseen enintään 53 400 000 euroa ja saman lain mukaisen yksi-

lökohtaisen kuntoutuksen kehittämishankkeisiin, sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja sairausvakuutusta koskeviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin enintään 6 600 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan harkinnanvaraisen kuntoutuksen yksilökohtaisen kuntoutuksen osalta suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Sairausvakuutus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen. Valtio rahoittaa sairaanhoitovakuutuksen menoista EU-maihin maksettavat sairaanhoitokorvaukset, ulkomailla asuvien sairaanhoidosta kunnille aiheutuvat kustannukset ja osan Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista. Muutoin sairaanhoitovakuutuksen menoista valtio rahoittaa 67 % ja vakuutetut 33 %. Työtulovakuutus rahoitetaan työnantajien, palkansaajien, yrittäjien ja valtion osuuksilla. Valtio rahoittaa vähimmäismääräisistä päivärahoista ja kuntoutusrahoista osuuden, joka ylittää vakuutetun vuositulon perusteella lasketun etuuden määrä. Lisäksi valtio rahoittaa 5 % muista päivärahoista ja kuntoutusrahoista sekä osuuden yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon menoista. Lisäksi valtio turvaa sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden.

Vuonna 2020 sairaanhoitovakuutuksen rahoittamiseksi sairaanhoitomaksuna kaikilta vakuutetuilta peritään 0,66 % tuloista, paitsi eläke- ja etuustuloista 1,63 %. Työtulovakuutuksen rahoittamiseksi vähintään 14 603 euron vuositulon osalta peritään sairausvakuutuksen päivärahamaksua palkansaajilta 1,16 % ja yrittäjiltä 1,34 %. Alle 14 603 euroa alittavan vuositulon osalta palkansaajien päivärahamaksua ei peritä ja yrittäjiltä peritään päivärahamaksua 0,18 %. Työnantajien sairausvakuutusmaksu on 1,34 %.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvät esityksen sairausvakuutuslain muuttamisesta siten, että lääkkeiden ehdollista korvattavuutta jatketaan.

Erityiskorvattavien lääkkeiden luetteloon tehtävistä muutoksista aiheutuva kustannusten lisäys on vuositasolla enintään 8 400 000 euroa.

Hallituksen esitykset huomioon ottaen sairausvakuutuksen menot ja valtionosuudet vuonna 2020 ovat arviolta seuraavat (milj. euroa)

Menot

Työtulovakuutus

Sairauspäivärahat	902
Vanhempainpäivärahat	987
Perhevapaakorvaus	47
Mata-päivärahat	6
Kuntoutusrahat	170
Työterveyshuolto	372
Yrittäjien lisäpäivät	10
Rahaston 8 %:n osuus	9

Yhteensä 2 503

Sairanhoitovakuutus

Lääkekorvaukset	1 568
Matkat	321
Sairanhoitokorvaukset EU-maihin	52
Lääkäripalkkiot	58
Hammaslääkäripalkkiot	52
Muut sairaanhoitokorvaukset	69
Kuntoutuspalvelut	407
Rahaston 8 %:n osuus	7

Yhteensä	2 534
Menot yhteensä	5 037
Tulot	
<i>Työtulovakuutuksen tuotot</i>	
Vakuutettujen maksut	1 040
Työnantajamaksut	1 177
Yrittäjien lisäpäivät	10
Valtion rahoitusosuus	277
Vuoden 2019 maksuyli-/alijäämä	0
Yhteensä	2 504
<i>Sairaanhoitovakuutuksen tuotot</i>	
Palkansaajien ja yrittäjien maksut	396
Etuudensaajien maksut	423
Valtion rahoitusosuus	1 706
Ulkomailta maksetut EU-korvaukset	9
Vuoden 2019 maksuyli-/alijäämä	0
Yhteensä	2 534
Tulot yhteensä	5 038
Valtion osuudet yhteensä	1 983
<i>Työtulovakuutus</i>	
Osuus päivärahoista ja kuntoutusrahoista	92
Osuus vähimmäispäivärahoista	183
Osuus yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollosta	2
<i>Sairaanhoitovakuutus</i>	
Osuus sairaanhoidosta	1 663
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	43
Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Kuntoutusraha nuoren osallistumistulona	7 400
Maatalousyrittäjien työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen rahoitusosuuksien tarkistaminen	700
Perusturvan korotus (HO 2019)	4 400
Pienten eläkkeiden korotuksen vaikutus kuntoutusrahamenoihin (HO 2019)	8 000
Sairaanhoitoetuuksien rahoitusosuuksien kertaluonteinen muutos	-30 000
Sairaanhoitoetuuksien rahoitusosuuksien muutos (siirto momentille 33.10.60)	-31 700
Tarvearvion muutos	-42 800
Tilausvälityskeskuksille maksettavien maksukertapalkkioiden alv	1 000
Työnantajan sairausvakuutusmaksun alennus (Kiky)	-360 000
Yhteensä	-443 000
2020 talousarvio	1 982 900 000
2019 talousarvio	2 425 900 000
2018 tilinpäätös	2 113 127 344

40. Eläkkeet

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat valtion osuuksista eläkejärjestelmien sekä osuudesta maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutuksen ja sairauspäivärahan omavastuujan rahoittamiseen sekä vammaisetuuksien rahoittamisesta.

Eläketurva muodostuu työeläkkeestä sekä sitä täydentävästä kansaneläkkeestä. Työeläkkeen tehtävänä on turvata kohtuullinen toimeentulo ja kansaneläkkeen tehtävänä on turvata vähimmäistoimeentulo vanhuuden, työkyvyttömyyden, työttömyyden ja perhehuoltajan kuoleman varalta. Eläkkeensaajia oli 31.12.2018 yhteensä 1 600 225, joista vanhuuseläkkeellä 1 365 039, perhe-eläkkeellä 267 409, työkyvyttömyyseläkkeellä 201 216, osa-aikaeläkkeellä 3 367 sekä muilla eläkkeillä 10 670. Henkilön on mahdollista saada samanaikaisesti usean lajin mukaista eläkettä.

Vuosina 2016—2018 maksetut eläkkeet (milj. euroa)

	2016	2017	2018
Yksityinen sektori	16 442	17 086	17 619
Kunnalliset eläkkeet	4 764	5 011	5 228
Valtion eläkkeet	4 479	4 574	4 645
Muut julkiset yhteensä	350	362	373
<i>Työeläkkeet yhteensä</i>	<i>26 035</i>	<i>27 034</i>	<i>27 865</i>
Solita-eläkkeet	505	4 72	460
Kelan eläkkeet	2 470	2 391	2 357
<i>Lakisäätöiset eläkkeet yhteensä</i>	<i>29 010</i>	<i>29 929</i>	<i>30 682</i>
Keskimääräinen kokonaiseläke (oma eläke) euroa/kk	1 436	1 464	1 680

Työeläkkeet rahoitetaan työnantajien ja vakuutettujen vakuutusmaksuilla. Työeläkkeet ovat talousarvion ulkopuolella lukuun ottamatta valtion eläkkeitä, joiden rahoitus kuuluu valtiovarainministeriön pääluokkaan. Valtio osallistuu merimieseläkkeiden, yrittäjäläkkeiden ja maatalousyrittäjäläkkeiden rahoitukseen. Kansaneläkkeet, yleiset perhe-eläkkeet, takuueläkkeet ja lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvä eläke rahoitetaan kokonaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2018—2020

Eläkkeen saajia	2018 toteutunut	2019 arvio	2020 arvio
Merimieseläkkeen saajia	8 212	8 212	8 212
Maatalousyrittäjäläkkeen saajia	146 052	139 563	133 144
Yrittäjäläkkeen saajia	254 258	261 067	264 479
Tapaturmavakuutustapahtumia, maatalousyrittäjät	4 533	4 407	4 264
Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuujan päivärahatapauksia, maatalousyrittäjät ja apurahansaajat	9 648	9 385	9 075
Lapseneläkkeen saajia	15 671	15 400	15 000
Leskeneläkkeen saajia	4 849	4 800	4 800
Kansaneläkkeen saajia	596 986	591 100	605 900
Takuueläkkeen saajia	103 122	104 900	116 100

Toiminnan laajuus 2018—2020

	2018	2019	2020
Vakuutettujen lukumäärä	toteutunut	arvio	arvio
MEL-vakuutettuja	8 477	8 546	8 546
MYEL-vakuutettuja	56 749	54 216	51 902
YEL-vakuutettuja	235 200	235 400	235 600
MYEL-vakuutettuja apurahansaaajia	3 126	3 126	3 126
Tapaturmavakuutettuja maatalousyrittäjiä	79 809	76 628	74 624

Toiminnan laajuus 2018—2020

	2018	2019	2020
Keskimääräisiä eläkkeitä	toteutunut	arvio	arvio
Keskimääräinen merimieseläke (€kk)	1 460	1 490	1 520
Keskimääräinen maatalousyrittäjäeläke (€kk)	493	526	526
Keskimääräinen yrittäjäeläke (€kk)	473	480	480
Keskimääräinen tapaturmaeläke (€kk), maatalousyrittäjät	668	692	716
Keskimääräinen leskeneläke (€kk)	167	165	165
Keskimääräinen kansaneläke (€kk)	288	287	303
Keskimääräinen takuueläke (€kk)	171	178	204

Toiminnan laajuus 2018—2020, eläkkeen saajan asumistuki ja vammaisetuudet

	2018	2019	2020
	toteutunut	arvio	arvio
Eläkkeensaajan asumistuki, saajat	209 617	214 500	219 500
Eläkettä saavan hoitotuki, saajat	217 503	218 600	220 900
Vammaistuki, saajat	49 882	51 800	52 800

Yksityisen työnantajan työsuhteessa olevat merimiehet on vakuutettu merimiesten eläkelain (MEL) mukaisesti. Itsenäisten liikkeen- ja ammatinharjoittajien sekä osan yrityksen omistajista on vakuutettava ansiotoimintansa yrittäjän eläkelain (YEL) mukaisesti ja maanviljelijöiden, kalastajien, apurahansaaajien ja poronhoitajien maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) mukaisesti.

Työtapaturmasta ja ammattitaudista suoritetaan korvauksia tapaturmavakuutuslainsäädännön mukaisesti työntekijöille ja maatalousyrittäjille. Korvauksia maksetaan muun muassa sairaanhoidosta ja ansionmenetyksestä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki koskee niitä henkilöitä, joille MYEL-vakuutus on pakollinen. Tapaturmavakuutus rahoitetaan työnantajien tapaturmavakuutusmaksuin, mutta valtio osallistuu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoitukseen.

Omaeläkkeen lisäksi eläkettä voidaan maksaa perheenhuoltajan kuoltua. Yleisen perhe-eläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo perheenhuoltajan kuoltua. Perhe-eläkettä maksetaan leskelle ja alaikäiselle lapselle. Leskeneläkettä sovitetaan yhteen laskennallisen omaeläkkeen kanssa.

Kansaneläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo niille eläkkeensaajille, jotka eivät saa muuta eläkettä tai joiden muu eläketurva on vähäinen. Kansaneläkkeen määrä pienenee työeläketulojen kasvaessa eikä kansaneläkettä jää maksettavaksi työeläkkeiden ylitettyä tietyn määrän. Eläkkeeseen voi kuulua myös eläkettä saavan hoitotuki, asumistuki ja lapsikorotus. Kansaneläkejärjestelmästä maksetaan myös työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea ja yksilöllistä varhaiseläkettä, jos henkilö ei saa muuta eläkettä tai eläke on pieni.

Valtio rahoittaa vammaisetuudet kokonaisuudessaan. Vammaiseturuksien tarkoituksena on tukea vammaisten ja pitkäaikaisesti sairaiden henkilöiden itsenäistä selviytymistä ja elämänlaatua. Vammaiseturuksia ovat eläkettä saavan hoitotuki, alle 16-vuotiaan vammaistuki ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuki.

50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 60 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää merimieseläkelain (1290/2006) 152 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion osuus merimieseläkemennoista on 31 %.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-2 571
Yhteensä	-2 571
2020 talousarvio	60 700 000
2019 talousarvio	63 271 000
2018 tilinpäätös	58 700 010

51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 734 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 135 §:n ja 135 a §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) 41 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa maatalousyrittäjien eläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksut ja sijoitusten tuotto eivät niihin riitä, ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista valtion osuus on kuitenkin 1/3. Valtion osuuden etuus- ja hoitokulumennoista arvioidaan vuonna 2020 olevan 82 %.

MYEL-maksujen viivästyskoron tilapäistä alentamista on jatkettu vuoden 2020 loppuun.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hoitokulujen laskentaperusteen muutos	5 000
Maatalousyrittäjien työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen rahoitusosuuksien tarkistaminen	-700
Tarvearvion muutos	15 000
Yhteensä	19 300
2020 talousarvio	734 700 000
2019 talousarvio	715 400 000
2018 tilinpäätös	679 000 000

52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 326 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yrittäjän eläkelain (1272/2006) 140 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa yrittäjäeläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksurahasto ei niihin riitä.

Yrittäjien maksuprosentin on vuonna 2020 oletettu olevan 24,1 % alle 53-vuotiaiden osalta ja 25,6 % 53-vuotiaiden ja sitä vanhempien osalta, jolloin vakuutusmaksutulo olisi 1 108 800 000 euroa. Kokonaiseläkemenoksi arvioidaan 1 355 000 800 euroa. Valtion osuuteen vaikuttavat lisäksi YEL 10 §:n 2 momentissa tarkoitetut avoimet maksut, joiden määräksi on arvioitu 84 300 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	34 100
Yhteensä	34 100
2020 talousarvio	326 200 000
2019 II lisätalousarvio	200 000
2019 talousarvio	292 100 000
2018 tilinpäätös	252 951 272

53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 12 571 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) 8 §:n mukaiseen valtion korvaukseen.

Selvitysosa: Alle kolmevuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta myönnetyn eläkkeen aiheuttamat kustannukset korvataan kokonaan valtion varoista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	1 071
Yhteensä	1 071
2020 talousarvio	12 571 000
2019 talousarvio	11 500 000
2018 tilinpäätös	7 445 124

54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 14 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 148 §:n ja 150 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen

2) sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/1991) 10 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion välitön osuus kokonaiskustannuksista on 29,5 % ja maatalousyrittäjien osuus on 33,5 %. Perusturvaosuus rahoitetaan Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kautta. Kansaneläkelaitoksen osuus kokonaiskustannuksista on 27,6 % ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen 9,4 %.

Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille aiheutuvat kustannukset maksetaan kokonaan valtion varoista. Momentilta maksetaan myös apurahansaajille maksettavat tapaturmavakuutuksen mukaiset korvaukset ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta aiheutuvat kustannukset.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioon liittyvän esityksen työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen rahoitusosuuksien tarkistamisesta. Vaikuttaa myös momenteille 33.30.60, 33.40.51 ja 33.40.60.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Maatalousyrittäjien työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen rahoitusosuuksien tarkistaminen	500
Tarvearvion muutos	-700
Yhteensä	-200
2020 talousarvio	14 300 000
2019 talousarvio	14 500 000
2018 tilinpäätös	13 682 771

60. Valtion osuus kansaneläkeläistä ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 827 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kansaneläkelain (568/2007) 101—103 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) vammaisetuksista annetun lain (570/2007) 53 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen
- 3) eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 57 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen
- 4) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 150 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 5) takuueläkelain (703/2010) 36 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 6) eläketukilain (1531/2016) mukaisten etuuksien maksamiseen
- 7) maahanmuuttajien erityistuesta annetun lain (1192/2002) mukaisten etuuksien maksatuksen oikaisuun.

Selvitysosa: Valtio rahoittaa kansaneläkkeet, takuueläkkeet, perhe-eläkkeet, eläketuet, eläkkeensaajan asumistuet ja vammaisetuudet kokonaisuudessaan. Lisäksi valtio turvaa kansaneläkerahaston rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän sekä maksuvalmiuden.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen pienten eläkkeiden korottamisesta.

Kun hallituksen esitykset on otettu huomioon kansaneläkevakuutuksen valtion osuudet, muut menot ja tulot vuonna 2020 ovat arviolta seuraavat (milj. euroa)**Menot**

Kansaneläkemenot	2 284
Takuueläke	261
Vammaisetuudet	574
Eläkkeensaajan asumistuki	666
Eläketuki	43
Yhteensä	3 828

Tulot

Omaisuuksien tuotot	1
Valtion osuudet etuuksista	3 827
Rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän turvaaminen (valtio)	0
Yhteensä	3 828

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Maatalousyrittäjien työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen rahoitusosuuksien tarkistaminen	-1 500
Pienten eläkkeiden korottaminen (HO 2019)	230 000
Pitkäaikaistyöttömien eläketuki	24 100
Tarvearvion muutos	11 180
Tasomuutos (2019 I LTA)	20
Yhteensä	263 800

2020 talousarvio	3 827 200 000
2019 I lisätalousarvio	20 000
2019 talousarvio	3 563 400 000
2018 tilinpäätös	3 523 554 490

50. Veteraanien tukeminen

Selvitysosa: Luvun menot muodostuvat lähinnä sotainvalideille ja heidän puolisoilleen, sotilasinvalidille sekä rintamaveteraaneille maksettavista korvauksista, etuuksista ja kuntoutuksesta. Lisäksi kuntoutukseen ja laitoshuoltoon käytetään Veikkaus Oy:n tuottovaroja. Määrärahaa saa käyttää myös kuntoutushoitokustannusten ja sairaanhoitokulujen asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Sotilasvammakorvausten tavoitteena on korvata sodassa tai asepalveluksessa saatujen vammojen ja sairauksien aiheuttama haitta sekä turvata mahdollisuus itsenäiseen selviytymiseen. Tavoitteena on myös turvata toimeentulo niille sotainvalideille, jotka eivät muutoin saa riittävää toimeentuloa. Kuntoutustoiminnan tavoitteena on tukea itsenäistä selviytymistä ja siten lisätä sotainvalidien ja heidän puolisoitten mahdollisuuksia asua kotona mahdollisimman pitkään.

Edunsaajien määrät vuosina 2018—2020

	2018 toteutunut	2019 arvio	2020 arvio
Sotainvalidien määrä vuoden lopussa	1 084	770	546
Sotilasinvalidien määrä vuoden lopussa	1 967	1 888	1 740
Rintamaveteraanien määrä	10 670	8 000	5 900
Sotainvalidien omaisten määrä (= huoltoeläkkeensaajat)	3 897	3 412	2 730
Eräissä sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden määrä	2 749	2 334	1 984
Kuntoutukseen oikeutettujen puolisoitten ja leskien määrä	2 964	2 591	2 202

Sotilasvammalaki koskee sekä Suomen sodissa vuosina 1939—1945 vammautuneita (sotainvalidit) että varusmiespalveluksessa ennen vuotta 1991 loukkaantuneita tai vammautuneita henkilöitä (sotilasinvalidit). Teksteissä käytetään useimmiten ilmaisua ”sotainvalidi”. Ilmaisua pitää sisällään myös sotilasinvalidit, jotka ovat sotilasvammalain mukaan oikeutettuja samoihin etuuksiin ja palveluihin kuin sotainvalidit heille määritellyn työkyvyttömyysasteen (haitta-asteprosentin) mukaisesti.

30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 050 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää siirtoväen huollon järjestämisestä annetun lain (864/1949) 2 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksiin sijoitettujen sotasiirtolaisten määrän arvioidaan vuonna 2020 olevan 14. Määräraha jakautuu sekä korvausennakoiden että loppuerien maksamiseen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos vastaa sotasiirtolaisten yhteiskunnallisesta huollosta aiheutuvien kustannusten korvaamisesta kunnille.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Sotasiirtolaisten määrän väheneminen	-200
Yhteensä	-200
2020 talousarvio	1 050 000
2019 talousarvio	1 250 000
2018 tilinpäätös	702 098

50. Rintamalisät (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 7 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukaisen rintamalisän maksamiseen
- 2) ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) mukaisen rintamalisän maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Pienten eläkkeiden korotuksen vaikutus rintamalisiin (HO 2019)	300
Tarvearvion muutos	-2 580
Tasomuutos (2019 I LTA)	80
Yhteensä	-2 200
2020 talousarvio	7 300 000
2019 I lisätalousarvio	80 000
2019 talousarvio	9 500 000
2018 tilinpäätös	12 022 487

51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 62 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sotilasvammalain (404/1948) ja muiden siihen liittyvien lakien sekä arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 2 momentin nojalla suoritettavien korvausten maksamiseen
- 2) sotainvalidien kuntoutukseen ja laitoshoitoon
- 3) kuntoutus- ja sairaanhoitokulujen asiantuntijapalkkioiden maksamiseen
- 4) kunnallisten avopalvelujen kustannusten korvaamiseen Ruotsissa asuville vähintään 10 prosentin sotainvalideille myös muiden kuin ateriapalvelujen osalta.

Selvitysosa: Pääosa sotilasvammakorvauksista muodostuu elinkoroista ja täydennyskoroista, sotainvalidien leskille ja lapsille maksettavista huoltoeläkkeistä sekä sairaanhoito- ja kuntoutuskustannuksista.

Elinkoron ja huoltoeläkkeiden saajia arvioidaan vuoden 2020 lopussa olevan noin 5 300, joista elinkoron saajia on 2 600.

Valtiokonttorin kustantamia ateriapalveluja käytti 31 henkilöä Ruotsissa vuonna 2019.

Sotilasvammalain (404/1948) 6 d § mahdollistaa sen, että kunnille ja kuntayhtymille korvattavia avohuoltokustannuksia voidaan rahoittaa Veikkaus Oy:n tuotosta. Veikkaus Oy tilittää tähän liittyen 25 000 000 euroa momentille 12.33.90. Määrärahassa on huomioitu sotilasvammalain nojalla korvattavia kunnallisia avopalveluja sotien johdosta vahingoittuneelle tai sairastuneelle sotainvalidille.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Sotainvalidien ja omaisten määrän väheneminen	-23 378
Yhteensä	-23 378
2020 talousarvio	62 000 000
2019 talousarvio	85 378 000
2018 tilinpäätös	71 227 528

52. Valtion korvaus sota- ja sotilasinvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 25 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 2 momentin ja sotilasvammalain (404/1948) 6 d §:n nojalla sotainvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

2) neuvontapalvelutoimintaan suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Sota- ja sotilasinvalidien kuntoutus- ja hoitolaitoksina toimii vuonna 2020 arviolta 75 laitosta eri-puolilla Suomea. Sotainvalidien ohella laitoksissa kuntoutetaan ja/tai hoidetaan myös muita asiakasryhmiä. Sotainvalidien ja heidän aviopuolisoiden kesken jaettuja kuntoutuspäiviä sekä sotainvalidien hoitopäiviä arvioidaan vuonna 2020 olevan näissä laitoksissa yhteensä noin 132 580. Kuntoutus- ja hoitolaitoksille maksetaan korvaus toteutuneiden hoitopäivien/käyntikertojen perusteella. Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään hoitopäivä- ja käyntikertahintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutus- ja hoitopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista. Hankintasopimuksessa on sovittu kuntoutus- ja hoitolaitosten hoitopäivähinnat. Korvausta käytetään myös sotainvalidien neuvontapalvelutoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluontoinen leikkaus	-6 000
Sotainvalidien määrän väheneminen	-7 000
Yhteensä	-13 000

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2020 talousarvio	25 000 000
2019 talousarvio	38 000 000
2018 tilinpäätös	40 000 000

53. Valtionapu sotainvalidien puolisojen kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) sotainvalidien puolisojen ja vaikeavammaista sotainvalidia hoitaneiden leskien sekä soteleskien kuntoutustoimintamenojen maksamiseen valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan

2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Puolisokuntoutukseen oikeutettujen sotainvalidien puolisojen ja leskien määrän arvioidaan vuonna 2020 olevan 2 200. Kuntoutusjakson pituus on kaksi viikkoa kuntoutettavaa kohti.

Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään kuntoutuslaitosten hoitopäivähintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kuntoutettavien määrän väheneminen	-600
Yhteensä	-600
2020 talousarvio	2 500 000
2019 talousarvio	3 100 000
2018 tilinpäätös	3 100 000

54. *Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 20 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan rintama-avustuksen maksamiseen eräille vaikeissa olosuhteissa Virossa ja muualla entisen Neuvostoliiton alueella eläville, Suomen puolustusvoimissa vuosien 1939—1945 sotiin osallistuneille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille

2) rintama-avustuksen myöntämiseen myös Suomessa pysyvästi asuville vapaaehtoisille rintamasotilaille.

Selvitysosa: Tavoitteena on tukea vaatimattomissa taloudellisissa oloissa elävien veteraanien toimeentuloa.

Toiminnan laajuus 2018—2020

	2018 toteutunut	2019 arvio	2020 arvio
Avustusta saavien lukumäärä	38	28	20
Avustus euroa/henkilö	2 000	2 000	2 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Rintama-avustusten saajien määrän väheneminen	-25
Yhteensä	-25
2020 talousarvio	20 000
2019 talousarvio	45 000
2018 tilinpäätös	100 000

55. *Eräät kuntoutustoiminnan menot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 2 momentin ja eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain (1039/1997) nojalla kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Kuntoutusta järjestetään laitos- ja avokuntoutuksena pääsääntöisesti samoissa kuntoutuslaitoksissa kuin veteraanikuntoutustakin. Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään hoitopäivähintojen nousua sekä huo-

lehditään kuntoutuksen laatuun liittyvistä tavoitteista. Eräissä Suomen sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden henkilöiden lukumäärän arvioidaan olevan 1 980 vuonna 2020, joista kuntoutettavien määrän arvioidaan olevan 700 henkilöä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kuntoutettavien määrän väheneminen	-1 000
Yhteensä	-1 000

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2020 talousarvio	2 500 000
2019 talousarvio	3 500 000
2018 tilinpäätös	3 500 000

56. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 38 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 2 momentin ja rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä matkakulujen maksamiseen
- 3) kuntoutuskustannusten asiantuntijapalkkioiden maksamiseen
- 4) kuntoutettavien kotona asumista tukevien palvelujen maksamiseen.

Selvitysosa: Veikkaus Oy:n tuottoihin perustuva määräraha vähentää vastaavasti määrärahan tarvetta momenteilta 33.50.57 ja 33.50.58.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-20 400
Yhteensä	-20 400

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2020 talousarvio	38 000 000
2019 talousarvio	58 400 000
2018 tilinpäätös	60 970 000

57. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 8 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

- 2) rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja kehittämishankkeiden maksamiseen
- 3) kuntoutushoitokustannusten asiantuntijapalkkioiden maksamiseen
- 4) kuntoutettavien kotona asumista tukevien palvelujen maksamiseen.

Selvitysosa: Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään kuntoutuslaitosten hoitopäivähintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laadusta.

Rintamaveteraanien lukumäärän arvioidaan olevan vuoden 2020 lopussa noin 5 400.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon ennakoitu palvelutarve sekä Veikkaus Oy:n tuotto momentille 33.50.56.

2020 talousarvio	8 000
2019 talousarvio	8 000
2018 tilinpäätös	8 000

58. Rintamaveteraanien kotiin vietävät palvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 69 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kotona asumista tukevien palvelujen maksamiseen.

Selvitysosa: Rintamaveteraanien lukumäärä arvioidaan olevan vuoden 2020 lopussa noin 5 400.

Laki rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta tuli voimaan 1.11.2019 siten, että rintamaveteraaneille annetaan samat kotona asumista tukevat palvelut kuin sotainvalideille.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Rintamaveteraaneille kotiin annettaviin palveluihin	50 100
Yhteensä	50 100
2020 talousarvio	69 600 000
2019 talousarvio	19 500 000

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin valtion rahoituksesta palvelurakenteen kehittämiseen, yliopistotasoiseen terveyden tutkimukseen, valtion korvauksesta terveydenhuoltolain mukaisiin lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin, valtion rahoituksesta turvakotitoiminnan menoihin, valtion korvauksesta rikosasioiden sovitteluun ja valtion korvauksesta kunnille laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet sisältyvät valtiovarainministeriön pääluokassa kuntien peruspalvelujen valtionosuusmomentille 28.90.30.

Keskeiset uudistukset

Ehkäisevän toiminnan tavoitteena on terveyttä, sosiaalista turvallisuutta, elämänhallintaa ja itsenäistä selviytymistä tukevien olosuhteiden ja ympäristön luominen, ihmisten työ- ja toimintakyvyn edistäminen, elämänlaadun parantami-

nen, sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien ennaltaehkäisy, väestöryhmien välisten terveyserojen vähentäminen sekä ympäristöterveydenhuollon toimintaedellytysten parantaminen. Tavoitteisiin pyritään muun ohella laatimalla kuntien paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet, laatimalla määrääjain hyvinvointikertomus, kehittämällä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminnan tietopohjaa, rakenteita ja johtamista, parantamalla ehkäiseviä palveluja ja varhaista tukea sekä vakiinnuttamalla hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen osaksi hallintokuntien yhteistyötä ja kaikkea päätöksentekoa. Suunnittelussa ja päätöksenteossa hydynnetään sosiaalisten ja terveydellisten vaikutusten arviointia.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen tavoitteena on julkisen vallan järjestämisvastuulla olevien, pääosin verovaroin kustannettavien sosiaali- ja terveyspalvelujen toimivuuden, saatavuuden ja kattavuuden sekä perustoimeentulon turvaaminen koko maassa. Palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on käynnissä seuraavat kehittämis- ja lainsäädäntöhankkeet, jotka tukevat osaltaan kuntia tuottamaan asetettujen tavoitteiden mukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon ehkäisevän toiminnan toimenpiteet ja sosiaali- ja terveyspalvelut asukkaalleen:

- sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä ja rahoitusta koskeva lakiuudistus
- uudistuksen toimeenpanon tuki *maakunnissa*. Tukea kohdennetaan mm. muutosjohtamiseen, viestintään ja tietohallinnon sekä tietojärjestelmien kehittämiseen; kansallisen tuen määrärahat on keskitetty valtiovarainministeriön pääluokan momentille 28.70.05
- sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen kehittäminen terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain pohjalta. Uudistuksella vahvistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon yleislakien asemaa, siirretään painopistettä erityispalveluista yleispalveluihin, vahvistetaan asiakkaiden yhdenvertaisuutta ja varhaisen tuen saamista sekä tiivistetään viranomaisien yhteistyötä
- sosiaalihuollon lainsäädännön kokonaisuudistuksessa tarkennetaan vaiheittain yleislain uudistamisen jälkeen myös erityislainsäädäntöä. Uudistuksella kehitetään palvelujärjestelmää siten, että se edistää ja ylläpitää väestön hyvinvointia ja turvaa riittävien, laadukkaiden ja tarpeenmukaisten sosiaalipalvelujen saamisen koko maassa
- sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen potilas- ja asiakastietojen sähköinen tietojärjestelmähanke, joka tukee palvelujen laadukasta ja kustannustehokasta tuottamista sekä kansalaisen toimintamahdollisuuksia
- alkoholiohjelman jatkaminen
- mielenterveyspoliittisten linjausten valmistelu vuosille 2020-2030

Järjestelmäkuvaukset

Terveydenhuollon toimintayksiköille maksetaan terveydenhuoltolain perusteella valtion korvausta niihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat yliopistotasoisesta terveyden tutkimuksesta (momentti 33.60.32) ja lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta (momentti 33.60.33). Terveyden tutkimuksen rahoitus perustuu sosiaali- ja terveysministeriön määrittelmien tutkimustoiminnan painoalueiden ja tavoitteiden toteutumiseen, tutkimuksen laatuun, määrään ja tuloksellisuuteen. Koulutustoiminnan korvaus perustuu yliopistosairaaloiden ja yliopistojen osalta tutkintojen ja aloittaneiden uusien opiskelijoiden lukumääriin ja tutkinnolle määrättyyn korvaukseen ja muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden osalta kuukausikorvaukseen. Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen suoritettavan korvauksen suuruudesta säädetään vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Terveyden tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet vahvistetaan nelivuotiskausittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Voimassa olevat painoalueet ja tavoitteet vuosia 2016—2019 koskien on vahvistettu sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen rahoituksesta (1434/2015).

Laittomasti maassa oleskeleville henkilöille annetusta kiireellisestä sosiaalihuollosta aiheutuvista kustannuksista suoritetaan kunnille korvaus sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen mukaisesti.

Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea myöntää se kunta, jonka alueella hakija tai tämän perhe vakinaisesti oleskelee.

Kuntien järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon eräitä laajuustietoja

	2018 toteutunut (ar- vio)	2019 arvio	2020 arvio
Sosiaalipalvelut			
Kotipalvelu, kotitalouksia vuoden aikana	156 000	163 000	170 000
Kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut, saajia vuoden aikana	118 000	122 000	125 000
Vanhainkodit, asukkaiden määrä 31.12. ¹⁾	6 000	5 000	4 000
Omaishoidontuki, saajia vuoden aikana	48 000	49 000	50 000
Vanhusten palveluasuminen, asukkaiden määrä 31.12.	49 200	51 000	55 000
Vammaisten palveluasuminen, asiakkaita keskimäärin ²⁾	17 200	17 500	18 000
Kehitysvammaisten laitoshuolto, asukkaiden määrä 31.12.	600	500	400
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelut, saajia vuoden aikana	96 460	95 000	94 000
Kansanterveystyö			
Hoitopäivät (milj.)	3,02	3,00	2,90
Avohoitokäynnit (milj.)			
— Lääkärin luona	6,40	6,60	6,80
— Muun ammattihenkilön luona	18,70	20,00	22,00
— Hammashuollon käynnit	5,10	5,30	5,40
— Kotisairaanhoidon käynnit	3,95	4,10	4,20
Somaattinen erikoissairaanhoito			
Hoitopäiviä (milj.)	2,85	2,80	2,80
Päättyneet hoitokaksot (milj.)	0,94	0,94	0,94
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	3,05	3,00	3,00
Avohoitokäynnit (milj.)	7,30	7,40	7,40
Psykiatrinen erikoissairaanhoito			
Hoitopäiviä (milj.)	1,20	1,20	1,20
Päättyneet hoitokaksot (milj.)	0,04	0,04	0,04
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	31,00	31,00	31,00
Avohoitokäynnit (milj.)	2,30	2,40	2,40

¹⁾ Mukana myös alle 65-vuotiaat asiakkaat

²⁾ Lukuun on laskettu mukaan kehitysvammaisten autetun ja ohjatun asumisen asiakkaat vuoden lopussa sekä vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaat vuoden aikana.

Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutus ja terveystieteellinen tutkimustoiminta

	2018 toteutunut	2019 arvio	2020 arvio
Lääkäri- ja hammaslääkäritutkinnot ja uudet opiskelijat (3 v. keskiarvo)	1 303,6	1 325,0	1 325,0
Tutkintokorvaus, euroa	46 200	46 000	46 000
Koulutuksen kuukausikorvaus, euroa	850	850	850

Mielentilatutkimustoiminta

	2018 toteutunut	2019 arvio	2020 arvio
Mielentilatutkimusten lukumäärät yhteensä	83	85	85
— valtion yksiköt	65	65	65
— kunnalliset sairaalat	10	10	10
— vankeinhoitolaitoksen sairaalat	8	10	10

30. Valtion korvaus terveydenhuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveysministeriön nimeämän ja valtuuttaman valtakunnallisen toimijan valtakunnallisen valmiuden ylläpidosta ja koulutuksesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 2) valtakunnalliselle toimijalle, järjestöille, säätiöille tai yhdistyksille vakavien onnettomuustilanteiden hoitamisesta Suomessa tai ulkomailla aiheutuvien ylimääräisten kustannusten korvaamiseen
- 3) sosiaali- ja terveysministeriön nimeämälle ja valtuuttamalle valtakunnalliselle toimijalle vakavien myrkytystilanteiden hoitamisesta ja niihin varautumisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Suuremmissa onnettomuus- ja erityistilanteissa yksittäisen kunnan tai alueen voimavarat sekä osaminen eivät riitä tilanteen hallintaan eivätkä johtamiseen. Vakavia onnettomuus- ja häiriötilanteita varten Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) ja Vantaan kaupungin sosiaali- ja kriisipäivystys (Vantaa) on nimetty valtakunnallisiksi toimijoiksi ja ne ovat toimineet häiriötilanteissa ja varautuneet lääkinälliseen evakuointiin ja psykososiaaliseen tukeen. HUS ja Vantaa ovat osallistuneet merkittävillä resursseilla toimintaan, jotka ylittävät niiden omien toiminta-alueiden rajat. Määrärahasta on tarkoitus korvata erityisesti sellaisia kustannuksia, joita ei ole otettu toimijoiden perusrahoituksen mitoituksessa huomioon.

2020 talousarvio	500 000
2019 talousarvio	500 000
2018 tilinpäätös	500 000

31. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) lastenasiantalo-toimintamallien kehittämiseen ja valtakunnallistamiseen

Selvitysosa: LASTA-hankkeessa kehitetty lastentalomalli levitetään valtakunnallisesti. Lastenasiaintalossa selvitetään moniammatillisesti seksuaalirikoksen uhriksi epäillyn lapsen ja nuoren asia lapsiystävällisessä ympäristössä ja huolehditaan yhteistyössä lapselle turvallinen kasvu- ja kehitys. Kehittämisessä hyödynnetään Seri-tukikeskuksissa jo käytössä olevia toimintamalleja sekä yliopistosairaaloiden lasten oikeuspsykiatrisissa yksiköissä kehitettyä yhteistyömallia ja muita toimintakäytäntöjä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

KEJO käyttöönoton aikaistaminen	-2 200
Lastenasiaintalo-toimintamallien kehittäminen ja valtakunnallistaminen	1 600
YTHS investointi	-250
Yhteensä	-850

Momentin nimike on muutettu.

2020 talousarvio	1 600 000
2019 I lisätalousarvio	813 000
2019 talousarvio	2 450 000
2018 tilinpäätös	500 000

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 27 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää

1) terveydenhuoltolain (1326/2010) 61—63 §:n mukaisen tutkimustoiminnan valtion rahoituksen maksamiseen

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu käyttämään yliopistotasoisien terveyden tutkimuksen rahoitukseen. Sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet nelivuotiskausittain ja myöntää tutkimusrahoitusta erityisvastuualueiden tutkimustoimikunnille, jotka päättävät rahoituksen osoittamisesta tutkimushankkeille erityisvastuualueellaan hakemusten perusteella.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tekninen muutos	-2 800
Tutkimusrahoituksen lisääminen (HO 2019)	4 000
Tasomuutos	2 800
Yhteensä	4 000

2020 talousarvio	27 800 000
2019 talousarvio	23 800 000
2018 tilinpäätös	21 000 000

33. Valtion korvaus sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutukseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 96 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) terveydenhuoltolain (1326/2010) 59, 59 a ja 60 §:n mukaisen valtion korvauksen maksamiseen lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen
- 2) terveydenhuoltolain 60 a §:n mukaisen rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyyteen johtavan koulutuksen korvaukseen
- 3) sosiaalihuoltolain (1301/2014) 60 a § ja 60 b § mukaisen valtion korvauksen maksamiseen sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistolliseen erikoistumiskoulutukseen.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää 61 600 000 euroa lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen korvausten maksamiseen yliopistollista sairaalaa ylläpitäville kuntayhtymille, 29 900 000 euroa muille terveydenhuollon toimintayksiköille ja 4 500 000 euroa erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta sekä sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistotasosta erikoistumiskoulutusta antaville yliopistoille.

2020 talousarvio	96 000 000
2019 talousarvio	96 000 000
2018 tilinpäätös	92 860 141

34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista, potilassiirroista ja vakuutuslääketieteellisistä lausunnoista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 15 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) mielenterveyslain (1116/1990) 32 §:n mukaisten valtion korvausten maksamiseen
- 2) mielenterveyslain 22 t §:n mukaisten hoitoseuraamukseen tuomittujen henkilöiden tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannusten korvaamiseen
- 3) lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen ja pahoinpitelyrikoksen selvittämisen järjestämisestä annetun lain (1009/2008) mukaisten valtion korvausten maksamiseen
- 4) pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) 1 §:n mukaisten elinkautisvangeille tehtävien riskiarvioiden kustannusten maksamiseen
- 5) kohdissa 1) — 4) tarkoitettuihin korvauksiin sisältyvien kulutusmenojen maksamiseen
- 6) Suomen ja Ruotsin välillä solmitun sopimuksen mukaisista potilassiirroista kunnille ja kuntayhtymille sekä Ruotsin valtiolle aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen
- 7) pohjoismaisen sosiaalipalvelusopimuksen mukaisten potilassiirtojen tukemiseen 25 000 euroa siirrettyä potilasta kohden maksettavana kertaluonteisena korvauksena kunnille ja kuntayhtymille.
- 8) terveydenhuoltolain X §:n mukaisten vakuutuslääketieteellisten lausuntojen antamisesta tuomioistuimille niiden pyynnöstä ja asiaan liittyvästä todistelusta yliopistollista sairaalaa ylläpitäville sairaanhoitopiireille valtion korvausten maksamiseen.

Hallitus antaa Eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi terveydenhuoltolain muuttamiseksi siten, että sairaanhoitopiirit veloitetaan järjestämään tuomioistuinten pyynnöstä lääketieteellisten asiantuntijalausuntojen antaminen. Määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 500 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on mielentilatutkimuksista aiheutuviin kustannuksiin maksettavina korvauksina ja hoitoseuraamukseen tuomittujen tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannuksina otettu huomioon 5 560 000 euroa, lasten ja nuorten oikeuspsykiatrisista tutkimuksista maksettavina korvauksina 9 500 000 euroa ja potilassiirroista aiheutuvien kustannusten korvauksina 140 000 euroa, josta 25 000 euroa on kerta-luonteisia korvauksia potilassiirtojen tukemiseksi. Lisäksi mitoituksessa on otettu huomioon sairaanhoitopiireille maksettavina korvauksina tuomioistuimille annettavista lausunnoista ja asiaan liittyvistä lausunnoista 500 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Vakuutuslääketieteellisiin lausuntoihin	500
Yhteensä	500

Momentin nimike on muutettu.

2020 talousarvio	15 700 000
2019 talousarvio	15 200 000
2018 tilinpäätös	12 014 794

(35.) *Valtion rahoitus Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön opiskeluterveydenhuoltoon* (siirtomääräraha 2 v)

2019 I lisätalousarvio	3 000 000
------------------------	-----------

36. *Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseksi* (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 480 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen maksamiseksi saamelaiskäräjien kautta saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetuille saamelaisten kotiseutualueen kunnille saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseksi.

Selvitysosa: Toiminnan tavoitteena on turvata saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen saatavuus.

2020 talousarvio	480 000
2019 talousarvio	480 000
2018 tilinpäätös	480 000

37. *Valtion korvaus kunnille laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 5 346 000 euroa.

Selvitysosa: Suomesta haki kansainvälistä suojelua vuonna 2015 noin 32 500 henkilöä ja vuonna 2016 hakemuksia rekisteröitiin noin 5 600. Vuonna 2017 suojelua haki noin 5 000 ja vuonna 2018 4 500 henkilöä. Kansainvälistä suojelua hakevista henkilöistä on vuodesta 2015 lukien saanut kielteisen päätöksen hakemukseen noin 40 %. Osa kielteisen päätöksen saaneista ei poistu maasta vaan jää oleskelemaan Suomeen laittomasti. Näille henkilöille voidaan antaa kunnissa kiireellistä sosiaalipalvelua ja tilapäisestä majoituksesta, ruoasta ja välttämättömistä lääkkeistä aiheutuneista kustannuksista kunnat voivat hakea korvausta Kansaneläkelaitokselta.

Korvaukseen oikeuttavista kustannuksista sekä sen hakemisesta ja maksamisesta on säädetty valtioneuvoston asetuksella.

2020 talousarvio	5 346 000
2019 talousarvio	5 346 000
2018 tilinpäätös	20 548

(38.) Valtionavustus valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2019 talousarvio	—
2018 tilinpäätös	100 000 000

39. *Palvelurakenteen kehittäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 99 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen ja toimintaprosessien uudistamiseen hallituksen strategisten tavoitteiden mukaisesti
- 2) hankkeiden toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen, toimeenpanoa tukevien tutkimus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden sekä käynnistämisyavustusten maksamiseen sekä toimeenpanoon liittyvien valtionavustusten ja rahoitusavustusten maksamiseen kunnille, kuntayhtymille, kansaneläkelaitokselle, osuuskunnille, yleishyödyllisille yhteisöille ja yrityksille
- 3) hankkeiden valvontaan ja tarkastukseen
- 4) enintään kymmentä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa valmistelu-, toimeenpano- ja hallinnointitehtäviin
- 5) hankkeiden valtionavustusten hallinnointiin liittyvistä valtakunnallisista tehtävistä suoritettavien korvausten maksamiseen.

Selvitysosa: Hallitusohjelmassa on kirjaukset peruspalveluiden saatavuuden, saavutettavuuden, vaikuttavuuden ja laadun parantamisesta. Rakenteeksi esitetään maakuntiin pohjautuvaa järjestämistä, jonka puitteissa palveluita kehitetään. Palveluiden sisältöä säädetään osin mitoituksilla (hoitotakuu, henkilöstömitoitukset) ja osin kehittämällä toimintoja strategisesti esimerkiksi mielenterveysasiakkaille ja ikäihmisille. Myös lääkelainsäädännön uudistus edistää asiakkaiden hoitoa.

Ennen uudistuksen voimaantuloa nykyjärjestelmää tulee kehittää, jotta sillä on valmiudet toteuttaa tulevat vaatimukset. On todennäköistä, että esimerkiksi saatavuus paranee etupainotteisesti kehittämisohjelmien myötä. Kehittämistoinnalla vahvistetaan myös kansalaisten luottamusta julkisesti järjestettyihin sote-palveluihin.

Kehittämishankkeet kohdentuvat mm. seuraaviin aiheisiin:

- Peruspalveluiden saatavuuden turvaaminen mm. hoitotakuulla sekä sovittamalla yhteen asiakkaan polkua sosiaalipalveluiden ja terveystalouden kesellä.
- Ikäihmisten hoitoa ja hoivaa parannetaan valmistelemalla hoivahenkilöstön sitova vähimmäismitoitus, kehittämällä omaishoitoa ja kotihoitoa sekä laatimalla poikkihallinnollinen ikäohjelma.
- Kansallinen, poikkihallinnollinen mielenterveysstrategian valmistelu
- Kehitysvammaisten henkilökohtaisen budjetin kokeilu

- Perhepalveluiden kehittäminen
- Lääkehuollon kehittäminen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hoivahenkilöstön sitova vähimmäismitoitus (0,7) ympärivuorokautisen hoivan yksiköihin (HO 2019)	5 000
Kansallinen, poikkihallinnollinen mielenterveysstrategia (HO 2019)	10 000
Kehitysvammaisten henkilökohtaisen budjetin kokeilu (HO 2019)	5 000
Kotihoidon kehittämishanke (HO 2019)	2 000
Kotihoidon resurssien riittävyys ja omaishoidon kehittäminen (HO 2019)	5 000
Lääkehuollon kehittämisen tiekartta (HO 2019)	5 000
Peruspalveluiden saatavuus (hoitotakuun kiristäminen) (HO 2019)	60 000
Poikkihallinnollisen ikäihmisten ikäohjelman laadinta (HO 2019)	5 000
Poikkihallinnollisen lapsistrategian laadinta (HO2019)	2 000
Yhteensä	99 000

2020 talousarvio 99 000 000

40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 28 990 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan hallinnointiyksikön FinnHEMS Oy:n hallinnointi- ja lentotoiminnan menoihin sekä ensihoidon tutkimus- ja kehittämistyöstä aiheutuviin menoihin. FinnHEMS Oy:n lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan hallinnointi- ja lentotoiminnan kustannukset voivat sisältää kustannuksia, jotka aiheutuvat lentotoiminnan hankinnasta ja hankintasopimuksen voimassaoloajan kestävästä lentotoiminnan valvonnasta, helikopterin ohjaamomiehistöstä mukaan luettuna lentoavustaja, helikopteritoiminnan tukikohdista ja niiden ylläpidosta mukaan luettuna lentotoimintaan kiinteästi liittyvät maayksiköt, sekä muista helikopteritoiminnan edellyttämistä asioista, jotka eivät kuulu yliopistollisten sairaanhoitopiirien vastuulle.

Määräraha maksetaan FinnHEMS Oy:lle valtionavustuksen ennakkoina menojen ajoittumisen perusteella.

Selvitysosa: Lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan hallinnoinnista vastaa yliopistollisten sairaaloiden yhdessä perustama FinnHEMS Oy. FinnHEMS Oy on verotusasemaltaan yleishyödyllinen, voittoa tavoittelematon, yliopistosairaaloiden taustalla olevien kuntayhtymien omistama osakeyhtiö, joka vastaa suomalaisen lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan tuottamisesta. Yliopistolliset sairaanhoitopiirit vastaavat alueellaan tarvittavan lääkäri- tai lääkintähelikopterin lääkinnällisestä toiminnasta.

Suurin menoerä toiminnassa on varsinainen lentotoiminta, joka tapahtuu kilpailutetun lentotoiminnan ostopalvelun ja siitä solmittujen sopimusten perusteella. Lentotoiminta sisältää helikopterin ja ohjaamomiehistön. Lisäksi ylläpidettävään palveluun kuuluvat lähialue tehtävissä käytettävät ja lentotoiminnan tilapäisesti sääolosuhteista tai teknisistä syistä korvaavat maayksiköt eli ambulanssit, helikoptereiden tarvitsemat tukikohdat ja niiden ylläpito sekä toiminnan hallinnointiin kuuluvat kulut.

2020 talousarvio	28 990 000
2019 I lisätalousarvio	—
2019 talousarvio	28 990 000
2018 tilinpäätös	28 990 000

52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 21 550 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain (1354/2014) mukaisen korvauksen maksamiseen turvakotipalvelua tuottaville toimijoille

2) enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle turvakotitoiminnan koordinoitiin, henkilöstön kouluttamiseen ja ohjaus-, ylläpitämis-, laadunvalvonta-, kehittämis- ja hallinnointitehtäviin sekä muihin kulutusmenoihin.

Selvitysosa: Valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain tarkoituksena on turvata valtakunnallisesti laadukkaat ja kokonaisvaltaiset turvakotipalvelut henkilöille, joihin kohdistuu lähi-suhteessa väkivaltaa tai jotka elävät tällaisen väkivallan uhan alla. Turvakotitoiminnan valtakunnallinen yhteensovittaminen kuuluu Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle, joka valitsee turvakotipalvelun tuottajat.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Turvakotien määrän lisäämiseen sekä toiminnan kehittämiseen (HO 2019)	2 000
Yhteensä	2 000
2020 talousarvio	21 550 000
2019 talousarvio	19 550 000
2018 tilinpäätös	17 550 000

63. Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 2 950 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun lain (1230/2001) mukaisen valtionavustuksen maksamiseen sosiaalialan osaamiskeskuksille.

Selvitysosa: Koko maan kattavat alueelliset osaamiskeskukset ovat Etelä-Suomen, Häme-Satakunnan, Itä-Suomen, Kaakkois-Suomen, Keski-Suomen, Pohjanmaan maakuntien, Pohjois-Suomen ja Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukset. Lisäksi erityisesti ruotsinkielisten kuntien tarpeista lähtien on muodostettu Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området, jonka toimialue käsittää koko maan. Kullekin osaamiskeskukselle kohdentuvan valtionavustuksen perusteet on määritelty valtioneuvoston asetuksessa sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta (1411/2001).

Toiminnan tavoitteena on laadukkaiden sosiaalipalvelujen turvaaminen alueellisesti yhteistyössä kuntien sekä järjestetyn tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoiminnan kanssa.

Maakuntaudistuksen yhteydessä sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan rahoitus siirtyy osaksi maakuntien valtionosuusrahoitusta.

2020 talousarvio	2 950 000
2019 talousarvio	2 950 000
2018 tilinpäätös	3 000 000

64. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen sovittelun järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi
- 2) enintään 70 000 euroa sovittelutoiminnan kehittämisestä ja järjestämisestä Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuviin toimintamenoihin
- 3) rikos- ja riita-asioiden sovittelun tietojärjestelmän kehittämiseen ja ylläpitoon liittyvien menojen maksamiseen, sekä enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle sovittelun tietojärjestelmän ylläpito- ja kehitystehtäviin.

Selvitysosa: Rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005, 7 §) mukaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on velvollinen järjestämään sovittelutoiminnan siten, että palvelua on saatavissa asianmukaisesti toteutettuna koko maassa.

Valtion korvauksen arvioidaan kattavan sovittelutoimintaan osallistuvan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvat sekä muut toiminnan kannalta tarpeelliset menot. Korvauksen yhteismäärä maksetaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL) käytettäväksi THL:n kanssa sopimuksen tehneelle kunnalle tai muulle palvelun tuottajalle sovittelutoiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin (1015/2005, 12 §) valtioneuvoston rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun asetuksen (267/2006) mukaisesti. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos maksaa korvauksen ennakkona palveluntuottajille ja huolehtii korvauksen käytön valvonnasta.

2020 talousarvio	7 100 000
2019 talousarvio	7 100 000
2018 tilinpäätös	6 850 000

(65.) Lasten ja nuorten psykososiaalisen tuen vahvistaminen (siirtomääräraha 2 v)

2019 I lisätalousarvio	500 000
------------------------	---------

70. Terveiden ja toimintakyvyn edistäminen

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat terveystalouden, tartuntatautien valvonnan, rokotteiden hankinnan ja pandemiavarautumisen erityismenoista, terveyden edistämisen menoista, työterveyshuollon erikoislääkäriskoulutuksen menoista sekä UKK-instituutin valtionavustuksesta. Terveiden ja toimintakyvyn edistämistä ja terveystaloutta toteutetaan osin myös momenttien 33.02.03, 33.02.05, 33.03.04 ja 33.03.50 määrärahoilla. Kunnat ovat keskeisiä terveystaloudesta vastaavia toimijoita.

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen toimenpiteet

Terveyttä edistetään ja kansantauteja vähennetään yhteiskuntapolitiikan eri keinoin. Ihmisten omatoimisuutta terveytensä ja hyvinvointinsa ylläpitäjinä ja edistäjinä tuetaan huolehtimalla, että ympäristö ja olosuhteet tukevat terveellisiä valintoja. Kansainvälinen toiminta vaikuttaa yhä enemmän ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin sekä elämäntapoihin ja terveystottumuksiin.

Terveydenvalvonta (momentti 33.70.21) keskittyy erityisesti talousveden laadun valvonnan tehostamiseen, ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmien kehittämiseen sekä EU:n kemikaali-, kosmetiikka-, geeniteknikka- ja säteilylain-säädännön toimeenpanoon ja rakennusten kosteus- ja homevaurioiden selvittämisen kehittämiseen.

Tavoitteet:

- elinympäristöstä ihmisille aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisy ja poistaminen
- turvata säädösten edellyttämien ympäristön terveydellisten laatuvaatimusten toteutuminen, valvontamenettelyjen toimivuus, ajanmukaisuus, tuloksellisuus sekä valvonnan johdon tehokkuus
- vähentää talousvesistä aiheutuvia epidemioita
- ehkäistä geeni-, bio- ja nanoteknologiaan liittyviä terveyshaittoja.

Rokotteiden hankinnan ja tartuntatautien valvonnan (momentit 33.70.20 ja 33.70.22) painopisteinä ovat rokotusohjelman kehittäminen sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden seuranta, hoitoon liittyvien infektioiden ja mikrobilääkeresistanssin torjunta, HIV- ja hepatiitti-infektioiden ja muiden veri- tai sukupuoliteitse leviävien tartuntojen ehkäiseminen, varautuminen vakaviin epidemioihin ja kansainvälisenä yhteistyönä toteutettavan torjuntatyön vahvistaminen.

Tavoitteet:

- rokotuksin ehkäistävien tautien matala esiintyvyys, influenssarokotusten kattavuuden parantaminen yli 65-vuotiailla ja yleisen rokotuskattavuuden ylläpito (esimerkkinä hinkuyskän ilmaantuvuus, yli 65-vuotiaiden influenssarokotuskattavuus)
- tartuntatautien leviämisen ehkäisy ja epidemioiden selvittäminen (esimerkkinä kampylobakteerilöydösten ilmaantuvuus, epidemioiden epäilyilmoitusten lukumäärä)
- Suomen kansainvälisesti verrattuna hyvän tartuntatautilanteen säilyttäminen (esimerkkinä tuberkuloosin ja MRSA-löydösten ilmaantuvuus sekä hoitoon liittyvien infektioiden ilmaantuvuus)
- HIV-infektion ja muiden veri- tai sukupuoliteitse leviävien tartuntojen leviämisen ehkäisy (esimerkkinä HIV-tapausten ilmaantuvuus, hepatiitti C-ilmaantuvuus), klamydiatapausten ilmaantuvuus, kansallisten strategioiden päivitykset)
- pandemiavalmiuden ja alueellisen epidemiologisen toiminnan kehittäminen (esimerkkinä kansallinen pandemia-varautumisen suunnitelman päivitys)
- Suomen aktiivinen osallistuminen lähialueilla, Euroopassa ja globaaleilla foorumeilla tartuntatautiuhkien torjuntaan, seurantajärjestelmien kehittämiseen sekä terveysturvallisuuden edistämiseen.

Terveyden edistämisen (momentti 33.70.50) käyttötarkoituksena on terveyden edistäminen sekä päihteiden käytön ja tupakoinnin ehkäisy ja vähentäminen. Vuoden 2020 terveyden edistämisen määrärahalla tuetaan erityisesti kunnissa toteutettavaa terveyden edistämisen toimintaa.

Painopisteet vuodelle 2020 ovat:

- Kuntien hyvinvointijohtamisen vahvistaminen kehittämällä kuntien, alueellisten toimijoiden ja järjestöjen yhdyspinnalla olevien toimintamallien johtamis- ja yhteistyökäytäntöjä liikunnan, ravitsemuksen, mielenterveyden edistämisen, ehkäisevän päihdetyön ja tapaturmien ehkäisyn alueilla.
- Terveyttä ja hyvinvointia edistävän kulttuuritoiminnan saavutettavuuden ja saatavuuden edistäminen kunnan ja alueellisten toimijoiden monitoimijaisena työnä sekä ohjaukeinojen, toimintamallien ja arviointikäytänteiden kehittäminen kulttuurihyvinvointitoiminnan vahvistamiseksi.
- Lasten ja nuorten digitaalisten laitteiden ja netin käytön turvallisen käytön edistäminen ja haitallisen sekä ongelmallisen käytön ehkäisy.
- Ikääntyneiden hyvän ja laadukkaan ravitsemuksen edistäminen ruokapalveluja, sosiaalista kanssakäymistä ja toimintakyvyn ylläpitoa kehittäen.

— Tupakka- ja nikotiinituotteiden ja alkoholin käytöstä aiheutuvien haittojen ehkäisemisen ja käytön lopettamisen tukemisen toimintamallien kehittäminen kuntien palveluissa ja paikallisyhteisöissä huomioiden eri väestöryhmät sekä ihmisten osallisuutta edistävien käytäntöjen kehittäminen ehkäisevässä päihdetyössä.

— Sosiaalista markkinointia hyödyntävien menetelmien ja ohjauskeinojen kehittäminen hyvinvointia, terveyttä ja mielenterveyttä edistävien elintapojen vahvistamiseksi erityisesti niissä väestö- ja erityisryhmissä, joita nykyisin keinoin ei riittävästi tavoiteta.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen (momentti 33.70.51) määrärahaa käytetään työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Työterveyslaitos käyttää varoja oman ja yliopistojen koulutuksen kehittämiseen sekä maksaa korvausta työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työnantajan ylläpitäville työterveyshuoltoasemille.

Tavoitteet:

— varmistaa, että työterveyshuollossa päätoimisesti työskentelevät lääkärit ovat työterveyshuollon erikoislääkäreitä kuten valtioneuvoston asetuksessa hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta (708/2013) säädetään

— turvata työterveyslääkärien eläkkeelle siirtymisestä johtuva koulutuksen määrällinen tarve

— nostaa työterveyslääkärien koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuoltolain toimeenpano.

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen tunnusluvut 2019—2020

	2018 toteutunut	2019 arvio	2020 arvio
Terveysvalvonta			
Vesivälitteiset epidemiat			
— epidemioiden lukumäärä	2	3	3
— sairastuneet henkilöt	472	100	100
Tartuntatautien torjunta ja rokotteiden hankinta			
Influenssarokotusten kattavuus yli 65-vuotiailla, %	48	44	44
Hinkuyskätapaukset, lkm	477	400	400
Kampylobakteerilöydökset, lkm	5 099	4 500	4 500
Epidemioiden epäilyilmoitukset	100	85	85
Tuberkuloositapaukset, lkm	266	270	270
MRSA/resistentit stafylokokkilöydökset, lkm	45	50	50
HIV ilmoitetut tapaukset, lkm	153	165	165
Hepatiitti C-virustartunnat, lkm	1 165	1 150	1 150
Hepatiitti B-virustartunnat, lkm	235	230	220
Tippuritartunnat, lkm	499	300	300
Kuppatartunnat, lkm	187	225	225
Klamydiatartunnat, lkm	14 839	14 000	14 000
Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus			
Työterveyshuollon erikoislääkäritutkintojen lukumäärä	44	45	45

20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 33 250 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) tartuntatautilain (1227/2016) 25 §:n perusteella maksutta toimitettavien rokotustilaisuuksissa tarvittavien rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta ja käytön ohjeistamisesta molemmilla kotimaisilla kielillä, kansallisen rokotusohjelman rokotusten epidemiologisten ja immunologisten vaikutusten, kattavuuden ja turvallisuuden selvittämisestä sekä niiden seurantajärjestelmien kehittämisestä, velvoitevarastoinnista, rokotejakelujärjestelmästä sekä muiden yleisen rokotusohjelman toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja korvausten maksamiseen

2) Suomen lääkevahinkokorvausosuuskunnan jäsenmaksuun

3) rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta välitystoimintaan aiheutuvien menojen maksamiseen

4) rokotteiden hankintapäätösprosessiin liittyviin kustannuksiin

5) enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen kansallisen rokotusohjelman rokotusten epidemiologisten ja immunologisten vaikutusten, kattavuuden ja turvallisuuden selvittämiseksi sekä niiden seurantajärjestelmien kehittämiseksi.

Määrärahasta saa käyttää enintään 600 000 euroa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vuosittain määrittämien riskialueiden väestön TBE-rokotuksiin.

Selvitysosa: Rokotusohjelman toteuttamisesta arvioidaan aiheutuvan menoja yhteensä 33 250 000 euroa. Summa on arvioitu tulevien tilausten mukaan. Määrärahaan sisältyy pandemiarokotteen vuosivarausmaksu 5 000 000 euroa. Rokotteiden välitystoimintaan ja muuhun rokotteiden hankintaan, huoltoon ja välitykseen on arvioitu käytettävän 500 000 euroa.

TBE-rokotusohjelmassa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos määrittää vuosittain ne maantieteelliset alueet, joilla rokotuksia tulee toteuttaa osana kansallista rokotusohjelmaa.

Rokotteiden välitystoiminnan aiheuttamat muut menot on merkitty momentille 33.03.04. Tulot rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Influenssarokotteiden hankinnan kustannusten nousu	2 260
Poikien HPV rokotukset ja TBE -rokotuksen laajennus	2 000
Yhteensä	4 260
2020 talousarvio	33 250 000
2019 talousarvio	28 990 000
2018 tilinpäätös	26 390 000

21. Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 650 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) terveysuojelulain (763/1994), geenitekniikkalain (377/1995), kemikaalilain (599/2013), säteilylain (859/2018) ja kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013) edellyttämästä terveysturvonnasta, terveysturvontatutkimuksesta ja henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) bio- ja nanoteknologian riskinhallintaan liittyvästä koulutuksesta ja tutkimuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

3) edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen.

Selvitysosa:

2020 talousarvio	650 000
2019 talousarvio	650 000
2018 tilinpäätös	680 000

22. Tartuntatautiin valvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 550 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) tartuntatautilain (1227/2016) edellyttämän ehkäisyn ja valistustoiminnan, yllättävien epidemioiden selvittämisen ja seurannan sekä näiden edellyttämän kansainvälisen yhteistyön aiheuttamien menojen maksamiseen

2) edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen

3) enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja sosiaali- ja terveysministeriölle aiheutuvien muiden toimintamenojen maksamiseen.

2020 talousarvio	550 000
2019 talousarvio	550 000
2018 tilinpäätös	550 000

50. Terveysturvuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveysturvuden edistämisen määrärahasta annetun lain (333/2009) 1 §:n mukaisten menojen maksamiseen.

Määrärahasta voidaan myöntää valtionavustuksia järjestöille, säätiöille, kunnille ja muille toimijoille. Määrärahasta voidaan myös tehdä sopimuksia valtionhallinnon laitosten kanssa terveysturvuden edistämisen hankkeista. Määrärahaa saa käyttää myös määrärahan hallinnointiin liittyvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Terveyden edistämisen määrärahan jakautuminen painopistealueisiin, euroa/vuosi

	2018 toteutunut	2019 arvio	2020 arvio
Kuntien ja tulevien maakuntien hyvinvointijohtamisen kehittäminen	-	550 000	360 000
Tupakan, alkoholin, huumeiden ja muiden päihteiden käytön ja niistä aiheutuvia haittojen ehkäisy ja väheneminen	645 000	330 000	360 000
Yhteiskunnallista markkinointia hyödyntävien menetelmien kehittäminen	-	550 000	360 000
Lasten ja nuorten ylipainon ehkäisy ja vähentäminen ruokavalion ja fyysisen aktiivisuuden avulla	611 000	750 000	-
Positiivisen mielenterveyden edistämisen menetelmien käytön vahvistaminen sekä itsemurhien ehkäisyn tuki	482 850	-	-
Seksuaaliterveyden vahvistaminen	437 180	-	-
Ikääntyneiden hyvän ja laadukkaan ravitsemuksen edistäminen			360 000
Kulttuuritoiminnan saavutettavuuden ja saatavuuden edistäminen kunnan ja alueellisten toimijoiden monitoimijaisena työnä			370 000
Lasten ja nuorten turvallisuus digimaailmassa			370 000
Rahoitettujen hankkeiden hallinnointi	23 000	20 000	20 000
Yhteensä	2 199 030	2 200 000	2 200 000

2020 talousarvio	2 200 000
2019 talousarvio	2 200 000
2018 tilinpäätös	2 200 000

51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 a §:n mukaiseen työterveyshuollon erikoislääkärin koulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Työterveyslaitokselle maksetaan valtion varoista korvausta työterveyshuoltoon erikoistuvien lääkärin koulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Työterveyslaitos voi maksaa korvausta yliopistoille, yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain (152/1990) tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työterveyshuoltolain tarkoittamille palvelujen tuottajille (työnantajan ylläpitämät terveysasemat). Lisäksi Työterveyslaitos voi käyttää määrärahaa itse antamansa työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen kustannuksiin.

Tavoitteena on turvata työterveyslääkärien mm. eläkkeelle siirtymisestä johtuva koulutuksen määrällinen tarve ja nostaa työterveyslääkärien koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuoltolain toimeenpano.

Vuonna 2018 tutkintoja suoritettiin 40. Vuosina 2019 ja 2020 suoritetaan arviolta 45 tutkintoa kumpanakin vuonna.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	1 000
Yhteensä	1 000

2020 talousarvio	2 900 000
2019 talousarvio	1 900 000
2018 tilinpäätös	2 900 000

52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 928 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen myöntämiseen Urho Kekkosen kuntoinstituutisäätiön ylläpitämälle UKK-instituutille (laki valtionavusta Urho Kekkosen kuntoinstituutisäätiölle (1284/2010) 2 §).

Selvitysosa: Avustus on tarkoitettu UKK-instituutin toimintaan, jonka tarkoituksena on yksilön ja väestön terveyden, toimintakyvyn ja omatoimisen terveydenhoidon sekä terveyttä edistävän liikunnan edistäminen, kehittämisen ja tutkimus.

2020 talousarvio	928 000
2019 talousarvio	928 000
2018 tilinpäätös	928 000

80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta

Selvitysosa: Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen tarkoituksena on tukea maatalousyrittäjien sosiaaliturvan toteutumista, työssä jaksamista ja työurien pidentymistä. Turkistuottajien lomituspalvelujen ja poronhoitajien sijaisapuvun tarkoituksena on tukea turkistuottajien ja poronhoitajien työssä jaksamista ja työurien pidentymistä. Maatalousyrittäjät ja turkistuottajat voivat valita joko kunnan paikallisyksikön järjestämät lomituspalvelut tai itse järjestetyt lomituspalvelut. Poronhoitajien sijaisapu on itse järjestetty lomituspalvelu.

Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset korvataan valtion varoista kustannuserusteisesti. Päätoimisilla maatalousyrittäjillä on oikeus 26 ilmaiseen vuosilomapäivään. Sijaisapua annetaan pääsääntöisesti muillekin kuin päätoimisille maatalousyrittäjille, jotka ovat sairauden tai muun laissa säädetyn tilapäisen syyn vuoksi estyneitä hoitamasta maatalousyrityksen päivittäin välttämättömiä kotieläinten hoitotoimia. Sijaisapua myönnetään vain tietyin edellytyksin ja siitä peritään palvelumaksu. Päätoimisille maatalousyrittäjille voidaan lisäksi myöntää tuettua ja täysin maksullista lomittaja-apua. Muille kuin päätoimisille maatalousyrittäjille voidaan myöntää vain täysin maksullista lomittaja-apua.

Turkistuottajien lomituspalveluista (vuosiloma ja lisävapaa) aiheutuvat kustannukset korvataan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun siirtomäärärahan rajoissa. Korvattavien palvelujen enimmäismäärät vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Vuonna 2019 vuosilomalomitusta järjestettiin enintään 18 päivää ja maksullista lisävapaa enintään 120 tuntia.

Poronhoitajilla on mahdollisuus hankkia itselleen työkyvyttömyyden perusteella sijaisapua, jonka kustannukset korvataan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun siirtomäärärahan rajoissa. Korvattavan palvelun enimmäismäärä vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Vuonna 2019 sijaisapua työkyvyttömyyden perusteella sai enintään 200 tuntia vuodessa.

Lomituspalvelujen yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Vastuu lomituspalvelujen paikallishallinnon järjestämisestä on Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella (Mela). Käytännössä lomituspalvelujen järjestämisestä vastaavina paikallisyksikköinä toimivat kunnat Melan kanssa tekemiensä toimeksiantosopimusten perusteella. Melalle ja paikallisyksiköille suoritetaan valtion varoista laskennallinen korvaus lomituspalvelujen hallintokustannuksiin.

Toiminnan laajuus

	2018 toteutunut	2019 arvio	2020 arvio
Maatalousyrittäjät			
1. Vuosilomatoiminta			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	15 963	15 005	14 105
Lomituspäivien lukumäärä	403 407	379 947	357 863
Lomituspäiviä/käyttäjä	25,27	25,32	25,37
Lomitustuntien lukumäärä	2 633 386	2 480 244	2 336 083
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,53	6,53	6,53
2. Sijaisaputoiminta			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	5 368	5 052	4 749
Lomituspäivien lukumäärä	242 415	228 145	214 461
Lomituspäiviä/käyttäjä	45,16	45,16	45,16
Lomitustuntien lukumäärä	1 676 749	1 578 043	1 483 398
Lomituspäivän keskim. kesto tunteina	6,63	6,63	6,63
3. Tuettu maksullinen lomittaja-apu			
Palvelujen käyttäjät	8 549	8 043	7 560
Lomituspäivät	76 121	71 616	67 315
Lomituspäiviä/käyttäjä	8,9	8,9	8,9
Lomitustunnit	504 926	475 040	446 513
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,63	6,63	6,63
Turkistuottajat			
1. Vuosiloma			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	473	466	447
Lomituspäivät	8 319	8 236	7 946
Lomituspäiviä/käyttäjä	17,59	18,68	17,76
Lomitustunnit	58 584	58 565	57 074
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	7,04	7,11	7,18
2. Lisävapaa			
Palvelujen käyttäjät	309	303	291
Lomitustunnit	33 409	33 365	33 326
Lomitustunteja/käyttäjä	108	110	111
Poronhoitajien sijaisapu			
Sijaisavun myöntämispäätöksiä	158	150	150
Lomitustunnit	12 846	12 650	12 650
Lomitustunteja/päätös	81,3	84,3	84,3
Käyttäjiä	112	110	110
Lomitustunteja/käyttäjä	114,7	115	115

40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 122 750 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 35 §:ssä tarkoitettuihin lomituspalvelujen käyttökustannuksiin lain 37 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

2) enintään 182 000 euroa maatalouslomittajien oppisopimuskoulutuksesta paikallisyksiköille aiheutuneiden nettokustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoitus perustuu vuoden 2018 kustannuksia kuvaaviin alustaviin toteutumatietoihin ja niiden perusteella tehtyihin arvioihin toiminnan laajuuden ja kustannusten kehityksestä vuosina 2019 ja 2020.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-11 950
Yhteensä	-11 950

2020 talousarvio	122 750 000
2019 talousarvio	134 700 000
2018 tilinpäätös	131 170 027

41. Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää turkistuottajien lomituspalvelulain (1264/2009) 25 §:n mukaiseen turkistuottajien lomituspalvelujen käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen lomituksen paikallisyksiköille.

Selvitysosa: Turkistuottajille järjestetään maksutonta vuosilomaa ja maksullista lisävapaata tarkoitukseen varatun määrärahan rajoissa. Lomituspalvelujen enimmäismäärät vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveystieteiden asetuksella.

2020 talousarvio	1 900 000
2019 talousarvio	1 900 000
2018 tilinpäätös	2 050 000

42. Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 250 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää poronhoitajien sijaisavusta annetun lain (1238/2014) 16 §:n mukaiseen sijaisavun kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Poronhoitajille järjestetään maksullista sijaisapua työkyvyttömyyden aikana enintään 200 tuntia ja 90 päivää kalenterivuoden aikana. Lomituspalvelujen enimmäismäärä vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveystieteiden asetuksella.

2020 talousarvio	250 000
2019 talousarvio	250 000
2018 tilinpäätös	250 000

50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 15 140 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 31 ja 32 §:n nojalla Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ja kunnille lomituspalvelujen hallinnon järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

2) enintään 94 000 euroa lain 12 §:n 3 momentin mukaisen harkinnanvaraisen lisäkorvauksen maksamiseen paikallisyksiköille

3) turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain (1264/2009) 24 §:n ja poronhoitajien sijaisavusta annetun lain (1238/2014) nojalla palvelujen hallinnoinnista aiheutuviin kustannuksiin

Selvitysosa: Määrärahasta arvioidaan käytettävän kuntien lomituspalvelujen kustannuksiin 13 521 000 euroa, mihin sisältyvät turkistuottajien lomituspalveluista kunnille aiheutuvat kustannukset sekä eräille kunnille maksettava harkinnanvarainen lisäkorvaus. Maataloustuottajien eläkelaitokselle lomituspalvelujen hallinnosta aiheutuviin kustannuksiin arvioidaan käytettävän 1 619 000 euroa, mihin sisältyvät turkistuottajien ja poronhoitajien lomituspalvelujen hallinnosta eläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Välitä viljelijästä -hanke	-3 000
Yhteensä	-3 000
2020 talousarvio	15 140 000
2019 talousarvio	18 140 000
2018 tilinpäätös	16 140 000

90. Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen

Selvitysosa: Avustuksia myönnetään harkinnanvaraisina avustuksina yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille Veikkaus Oy:n tuotoista hakemusten perusteella.

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen (STEA) ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA) käsittelee avustushakemukset, laatii avustusehdotuksen ja hallinnoi avustusten maksatusta, valvoo niiden käyttöä ja tekee avustettujen toiminnan tuloksellisuusseuranta. Avustuksista päättää sosiaali- ja terveysministeriö pääsääntöisesti kerran vuodessa.

Veikkaus Oy:n tuotoista myönnettiin vuonna 2019 avustuksia yhteensä 361,9 milj. euroa yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Tuottoa käytettiin myös sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toimintaan 2,9 milj. euroa. Kun lisäksi arpajaislain 22 §:n 2 momentin nojalla osoitettiin Valtiokonttorin käytettäväksi 30,0 milj. euroa sotilasvammakorvauksiin, 38,0 milj. euroa sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, 58,4 milj. euroa rintamaveteraanien kuntoutukseen sekä 3,5 milj. euroa eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutukseen, tuoton käyttö oli yhteensä 494,7 milj. euroa.

Veikkaus Oy:n tuottoa on tarkoitus käyttää vuonna 2020 yhteensä 473,4 milj. euroa. Tästä määrästä jaettaisiin avustuksina 380,0 milj. euroa momentilta 33.90.50. Lisäksi osoitetaan Valtiokonttorin käyttöön yhteensä 90,5 milj. euroa, josta sotilasvammakorvauksiin 25 milj. euroa, korvauksia sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin 25 milj. euroa, eräisiin kuntoutustoiminnan menoihin 2,5 milj. euroa ja rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menoihin 38,0 milj. euroa. Lisäksi osoitetaan 2,9 milj. euroa momentille 33.01.01 sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toimintamenoihin. Vastaava tulo 473,4 milj. euroa on merkitty momentille 12.33.90.

50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 380 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaislain (1047/2001) 17 b §:n 1 momentissa mainittuihin tarkoituksiin.

Selvitysosa:

Avustetun toiminnan strategisina tavoitteina ovat:

- vähentää eriarvoisuutta ja lisätä yhdenvertaisuutta sekä osallisuutta elämäntilanne ja tausta huomioiden
- vahvistaa yhteisöllisyyttä ja suvaitsevaisuutta sekä lisätä erilaisten ihmisten kohtaamista ja keskinäistä ymmärrystä
- vahvistaa ihmisten voimavaroja ja auttaa pitämään huolta itsestä, toisista ja ympäristöstä.

Vuonna 2020 STEA:n avustuksissa painotetaan erityisesti:

- Hyvinvointia ja terveyttä edistävän sekä ongelmia kohdanneita auttavan järjestölähtöisen työn edellytysten vahvistamista ja roolin selkiinnyttämistä muuttuvissa rakenteissa.
- Vaikeasti työllistyvien nuorten ja osatyökykyisten työllistymisen edistämistä (Paikka auki II -avustusohjelma).

Avustuskokonaisuudet ovat:

- 1) Järjestöjen toimintaedellytysten ja perusrahoituksen turvaaminen: Avustuskokonaisuus sisältää järjestöjen ohjaavia ja vaikuttamiseen liittyviä toimintoja kuten järjestötoiminnan hallinto, tilat, viestintä, edunvalvonta, kehittämis-, tutkimus- ja koulutustoiminta sekä jäsenjärjestötoiminta.
- 2) Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen: Avustuskokonaisuus sisältää terveyttä, toimintakykyä ja ihmisten itsenäistä elämänhallintaa edistävää toimintaa. Toimintaa suunniteltaessa on tärkeä ottaa huomioon ihmiset, joiden on vaikea saada tukea toimintakykynsä vajeisiin tai jotka eivät osaa itse ohjautua avun piiriin.
- 3) Yhteisöllisyyden ja osallistumismahdollisuuksien edistäminen: Avustuskokonaisuus sisältää ihmisten kohtaamisen ja osallisuuden mahdollistamista sekä sosiaalisten taitojen vahvistamista.
- 4) Erityisryhmien asumisen tukeminen: Avustuskokonaisuus sisältää erityisryhmien asumismahdollisuuksien ja -valmiuksien parantamista sekä asunnottomuuden poistamista.
- 5) Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen: Avustuskokonaisuus sisältää toimintaa, jolla autetaan ihmisiä erilaisissa kriisitilanteissa ja ehkäistään arjen turvallisuutta uhkaavia ongelmia. Avustuskokonaisuuteen sisältyy myös vapaaehtoinen pelastuspalvelu ja siihen liittyvä vapaaehtoisten koulutus.
- 6) Työelämäosallisuuden vahvistaminen: Avustuskokonaisuuteen kuuluu Paikka auki II -osatyökykyisten ja nuorten työllistymisen avustusohjelma, jonka tavoitteena on edistää työelämävalmiuksia ja työllistymistä.

Avustustoiminnan avustuskokonaisuuksien toteutunut/arvio 2018—2020 (milj. euroa)

	Toteutunut 2018	Arvio 2019	Arvio 2020
Järjestöjen toimintaedellytysten ja perusrahoituksen turvaaminen	117	118	119
Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen	84	85	85
Yhteisöllisyyden ja osallistumismahdollisuuksien edistäminen	75	81	84
Erityisryhmien asumisen tukeminen	25	22	25
Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen	29	33	40

	Toteutunut		
	2018	Arvio 2019	Arvio 2020
Työelämäosallisuuden vahvistaminen	23	23	27
Yhteensä	353	362	380

Avustusmäärärahan käyttö avustuslajeittain toteutunut/arvio vuosina 2018—2020 (milj. euroa)

	Toteutunut 2018	Arvio 2019	Arvio 2020
Yleisavustukset	67	70	70
Kohdennetut toiminta-avustukset	180	180	195
Investointiavustukset	18	15	20
Hankeavustukset	88	97	95
Yhteensä	353	362	380

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Järjestöille myönnettävien avustusten tarkentuminen	18 150
Yhteensä	18 150

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2020 talousarvio	380 000 000
2019 talousarvio	361 850 000
2018 tilinpäätös	357 975 000